

ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน 2564

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนห้วยมือเหล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 พริ้งพิกุล พรศิริโกศล.....	1
การสร้างมูลค่าเพิ่มระบบนิเวศวัฒนธรรมสู่การจัดการท่องเที่ยวภายใต้บริบทเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยภาคีเครือข่าย ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สวาท ไพศาลศิริกรวิทย์ และคณะ.....	16
คุณลักษณะนักรบเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พิชัย สารภักดิ์ , ประสิทธิ์ กันสมัย , นรพงศ์ กุศล เครือไทย และวิริศรา เชนะโยธิน.....	28
แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม อิสรา วันดี ,ธิดา จินดามณี ,กัญญามณ กาญจนากวีกุล ,วิมล จินดามณี และพูนฤดี สุวรรณพันธ์.....	41
การพัฒนาโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียน ในศูนย์การเรียนรู้แม่ค พงษ์ลัดดา พุดลา และกัญญา เสวกพันธ์.....	56
แนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 วาทัญญู การกล้า.....	62
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 นารินทร์ เกิดพล.....	77
การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วรรณภา นันทะแสง และประมวศ อุ่นเรือน.....	91
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลขะเนจื้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก กรรณิการ์ บุญยัย.....	101

สารบัญ

หน้า

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน ขอมือเหล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 พืรพัฒน์ พรสิริโกคากุล.....	1
การสร้างมูลค่าเพิ่มระบบนิเวศวัฒนธรรมสู่การจัดการท่องเที่ยวภายใต้บริบท เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยภาคีเครือข่ายตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สวาท ไพศาลศิริทรัพย์ และคณะ.....	16
คุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พิชัย สารภักดี, ประสิทธิ์ ทันสมัย, ณรงค์ฤทธิ์ เครือไทย และวิริศรา เชนะโยธิน.....	28
แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม อิสรา วันดี, ธิดา จินตามณี ,กัญญามน กาญจนาวีกุล ,วีรพล จินตามณี และพูนฤดี สุวรรณพันธุ์.....	41
การพัฒนาโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียน ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พงษ์ลัดดา พุดลา และภูฟ้า เสวกพันธ์.....	56
แนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 วทัญญู การกล้า.....	62

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนช่องแคบ – คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

นารินทร์ เกิดผล..... 77

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของโรงเรียน ในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1

วรรณภา นันทะแสง และประมวล อุ้นเรือน..... 91

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
วัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะเข่ จังหวัดตาก

กรรณิการ์ บุญยัง..... 101

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มโรงเรียนขอมือเหล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2
The Guidelines for Transformational Leadership Development
of School Administrators in Kor-Mu-Lek School Group
under Tak Primary Educational Service Area Office 2

พีรพัฒน์ พรสิริโกคากุล¹
Phiraphat Pornsripokakun

Received: 3 July 2021; Revised: 29 July 2021; Accepted: 4 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนขอมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขอมือเหล็ก ปีการศึกษา 2562 จำนวน 500 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากเครื่องใช้และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 217 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความเชี่ยวชาญ 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนขอมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อยู่ในระดับมาก ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขอมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรอธิบายภาพของอนาคตหน่วยงานได้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เพื่อประสิทธิภาพที่ดีต่อไปของหน่วยงาน ผู้บริหารควรประพฤติตัวให้ผู้ที่บังคับบัญชาเกิดความเคารพ

¹ ครูโรงเรียนบ้านแม่อมกิ ต.แม่หวาด อ.ท่าสองยาง จ.ตาก E-mail phiraphat551153010@gmail.com โทร 084-3672402

และศรัทธาเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธาไว้วางใจ ผู้บริหารควรเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงานให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงานผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงานเพื่อหาแนวทางใหม่ๆ มาพัฒนาและสร้างสรรค์หน่วยงาน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา/ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง/ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study the condition of problems and transformational leadership guidelines for school administrators in Kor-Mu-Lek school group under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The population used in this research was the school administrators and teachers in Kor-Mu-Lek school group totaling 500 persons; to determine sample size from Krejcie & Morgan. The sample was 217 persons and 12 experts. The research instruments were questionnaires and interviews. The analysis of the data by means of frequency, percentage, standard deviation and content analysis was able to summarize the findings, discussion of results, and suggestions

The results of the research were found that the transformational leadership conditions of the school administrators in Kor-Mu-Lek school group under Tak Primary Educational Service Area Office 2 in total and each of the four aspects in the overall was at high level. When considering each aspect, found that the highest mean, inspiration aspect was at a high level and followed by an ideological influence at a high level. In consideration of individuality and intellectual stimulation were at a high level respectively.

The guidelines for transformational leadership development of school administrators in Kor-Mu-Lek school group under Tak Primary Educational Service Area Office 2, found that administrators should clearly explain the picture of the future of the organization in order for the associates to know the operational guidelines of the organization for the better performance of the organization. Administrators should conduct themselves as a model for subordinates to be respectful and faithful, as a model for subordinates to be uplifting, respect, and trust.

Administrators should have confidence in the capabilities and potential of their coworkers, give them the opportunity to demonstrate their competence in performing the job. Administrators should allow colleagues to be aware of the organization's weaknesses and strengths to find new solutions in order to develop and create an agency.

Keywords: Guidelines/Transformational Leadership Development/School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ดังนั้น คนจึงเป็นปัจจัยและผลของการพัฒนาประเทศ หากประชากรของประเทศมีคุณภาพจะส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน คนจะมีคุณภาพได้ขึ้นอยู่กับระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพคน ดังคำกล่าวที่ว่าการศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 กำหนดให้สถานศึกษามีเอกภาพตามนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและมาตรา 39 ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรงซึ่งเป็นการกระจายอำนาจจะทำให้สถานศึกษาล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตาม หลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็ง ให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในฐานะการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศเพราะซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของคนในด้านจิตสำนึก ภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถของคนในการจัดการกับปัญหาต่างๆ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาใน มิติต่างๆทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำ รู้จักวางแผน บริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพราะการก้าวอย่างช้าจะทำให้เสียโอกาสอีกมากมาย การจัดการศึกษาเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งนอกจากจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังจะต้องเป็นกลไกสำคัญเพื่อการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่นๆ ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการ

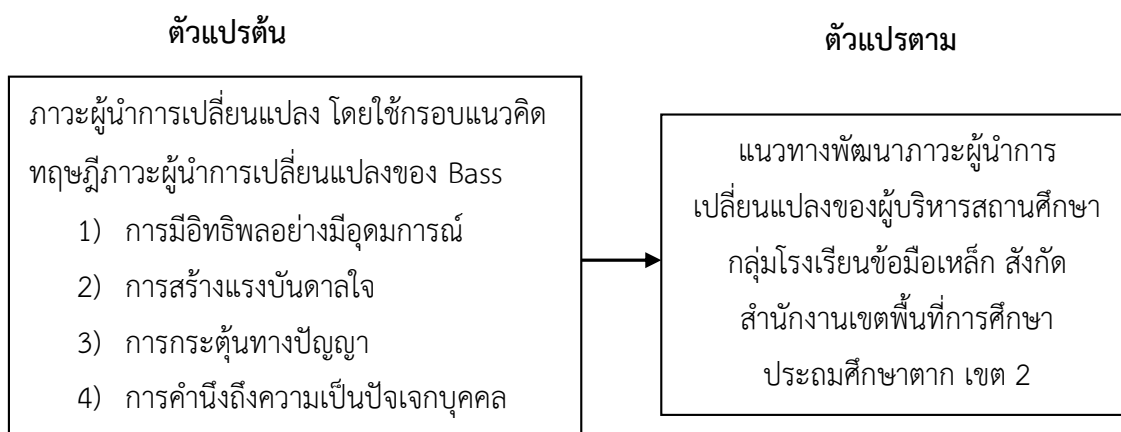
เรียนรู้ โดยมีงานวิจัยหลายเรื่องทั่วโลกที่สนับสนุนแนวคิดนี้และ ยืนยันว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวพัฒนาขีดความสามารถให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการแสดงพฤติกรรมของ ผู้นำที่กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนำองค์กรมุ่งสู่ความสำเร็จของเป้าหมายของกลุ่มและการให้ความ ร่วมมือขององค์กร โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน 2) การเกื้อกูล การยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม 3) การให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล 4) การกระตุ้นทางปัญญา 5) การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม 6) การคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง

จากปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าการที่ผู้บริหารมีภาวะการเป็นผู้นำที่ดีนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลก และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย รวม 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน ครูผู้สอนจำนวน 489 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 500 คน ประจำปีการศึกษา 2562 (ไม่รวมผู้ศึกษา) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก จำนวน 217 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากเครื่อชีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 40)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choice) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยเป็นแบบกำหนดคำตอบ (Multiple Response) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำการตอบแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดทำเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในการหาแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หาค่าร้อยละของแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ในแต่ละด้านและแต่ละข้อ โดยหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) ที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดอันดับความสำคัญและความถี่และค่าร้อยละของประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมากำหนดเป็นเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านแนวทางพัฒนาตามกระบวนการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 12 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญหรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงและได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่น จำนวน 3 คน นักวิชาการหรืออาจารย์ผู้สอนระดับมหาวิทยาลัย ที่ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาเอกหรือวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นตามกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ โดยการนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานที่มีค่าร้อยละสูงมาเป็นตัวกำหนดกรอบแนวคิด ครอบคลุมแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่านด้วยตัวเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้สัมภาษณ์ และได้ทำการนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตัวเองและทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำไปเขียนรายงานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่และอันดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมากและด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปัญหาแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารไม่ประพฤติตัวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพและศรัทธา มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารไม่ระบุดูประสงคที่สำคัยในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และผู้บริหารไม่แสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหา ข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือผู้บริหารไม่เสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีปัญหาน้อยที่สุด

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารไม่เชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงานมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารไม่ได้มองการณ์ไกลและมุ่งอนาคต และ ผู้บริหารไม่มีความแน่วแนในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารไม่มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจผู้ร่วมงาน มีปัญหาน้อยที่สุด

ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารไม่แสดงให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยมีปัญหามากที่สุด รองลงมา ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ที่ใช้ความรู้ความสามารถของวิชาชีพ และ ผู้บริหารชักนำให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือผู้บริหารไม่ให้แนวคิด และข้อเสนอแนะที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน มีปัญหาน้อยที่สุด

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคลและผู้บริหารไม่ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีปัญหามากที่สุด รองลงมา ผู้บริหารไม่ส่งเสริมความเป็นตัวเองให้ผู้ร่วมงานและผู้บริหารไม่สามารถวินิจฉัยในความต้องการจำเป็นของผู้ร่วมงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เต็มศักยภาพ ข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารไม่กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ร่วมงาน มีปัญหาน้อยที่สุด

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสรุปได้ดังนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ผู้บริหารควรประพฤติตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งผู้บริหารจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกันมีความเชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของการทำงานให้บรรลุความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาและมีความแน่วแน

ในอุดมการณ์ ผู้บริหารต้องมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤติต่างๆได้และเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นผู้ที่มีศีลธรรมจริยธรรมสูงผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งควรจะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ควรให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถและความรับผิดชอบเมื่อปฏิบัติงานเสร็จจะเกิดความภาคภูมิใจพร้อมกับเชื่อมั่นในตนเองและควรกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้ทดลองปฏิบัติโครงการใหม่ๆ หรือทำงานที่ท้าทายความสามารถ ผู้บริหารควรสร้างและสื่อความหวังที่ต้องการอย่าง ชัดเจน พร้อมแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหารต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างขวัญและกำลังใจพร้อมทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงาน โดยท้าทายในการทำงานและกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team Spirit) ให้มีชีวิตชีวา โดยการสร้างเจตคติที่ดีในการคิดแก้ปัญหาและควรสร้างบรรยากาศให้หน่วยงานที่เต็มไปด้วย ความยุติธรรม ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ

ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา คือ ผู้บริหารควรกระตุ้นผู้ร่วมงานตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมงานมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงานเพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีและสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรกระตุ้นความสนใจของผู้ร่วมงานให้เห็นมุมมองใหม่ในงานพร้อมทั้งเผยแพร่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการกิจ วิสัยทัศน์และมีการจูงใจ สนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆ ผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมที่เป็นการกระตุ้นผู้ร่วมงานเห็นวิธีการและแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา มีการพิจารณาถึงการ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานแบบเก่าๆ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น แง่มุมต่างๆผู้บริหารควรมีความคิดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เปลี่ยนกรอบการมองปัญหาและการเผชิญกับสถานการณ์เก่าๆ ด้วย วิถีทางแบบใหม่ๆ มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงานในการพยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือ ผู้บริหารควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้บริหารให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้บริหารจะเป็น โค้ชและเป็นที่ปรึกษาของผู้ร่วมงานแต่ละคนเพื่อการพัฒนาผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรจะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงานให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นโดยเปิดให้โอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นว่า เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น บางคนได้รับกำลังใจมากกว่า บางคนได้รับอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่า บางคนมีมาตรฐานที่เคร่งครัดกว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้เต็มศักยภาพ ผู้บริหารควรมี

การมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถ พิเศษอย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ผู้บริหารควรให้คำแนะนำและการสนับสนุน

อภิปรายผล

1. สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 สภาพปัญหา แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ใน ระดับมาก และ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ เป็นไปตามแนวคิดของ สุจิตรา สงคราม (2556) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การใช้ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกแบบ ความแตกต่างของภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมมีความ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมี การใช้ภาวะ ผู้นำแบบใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์มากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีการใช้ภาวะผู้นำแบบ กระตุ้นการใช้ปัญญามากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการใช้ภาวะผู้นำ แบบใช้อิทธิพล ด้านอุดมการณ์มากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการใช้ภาวะ ผู้นำแบบจงใจมากที่สุดและสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชลธิชา อนันต์นาวิ และคณะ (2555 : 72-20) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวม และรายด้านอยู่ใน ระดับมาก ส่วนความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก

เช่นเดียวกัน และ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ แนวความคิดของ ศศิประภา งามอาจ (2557 : 112-115) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการก่ออู่การยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ด้านการคาดหวังผลการปฏิบัติงาน ด้านการเป็น แบบอย่างที่เหมาะสมด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ด้านการให้การสนับสนุนผู้ร่วมงานเป็น รายบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ส่วนระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเป็น บุคคลที่รอบรู้ ด้านการมีรูปแบบความคิด ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ร่วมกัน และด้านการคิดอย่างมีระบบ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชีรศักดิ์ สารสมักร และคณะ (บทคัดย่อ : 2563) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค การศึกษา 4.0 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า 1) ด้านการมีอิทธิพล อย่างมีอุดมการณ์ผู้บริหาร สถานศึกษา ควรยึดมั่นในอุดมการณ์ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง พัฒนาความรู้ความสามารถ ทนต่อการ เปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็น แบบอย่างที่ดี 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีการสร้างแรงบันดาลใจเชิง บวก มีทักษะในการสื่อสารที่ดี เป็นที่ปรึกษาที่ดี เปิดโอกาสให้ครู ได้แสดงความคิดเห็น และแสดง ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีความ เข้าใจในสภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน จนเกิดความเข้าใจในสภาพการ ปฏิบัติงานในยุค ปัจจุบัน นำไปสู่การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ส่งเสริมให้ครูได้ มีการระดมสมอง แสดงความคิดเห็นในแนวทางการปฏิบัติงาน 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจก บุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางตัวเป็นกลาง ให้ความสำคัญกับบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน มีความ เป็นประชาธิปไตย กำหนดบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบ ตรงกับความสามารถของบุคลากร

2. ปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวม 4 ด้าน ที่มีความถี่สูงสุดเรียงจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ประเด็นที่มีความถี่มากที่สุด ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ผู้บริหารไม่ประพฤติตัวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพและศรัทธา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ผู้บริหารไม่เชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงานและ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญาคือ ผู้บริหารไม่แสดงให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารไม่แสดงออกถึงภาวะผู้นำต่อผู้ร่วมงานและไม่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถแต่ละด้าน เช่นด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ข้อพบปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารไม่ประพฤติตัวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพและศรัทธา ทั้งนี้อาจเพราะว่า ปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แสดงออกด้านภาวะของผู้นำและความสามารถในการบริหารงานทำงานอย่างเป็นระบบ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ข้อพบปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารไม่เชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงาน ทั้งนี้อาจเพราะว่า ปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้บริหารอาจไม่เปิดโอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานจึงไม่เห็นศักยภาพในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน และด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ข้อพบปัญหามากที่สุด คือ ผู้บริหารไม่แสดงให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงาน ทั้งนี้อาจเพราะว่าปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษาของตนได้รับทราบถึงเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารินทร์ เดชสะท้อน (บทคัดย่อ : 2557) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้ บุคลากรในสถานศึกษาของตนได้รับทราบถึงเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมายการช่วยเหลือ ระบบดูแลนักเรียน ปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การร่วมมือบริหาร จัดการศึกษา การมีส่วนร่วม ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ตลอดจนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ข้อพบปัญหามากที่สุด คือผู้บริหารไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคลและ

ผู้บริหารไม่ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้อาจเพราะว่าปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาไม่วางตัวเป็นกลางและให้ความสำคัญกับครู บุคคลากรแต่ละคนอย่างไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งไม่ยอมรับในความแตกต่างกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. แนวทางการพัฒนาทางการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านแม่อมกิห้องเรียนสาขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา สรุปผลแต่ละด้านเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรประพฤติตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งผู้บริหารจะเป็นที่ยก ย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกันมีความเชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของการทำงานให้บรรลุความสำเร็จ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาและมีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ต้องมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤติต่างๆได้และเป็นผู้ที่ ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นผู้ที่มีศีลธรรม จริยธรรมสูง ควรหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งควรประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา โสภณนาและคณะ (2559 : 77) ได้ทำศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ จากผลการวิจัยพบว่า การมี วิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่ชัดเจน กว้างไกลและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการมี เป้าหมายในการบริหารงานและใช้วิธีการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน โดยผู้บริหาร สถานศึกษา ประพฤติตนเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างกับผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดการยอมรับ และศรัทธา และต้องเป็นผู้มุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จตามวิสัยทัศน์ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความ เข้าใจ และเห็นตามวิสัยทัศน์ได้ ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการประพฤติตนเป็นต้นแบบ หรือเป็นแบบอย่างนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างความยอมรับและศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ ร่วมกับการมีเป้าหมายในการบริหารงานที่ชัดเจนโดยการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและ มุ่งมั่นที่จะทำให้วิสัยทัศน์นั้นสำเร็จ

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถและความรับผิดชอบเมื่อปฏิบัติงานเสร็จจะเกิดความภาคภูมิใจพร้อมกับเชื่อมั่นในตนเองและควรกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้ทดลองปฏิบัติโครงการใหม่ๆ หรือทำงานที่ท้าทายความสามารถควรสร้างและสื่อความหวังที่ต้องการอย่าง ชัดเจน พร้อมแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างขวัญและกำลังใจพร้อมทุ่มเทความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายควรสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงาน โดยท้าทายในการทำงานและกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team Spirit)

ให้มีชีวิตชีวา โดยการสร้างเจตคติที่ดีในการคิดแก้ปัญหาและสร้างสรรค์บรรยากาศให้หน่วยงานที่เต็มไปด้วย ความยุติธรรม ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรศักดิ์ สารสมักร และคณะ (บทคัดย่อ : 2563) ได้ทำการศึกษา สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควร มีสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกมากกว่าการสร้างแรงบันดาลใจเชิงลบ เช่น การชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่ประสบความสำเร็จ ไม่ตำหนิหรือต่อว่าให้เสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีทักษะการสื่อสารที่ดี เป็นแบบอย่างในการ ปฏิบัติงานที่ดี ในทุกๆด้าน ทั้งด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริม และเปิด โอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น และแสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ โดยเน้นให้ครูได้ลงมือ ปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมที่ให้โอกาสครูได้สะท้อนแนวคิด วิธีการปฏิบัติงาน และแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง โดยตัวผู้บริหารเองเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี

3. ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมงานมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีและ สร้างสรรค์ผู้บริหารควรกระตุ้นความสนใจของผู้ร่วมงานให้เห็นมุมมองใหม่ในงานพร้อมทั้งเผยแพร่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการกิจ วิสัยทัศน์และมีการมุ่งใจ สนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมที่เป็นการกระตุ้นผู้ร่วมงานเห็นวิธีการและแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา มีการพิจารณาถึงการ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานแบบเก่าๆ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น แง่มุมต่างๆผู้บริหารควรมีความคิดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เปลี่ยนกรอบการมองปัญหาและการเผชิญกับสถานการณ์เก่าๆ ด้วย วิธีทางแบบใหม่ๆ มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงานในการพยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกฤษกร อัครภพเมธี (บทคัดย่อ : 2557) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย พบว่า แนวทางการพัฒนาควรให้ความสำคัญในการเป็นแบบอย่างด้านการคิดและแก้ไขปัญหาโดยการหา แนวทางใหม่ๆ และสร้างสรรค์มาใช้แก้ไขปัญหา มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ และสร้างแรงจูงใจให้ครู พยายามแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง มองเห็นปัญหาเป็นเรื่องท้าทาย และเปิดโอกาสครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ครูในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่มี

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้บริหารให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล และทำ ให้ผู้ร่วมงานรู้สึกมีคุณค่ามีความสำคัญ ผู้บริหารจะเป็นโค้ชและเป็นที่ปรึกษาของผู้ร่วมงานแต่ละคนเพื่อการพัฒนาผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคลควรจะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงานให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นโดยเปิดให้โอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสร้างบรรยากาศของการให้

การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ ควรแสดงให้เห็นว่า เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น บางคนได้รับกำลังใจมากกว่า บางคนได้รับอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่า บางคนมีมาตรฐานที่เคร่งครัดกว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้เต็มศักยภาพควรมีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ผู้บริหารควรให้คำแนะนำและการสนับสนุนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีริคส์สัน สารสมักร และคณะ (บทคัดย่อ: 2563) ได้ทำการศึกษา สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า แนวทางการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหาร สถานศึกษาควรวางตัวเป็นกลาง ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน มีเหตุผล ไม่ พังความข้างเดียว ส่งเสริมและสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิของผู้อื่น คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับในความแตกต่างเคารพ และเห็นคุณค่าในความเป็นคน ศึกษาให้เข้าใจถึงลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล เพื่อการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารควรอธิบายภาพของอนาคตหน่วยงานได้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อประสิทธิภาพที่ดีต่อไปของหน่วยงาน

ผู้บริหารควรประพฤติตัวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพและศรัทธาเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นที่ยก ย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ

ผู้บริหารควรมีเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้ร่วมงานให้โอกาสผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน

ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงานเพื่อหาแนวทางใหม่ๆ มาพัฒนาและสร้างสรรค์หน่วยงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นทางปัญญาเกี่ยวกับผู้บริหาร ทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทาย

ควรวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ในรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะจะทำให้เห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาปัจจุบัน

ควรวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ชลธิชา อนันต์นาวิ และคณะ. (2555) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการ เรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

พระกฤตกร อัครภพเมธี.(2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย.

ฤทธิชัย บัลลังค์ (2559).ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนอำเภอ แก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศศิประภา งามอาจ.(2557). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์.สาขาการบริหาร การศึกษา.มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุจิตรา สงคราม . (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา) : เชียงรายบัณฑิต วิทยาลัย.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์.(2548). ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ : ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่ สมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อำพล ช่างพินิจ,และคณะ (2559).ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. จังหวัดพิษณุโลก.

การสร้างมูลค่าเพิ่มระบบนิเวศวัฒนธรรมสู่การจัดการท่องเที่ยว
ภายใต้บริบทเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยภาคีเครือข่ายตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และ
ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
Value Creation of Cultural Ecology to Tourism Management under
Special Economic Zone by Partnerships of Kasa, Maepa, and Tha
Sailuad Sub-districts, Mae Sot District, Tak Province

สวาท ไพศาลศิริทรัพย์¹ และคณะ
Sawart Phaisarnsirirap and parties

Received: 8 July 2021; Revised: 24 July 2021; Accepted: 1 August 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง“การสร้างมูลค่าเพิ่มระบบนิเวศวัฒนธรรมสู่การจัดการท่องเที่ยวภายใต้บริบทเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยภาคีเครือข่ายตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก”มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบนิเวศวัฒนธรรมตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด ศึกษาพลวัตการตั้งรับเปลี่ยนแปลงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่นำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด พัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการตลาดและสร้างและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ด้วยกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติการ และ 3) ผู้สนใจทั่วไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาระบบนิเวศวัฒนธรรมตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม ผสมผสานของชาวล้านนา ชาวไทยใหญ่และเป็นพื้นที่ชายแดนมีทรัพยากรธรรมชาติ มีวิถีวัฒนธรรมมีอัตลักษณ์โดดเด่นมีความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์สืบต่อไปให้เป็น

¹ วิทยาลัยชุมชนตาก ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เบอร์โทรศัพท์ 08 6328 7999

ป่าชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์มีทรัพยากรธรรมชาติสวยงามร่มรื่น ถ้า ป่า น้ำตกและน้ำพุร้อนที่เป็นที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว คนในชุมชนมีพลวัตรการตั้งรับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่นำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทำให้คนในพื้นที่มีการตื่นตัวในการตั้งรับสถานการณ์การที่เกิดขึ้นแสดงถึงคนในชุมชนที่เป็นนักท่องเที่ยวทางออกไม่เคยย่อท้อกับสถานการณ์หรือแรงกดดันต่าง ๆ ที่ถาโถมมาทั้งการเปลี่ยนแปลงเมืองเนื่องจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นเมืองชายแดนนั้นประกอบกับการที่พื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายคนเข้าออกจำนวนมากมายที่แตกต่างกันทั้งชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยว ทำให้คนในพื้นที่หาทางออกอยู่เสมอ

ผลการพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด ชุมชนมีทักษะการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการตลาด คนในพื้นที่มีวิถีคิดเชิงระบบ ทำงานเป็นทีม ตระหนักเห็นคุณค่าทรัพยากร มรดกวัฒนธรรม มีอัตลักษณ์ คือ “ทรัพยากรล้ำค่า ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมไทใหญ่และล้านนา เมืองการค้าชายแดน” และสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวด้วยการสร้างและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยใช้ทุนทรัพยากรที่มีเป็นฐานพัฒนาสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม หารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่ายจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเสน่ห์เมืองชายแดน คนในชุมชนมีความพร้อม และมีภาคีเครือข่ายที่คอยส่งเสริมการพัฒนาเพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบครบวงจร

คำสำคัญ : การสร้างมูลค่าเพิ่ม, ระบบนิเวศวัฒนธรรม, การจัดการท่องเที่ยว

Abstract

The research on “Value Creation of Cultural Ecology to Tourism Management under Special Economic Zone by Partnerships of Mae Kasa, Maepa, and Tha Sailuad Sub-districts, Mae Sot District, Tak Province” aims to study the ecosystem and culture of Mae Kasa Sub-district, Maepa Sub-district and Tha Sailuad Sub-district; to study the dynamics of change and impact of the special economic area leading to the creation of tourism products of Mae Kasa Sub-district, Maepa Sub-district and Tha Sailuad Sub-district; to study capacity development of community networks in Mae Kasa Sub-district, Maepa Sub-district and Tha Sailuad Sub-district in tourism management and marketing and to build and connect hundreds of tourism network partners in the special economic area, Mae Sot District, Tak Province. This research uses community research methodology to develop and create eco-tourism and cultural tourism

attractions. The process is a person-centered process which aims to empower people in the area with a participatory development process through community-based research (CBR), the population and sample consisted of 1) experts, 2) operators, and 3) people with interests. The statistics used for data analysis were frequency, mean, percentage, standard deviation and content analysis.

The results of the study of ecological system and culture in Mae Kasa Sub-district, Mae Pa Subdistrict and Tha Sailuad Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province show that the communities in these three sub-districts are multicultural communities blending Lanna and Thai Yai together. The sub-districts are border areas with natural resources, having unique culture and distinctive identity. The locals work together to conserve the forest to be a community forest that is fertile which consists of beautiful shady, forest caves, waterfalls and hot springs for tourists. People in the community are aware of the change in special economic areas that lead to the creation of tourism products, making local people alert in their response to the situation that arises, showing people in the community who are fighters to find a solution. Having been discouraged by the situations or pressures that has been overwhelming, either the urban transformation due to the development of a special economic zone, or the transformation that has occurred as a border city, coupled with the large number of people moving in and out of the area that different for both foreigners and tourists causing local people to always find a way out.

The results of the capacity development of community networks in Mae Kasa Sub-district, Maepa Sub-district and Tha Sailuad Sub-District shows that the community has tourism management and marketing skills. People in the area have a systematic way of thinking, working as a team, appreciating the value of resources, cultural heritage, and identity that is "Valuable resource fertile forest Tai Yai and Lanna cultures the border trade city" and added value by creating tourism products by building and connecting tourism network partners in the special economic area, Mae Sot District, Tak Province by using what the communities have as capital for development to create added value. Find a form of community-based tourism, in collaboration with network partners, based on the abundance of natural and cultural resources and border-town charm. People in the community are ready. And there

are network partners that support the development of community-based tourism management.

Keywords: Value Creation, Cultural Ecology, Tourism Management

บทนำ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด เป็นพื้นที่ราบลุ่มที่ราบเชิงเขา และภูเขา อากาศบริสุทธิ์เย็นสบาย พื้นที่ส่วนใหญ่ขนานไปกับลำน้ำเมย ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวล้านนาที่อพยพเข้ามาเมื่อ 100 กว่าปี เป็นพื้นที่ที่มีประวัติยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย จัดตั้งเป็นหมู่บ้านในฐานะชุมชนชายแดนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2437 และมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น พม่า กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ จีน และมอญ อพยพเข้ามาอยู่อาศัย ดำรงชีวิตร่วมกันอย่างประนีประนอม ทำให้ชุมชนมีความเป็นพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และมีเอกลักษณ์มีกฎระเบียบการบริหารจัดการกลุ่มที่แตกต่างตามบริบทและข้อตกลงร่วมกันที่หลากหลายสืบทอดภูมิปัญญา ยังคงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อที่มีอยู่ ผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมจากความหลากหลายชาติพันธุ์ กลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น

ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในพื้นที่บ้างแล้วซึ่งส่วนใหญ่จะท่องเที่ยววันเดียว น้ำแร่ น้ำพุร้อน ถ้ำ วัด รวมถึงป่าชุมชน ซึ่งลักษณะเป็นการท่องเที่ยววันเดียวทริป (มีทั้งนักท่องเที่ยวชาวพม่า และชาวไทย) เมื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเข้ามา จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สูงและรวดเร็ว แต่สิ่งที่สำคัญคือ ทิศทางการพัฒนาของพื้นที่ทั้ง 3 ตำบลที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ชุมชนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและตั้งรับปรับตัวกับปรากฏการณ์ดังกล่าวเพื่อการอยู่รอดของชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งคนในตำบลทั้ง 3 พื้นที่เห็นว่าการท่องเที่ยวจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้คนในแต่ละชุมชนมีรายได้เสริมจากการจัดการท่องเที่ยวบนฐานศักยภาพบนฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นทุนในการจัดการของแต่ละหมู่บ้านที่แตกต่าง รวมถึงใช้คุณค่าที่ชุมชนได้รับประโยชน์จากการจัด CBT เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดสำนึกร่วมในคุณค่าของบ้านเกิดที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมชุมชนให้ยั่งยืนต่อไปเนื่องจากการจะสร้างแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมโดยเครือข่ายชุมชนคน 3 ตำบลในครั้งนี้เป็นมิติทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องอาศัยภูมิรัฐประสพการณ์และทักษะด้านบริหารจัดการ และการให้บริการด้วยการใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มมรดกวัฒนธรรมชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์และคุณค่าทั้งยังให้คนในพื้นที่ตระหนักรู้ ห่วงแหนมทรัพยากรที่มีให้คงอยู่ตลอดไป

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว วิทยาลัยชุมชนตากร่วมกับสำนักงานสนับสนุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคนในพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนจึงนำองค์ความรู้และ

กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาหนุนเสริมให้ชุมชนได้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระบบนิเวศวัฒนธรรมตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
- 2 เพื่อศึกษาพลวัตการตั้งรับเปลี่ยนแปลงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่นำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด
- 3 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการตลาด
- 4 เพื่อสร้างและเชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ด้วยกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการ CBR เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเครือข่ายชุมชนที่ร่วมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชาวบ้านในชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบสอบถามกึ่งทางการ แบบบันทึกภาคสนาม กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง ผังเครือญาติ โครงสร้างองค์กรชุมชน ปฏิทินประเพณี วัฒนธรรม ปฏิทินอาหาร ประวัติศาสตร์ชุมชน (Time line) ประวัติชีวิตบุคคลสำคัญ แผนที่เดินดิน กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชน ผู้นำชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้สูงอายุ 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักพัฒนาสื่อมวลชน และผู้สนใจทั่วไป 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เยาวชน ครูอาจารย์ พระสงฆ์ องค์กรภาคประชาชน นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการปฏิบัติการ แม่บ้าน และผู้สนใจทั่วไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้รูปแบบการประเมินผลกระทบแบบมีส่วนร่วม 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมสร้างเครือข่ายทีมวิจัยชุมชนความร่วมมือร่วมพัฒนา CBT วิถีเกษตร โดยการ ทบาทตามเชิญชวนบุคคลเข้าร่วมทีมวิจัย ประชุมเปิดตัวโครงการและแบ่งทีมงาน บทบาทหน้าที่ และ ประชุมแยกแต่ละทีมงานย่อยและติดต่อกับผู้เข้าร่วมงานเพิ่มเติม เพื่อได้ทีมชุมชนร่วมทำงานวิจัย
2. ประชุมปรับฐานคิดการใช้ CBR การพัฒนา CBT ทำให้เข้าใจกระบวนการงานวิจัย เพื่อท้องถิ่น และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น รู้จักเครื่องมือ และรูปแบบที่ใช้ในการเก็บ ข้อมูลงานวิจัย เข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานวิจัย และเป้าหมายงานวิจัยชุมชนจะได้อะไร
3. วางแผน/กำหนดกรอบการทำงาน/ค้นหา เพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน แบ่งหน้าที่ การทำงาน รวมทั้งติดตาม ทบทวนแนวทางการทำงานวิจัย และวางแผนการทำงานร่วมกัน ในขั้นนี้ ทำให้ได้ Key men ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ขั้นลงพื้นที่ศึกษาสำรวจเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้
 - 4.1 ศึกษากระบวนการนิเวศวัฒนธรรมระบบนิเวศน์ทางทรัพยากร วัฒนธรรมพื้นถิ่น
 - 4.2 ศึกษาพลวัตรการตั้งรับเปลี่ยนแปลงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่นำไปสู่การสร้าง ผลผลิตภัณฑการท่องเที่ยวของตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสาย
 - 4.3 ศึกษาขีดความสามารถเครือข่ายชุมชน
 - 4.4 ศึกษาการสร้างและเชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
5. ศึกษา จัดเก็บ และทบทวนข้อมูล ในขั้นนี้ จะทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและจากสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และการจากการลงพื้นที่แหล่งข้อมูล ปฐมภูมิ (Primary Data) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จัดประชุมคืนข้อมูลให้กับชุมชน เพื่อตรวจสอบ ข้อมูลโดยคนในชุมชน
6. พัฒนาทีมวิจัยชุมชน ร่วมกันกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาดูงานชุมชน ต้นแบบ และร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลสรุปจากการศึกษา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์อัตลักษณ์ ของชุมชน ที่นำไปสู่การพัฒนากิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่ ทั้งนี้ร่วมสรุป สภาพปัญหาของชุมชนด้านต่าง ๆ โดยมีผู้อาวุโสของชุมชนเข้าร่วมให้ข้อชี้แนะเพิ่มเติม จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและแนวทางแก้ไข สกัด คัดสรร วิเคราะห์ ทบทวนข้อมูลที่ผ่านมาคืนข้อมูลชุมชน เพื่อร่วมดำเนินการพัฒนากิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นเบื้องหลัง
7. ทดลองการทำทัวร์นำร่อง ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง สรุปผลและนำเสนอปรับปรุง การตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

การวิจัย “การสร้างมูลค่าเพิ่มระบบนิเวศวัฒนธรรมสู่การจัดการท่องเที่ยวภายใต้บริบทเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก” สรุปผลการวิจัยตามจุดประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระบบนิเวศวัฒนธรรมตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตากพบว่าชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม ผสมผสานของชาวล้านนา ชาวไทยใหญ่และเป็นพื้นที่ชายแดนมีทรัพยากรธรรมชาติ มีวิถีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์โดดเด่นมีความสมัครงามสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์สืบสานให้เป็นป่าชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์มีทรัพยากรธรรมชาติสวยงามร่มรื่น ถ้ำ ป่า น้ำตกและน้ำพุร้อนที่เป็นที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว

2. ผลการศึกษาพลวัตการตั้งรับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่นำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด พบว่า เครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด เป็นจุดการค้าชายแดนเชื่อมกับประเทศเมียนมา พลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบันทำให้คนในพื้นที่มีการตื่นตัวในการตั้งรับสถานการณ์การที่เกิดขึ้นแสดงถึงคนในชุมชนที่เป็นนักท่องเที่ยวทางออกไม่เคยย่อท้อกับสถานการณ์หรือแรงกดดันต่าง ๆ ที่ถาโถมมาทั้งการเปลี่ยนแปลงเมืองทั้งเนื่องจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นเมืองชายแดนนั้นประกอบกับการที่พื้นที่มีการเคลื่อนย้ายคนเข้าออกจำนวนมากมายังชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวเอง ทำให้คนในพื้นที่ที่หาทางออกอยู่เสมอ

3. ผลพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการตลาด พบว่าเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด ได้พัฒนาวิสัยทัศน์เชิงระบบ การทำงานเป็นทีม การสร้างภาคีเครือข่าย องค์ความรู้ด้านการศึกษาดูงานพื้นที่ การบริหารจัดการกลุ่ม การบริการและการตลาดนั้น ทำให้ชุมชนตระหนักและเห็นคุณค่าทรัพยากร มรดกวัฒนธรรม รวมถึงการสร้างภาคภูมิใจให้กับชุมชน การรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน ตั้งรับปรับตัวกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ใช้เทคโนโลยีนำเสนอของดีชุมชนมีทักษะการสื่อสารอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ จึงสรุปอัตลักษณ์ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด คือ “ทรัพยากรล้ำค่า ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมไทใหญ่ ล้านนา เมืองการค้าชายแดน” และสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว

4. ผลการสร้างและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่าเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและการสร้างแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่โดดเด่น คนในชุมชนมีความพร้อม และมีภาคีเครือข่ายที่คอยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบครบวงจร

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระบบนิเวศวัฒนธรรมตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตากพบว่าชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม ผสมผสานของชาวล้านนา ชาวไทยใหญ่และเป็นพื้นที่ชายแดนมีทรัพยากรธรรมชาติ มีวิถีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์โดดเด่นมีความสมัครงานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์สืบต่อไปให้เป็นป่าชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์มีทรัพยากรธรรมชาติสวยงามร่มรื่น ถ้า ป่า น้ำตกและน้ำพุร้อนที่เป็นที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว ดังคำกล่าวของ วลัยลักษณ์ ทรงศิริ และคณะ (2556: 9-13) ที่กล่าวถึงสังคมพหุลักษณะหรือพหุสังคม (Plural Society) ว่าหมายถึงกลุ่มสังคมที่แยกย่อยออกเป็นกลุ่มภาษา กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มศาสนาหรือเชื้อชาติต่าง ๆ และกลุ่มชุมชน ซึ่งเป็นคำเดียวกับ Multicultural Society หรือสังคม หลากวัฒนธรรมที่นำ มาใช้กับรัฐที่มีความแตกต่างหลากหลาย หลาย ซึ่งแนวคิดแบบ Multiculturalism นี้เป็นการ มองความหลากหลายด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ใน สังคมเป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตามและจากคำกล่าวของ (ศุภยัมสลิสมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา 2549, 135 ; บัญญัติ ยงยวน 2551, 93-94 ; ดุสิต หวันเหลี่ยม 2552, 68 ; เอกรินทร์ สังข์ทอง 2552, 4) กล่าวว่า สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง ประชากรกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์มาอยู่รวมกัน ใน สังคมหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วัฒนธรรม ศาสนาความ เชื่อ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของผู้คน วิธีการคิด การมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร รวมถึงบุคคล ที่มาจากพื้นฐานหรืออัตลักษณ์เดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าสังคมพหุวัฒนธรรมเน้นการยอมรับ การอยู่ร่วมกัน และการบูรณาการของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ของแต่ละชาติพันธุ์มุ่งไปสู่การตระหนักรู้ถึงการรวมอยู่ร่วมกันและความเป็นหนึ่งเดียวกันของสังคม เคารพและยอมรับในความแตกต่างชุมชนตำบลแม่กาษา แม่ปะ ท่าสายลวดต่างมีจุดเด่นที่แตกต่างกันด้วยกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำตั้งแต่ต้นทำให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่างมาผสมผสานเป็นกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวที่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ หาทางออกร่วมกันจนเกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างเสน่ห์ สร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจได้สัมผัสความแตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรมของเมืองชายแดนที่ยังคงมีความโดดเด่น ความภาคภูมิใจของประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นรากฐานของพื้นที่ที่สร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว

2. ผลการศึกษาพลวัตการตั้งรับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่นำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด พบว่า เครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสายลวด เป็นจุดการค้าชายแดนเชื่อมกับประเทศเมียนมาพลวัต

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบัน ดังที่ (ผจงจิตต์ อธิคมนันท์, 2545, หน้า 11) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงจะเกี่ยวข้องหรือขึ้นอยู่กับเวลาเสมอไม่ว่าจะเป็นเวลาในรูปใด เช่น วัน เดือน ปี หรือ เวลาทางดาราศาสตร์โดยนับเป็นปีเสมอ รวมทั้งเวลาที่นับการครบรอบเหตุการณ์หนึ่ง เป็นต้นว่า ฤดูหนึ่งหรือปีการเพาะปลูกหนึ่งก็ตาม ลักษณะหรือสภาพของสิ่งนั้นจะแตกต่างกันไป จากเดิมที่เป็นอยู่ โดยอาศัยองค์ประกอบด้านเวลาเป็นหลัก ในสังคมมีเหตุการณ์ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อย่างเท่านั้น นั่นคือ การเกิดและการตาย แต่กระบวนการตั้งแต่เกิดจนตาย นับเป็นการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องกัน โดยอาศัยเวลาเป็นเครื่องมือกำหนด ทำให้คนในพื้นที่ที่มีการตื่นตัวในการตั้งรับสถานการณ์ การที่เกิดขึ้นแสดงถึงคนในชุมชนที่เป็นนักต่อสู้หาทางออกไม่เคยย่อท้อกับสถานการณ์หรือแรงกดดัน ต่าง ๆ ที่ถาโถมมาทั้งการเปลี่ยนแปลงเมืองทั้งเนื่องจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นเมืองชายแดนนั้นประกอบกับการที่พื้นที่มีการเคลื่อนย้ายคนเข้า ออกจำนวนมากมายังชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวเอง ทำให้คนในพื้นที่หาทางออกอยู่เสมอ ดังคำกล่าวของ นภาพร หะวานนท์และคณะ (2550 : 36) ได้กล่าวไว้ว่าความสามารถในการพึ่งตนเอง ของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีความเป็นอิสระที่จะกำหนดทางเลือกในการจัดการกับ ปัญหาและ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่หวังพึ่งภายนอก ทั้งนี้ยังมี มุมมองว่าการพึ่ง ตนเองของชุมชนนั้น ชุมชนจะต้องมีอำนาจในการต่อรองเพื่อให้เป็นไปตาม เจตจำนงค์ของชุมชน และ สามารถระดมทุนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อชุมชนด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าชุมชนตำบลแม่กาษา แม่ปะ ท่าสายลวดเป็นชุมชนที่เจอภาวะการเปลี่ยนแปลง ในรูปแบบต่างๆแต่คนในพื้นที่มีความสามารถในการตั้งรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ อย่างเท่าทันส่งผลให้ชุมชนมีระบบการจัดการตนเองที่เป็นระบบหาทางเลือกทางรอดเสมอ ท่ามกลาง ความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ คนในชุมชนเองยังต้องการพัฒนาศักยภาพสู่การทำกาท่องเที่ยวเพื่อเป็น เครื่องมือในการพัฒนาด้านอื่น ๆ สร้างรายได้เกิดกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมทำเพื่อใช้ความรู้ ความสามารถรวมพลังตั้งรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาเห็นได้จากพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงเมืองอย่างรวดเร็วตามยุคสมัยแต่คนในชุมชนจะมีวิธีการตั้งรับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างรู้เท่าทันและมีทางออกเสมอเช่นในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเคลื่อนย้าย ผู้คนจำนวนมาก การเปลี่ยนโครงสร้างเมือง การเปลี่ยนแปลงของฝั่งชายแดนรวมถึงสถานการณ์โรค ระบาดโควิด 19 คนในพื้นที่ต่างใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ หาหรือหาทางออกเผชิญสถานการณ์ ก้าวผ่านอุปสรรคและตระหนักต่อสถานการณ์ตั้งรับอย่างมีสติ

3. ผลพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ และตำบลท่าสาย ลวด ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและการตลาด พบว่าเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด ได้พัฒนาวีธีคิดเชิงระบบ การทำงานเป็นทีม การสร้างภาคีเครือข่าย องค์ความรู้ ด้านการศึกษาบริบทพื้นที่ การบริการจัดการกลุ่ม การบริการและการตลาดนั้น ทำให้ชุมชนตระหนักและ

เห็นคุณค่าทรัพยากร มรดกวัฒนธรรม รวมถึงการสร้างควมภาคภูมิใจให้กับชุมชน การรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน ตั้งรับปรับตัวกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ใช้เทคโนโลยีนำเสนอของดีชุมชนมีทักษะการสื่อสารอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ จึงสรุปอัตลักษณ์ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด คือ “ทรัพยากรล้ำค่า ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมไทใหญ่และล้านนา เมืองการค้าชายแดน” และสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวตามที่ เจษฎา นกน้อย (2554 : 144) กล่าวว่าสมรรถนะ หมายถึงกลุ่มของคุณลักษณะใด ๆ ที่อยู่ภายใน ตัวบุคคล อันมีผลต่อการแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น และได้ตั้งมาตรฐานที่กำหนดไว้ ใช้ประโยชน์ต่อชุมชนด้วยในการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ตามที่ สันธุ์ สโรบล (2549 : 3) กล่าวว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็น ทางเลือกในการจัดการ การท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยว บนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของ ทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็น ต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน

ผู้วิจัยเห็นว่าการทํางานวิจัยโดยใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถพัฒนาศักยภาพชุมชนในด้านการจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยคนในชุมชน ทีมวิจัยได้เรียนรู้การวางแผนงาน การจัดการอย่างเป็นระบบ กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ รู้จักการทำงานเป็นทีม การติดต่อประสานงาน พบเห็นสิ่งแปลกใหม่มีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่น และได้ประสบการณ์จากการไปศึกษาดูงานที่ทาง สกว. หนุนเสริมจัดให้ และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพทีมนักวิจัยชุมชน ซึ่งทำให้ทีมนักวิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการศึกษาดูงานได้แนวคิดและแรงบันดาลใจในการพาชุมชนไปสู่เป้าหมาย มีเวทีสนทนา เวทีพูดคุยกันบ่อยครั้งจนสมาชิกในทีมและชุมชนเกิดความคุ้นเคยกันเสมือนญาติ ทุกกระบวนการ ทุกขั้นตอน มีอาจารย์พี่เลี้ยงที่คอยสนับสนุนสอนวิธีการ หลักคิดและคอยให้คำปรึกษากระบวนการทำงานทั้งยังปรับกระบวนการดำเนินงานให้ เป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นระบบอย่างเป็นกันเองเป็นการร่วมงานที่มีความสุข สบายใจและเป็นกันเอง

4. ผลการสร้างและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่าเครือข่ายชุมชนตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและการสร้างแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่โดดเด่น คนในชุมชนมีความพร้อม และมีภาคีเครือข่ายที่คอยส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบครบวงจร ดังที่ สนธยา พลศรี (2550:207) กล่าวว่าเครือข่ายความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกอาจเป็น

บุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่มต่อกัน เครือข่ายต่อเครือข่าย กลายเป็นเครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ในการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายไม่ได้เป็นเพียงการรวมตัวกันโดยทั่วไปแต่มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งเป็นครั้งคราวหรืออาจเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจึงเป็นการเชื่อมโยงคนที่มีความสนใจร่วมกันพบปะสังสรรค์และพัฒนาไปสู่การลงมือ ร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เดียวกัน ดังนั้นเครือข่ายจึงไม่ใช่เป็นเพียง การรวบรวมรายละเอียดบุคคลที่เป็นสมาชิกเท่านั้น แต่มีการจัดระบบให้สมาชิกสามารถดำเนิน กิจกรรมร่วมกันเพื่อบรรลุจุดหมายที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกัน สิ่งที่เชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกัน คือ วัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ที่ต้องการบรรลุผลร่วมกัน การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่ง พงนา สวนศรี (2546 : 105-107) ได้จัดกลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ระดับชุมชนประกอบด้วย กลุ่มจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กลุ่มร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก กลุ่มยานพาหนะในท้องถิ่น วัด โรงเรียน อนามัย สถานที่สำคัญในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การพัฒนาเอกชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานในพื้นที่ เช่น พัฒนาการ เกษตรตำบล เป็นต้น
2. ระดับอำเภอ/จังหวัด ประกอบด้วยกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานจังหวัดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ระดับจังหวัดหรือภาค ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ท้องถิ่น และกลุ่มรถ เรือ ให้เช่า และสื่อมวลชนท้องถิ่น
3. ชาติประกอบด้วยเครือข่ายท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวสื่อมวลชน นักท่องเที่ยว สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา

ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินการเชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมพัฒนาชุมชนพื้นที่ที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยการบูรณาการทรัพยากรที่มีเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง สร้างพลังของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลแม่กาษา แม่ปะ ท่าสายลวดที่มีลักษณะที่โดดเด่นของพื้นที่ตามบริบท เมื่อคนในชุมชนสร้างภาคีที่เข้มแข็งภายในและสร้างการมีส่วนร่วมหนุนเสริมเพื่อพัฒนาพื้นที่สู่การจัดการท่องเที่ยวโดยใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเชื่อมร้อยสร้างแรงดึงดูดที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวเริ่มจากการสร้างภาคีภายใน ขยายเป็นภาคีระหว่างตำบลและเชื่อมร้อยภาคีหน่วยงานและขยายภาคีสู่วงกว้างขึ้นเป็นการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวด้วยภาคีที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพมีเอกลักษณ์เฉพาะที่สร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวได้ภายใต้บริบทเมืองชายแดน

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลแม่กาษา แม่ปะท่าสายลวด ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างให้เกิดความน่าดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้คนในชุมชน
2. กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดตาก มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้ง ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการเกษตร รวมถึงทรัพยากร

การท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและวัฒนธรรม จึงควรเน้นส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยอยู่บนพื้นฐาน ของการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

3. ควรพัฒนารูปแบบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการเชื่อมโยงภาคีวงแนวทาง หรือ กลยุทธ์ด้านการตลาดในการช่วยสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นที่รู้จักและนิยมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- พจนาน สุวนศรี. 2546. **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. (2556). แนวคิดเรื่องพหุนิยม เบื้องต้น. ใน รือเสาะ พหุวัฒนธรรม: ความหลากหลายและมิตรภาพจากความทรงจำของ “คนใน” บนพื้นที่สีแดง. นาญิบ บิน อะห์หมัด. กรุงเทพฯ: มุลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์, 2556. 9-13.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). เอกสารสังเคราะห์วิธีวิทยางานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- ชลีรัตน์ จันทร์เชื้อ และคณะ. (2557). การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ณัฐินี ทองดี และ แพรวพยอม พัวเจริญ. (2554). การศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: ไทย-อนุเคราะห์ไทย.
- นภารัตน์ กิตติรัตนมจล, 2562, การจัดการตนเองของภาคประชาสังคมเพื่อการเข้าสู่เขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก, กรุงเทพฯ.
- พูนลาภ ทิพาติโยธิน, (2553), Value-Added Activities เพิ่มมูลค่าด้วยกิจกรรมเพิ่มมูลค่า.
- ผจงจิตต์ อธิคมน์นทะ. (2545).การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สนธยา พลศรี. (2550). **เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชนในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เจษฎา นกน้อย (2554). **แนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภารณ์ หะวานนท์ และคณะ. 2550 .**ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

คุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม

Desirable Characteristics of Politicians of the People in Muang
Mahasarakham District, Mahasarakham Province

พิชัย สารภักดิ์¹, ประสิทธิ์ ทันสมัย², ณรงค์ฤทธิ์ เครือไทย³ และวิริศรา เชนะโยธิน⁴

Pichai Sarapugdi¹, Prasit Tansamai², Narongrit Khrueathai³ and Warissara Chanayothin⁴

Received: 7 July 2021; Revised: 31 July 2021; Accepted: 5 August 2021

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม 3) เพื่อเปรียบเทียบและทดสอบสมมติฐานคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยการใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวด้วยค่าเอฟ (F-test) แบบ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51.20 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 72.80 อาชีพ เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 37.50 และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.00 ตามลำดับ 2) คุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านความดี ($\bar{X}$ = 4.15) ด้านความรู้ ($\bar{X}$ = 4.14) ด้านความกล้า ($\bar{X}$ = 3.95) และด้านความเก่ง ($\bar{X}$ = 3.94) ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของ

¹ ดร., คณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ เบอร์โทรศัพท์ 081-988-6489 E-mail Chai 2202 @ Hotmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

³ คณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

⁴ คณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

ประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ในแต่ละด้านแยกตามเพศ อายุ และการศึกษา อาชีพและรายได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และ ผลการทดสอบสมมติฐานคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม โดยการทดสอบค่าที (t- test) จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) แบบ One way ANOVA จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายได้รายได้ต่างกันพบว่ามีความแตกต่างกัน (p. = 0.001 < 0.01) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงต้องมีการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการ LSD.(Least of Significance Difference)

คำสำคัญ: คุณลักษณะนักการเมือง, พึงประสงค์ของประชาชน

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) To study personal information about desirable politician characteristics of people in Mueang Maha Sarakham District 2) To study desirable politician characteristics of people in Mueang Maha Sarakham District 3) To compare and test the hypothesis of politicians, the desirable of the people in Mueang Maha Sarakham District were classified by genders, ages, education levels, occupations and incomes by using 400 samples. Simple random sampling. The tool used in the research was a questionnaire. The statistics used for data analysis, were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. Hypothesis test (T-test) and one-way F-test ANOVA.

The study found that: 1) The general condition of the respondents was female, (51.20%), of the respondents were aged between 31-40 years, accounting for (42.50%). The education level was lower than the bachelor's degree, accounting for (72.80%). Occupations were farmers, representing (37.50%). And their income is between 5,001 - 10,000 baht or (45.00 %), respectively. 2) Desirable characteristics of politicians of the people in the Mueang Maha Sarakham District Overall, it was at the high level ($\bar{X} = 4.04$), if considered individually, it was found to be at a high level, namely, virtue ($\bar{X} = 4.15$), knowledge ($\bar{X} = 4.14$), courage ($\bar{X} = 3.95$), and proficiency ($\bar{X} = 3.94$) respectively. 3) The results of comparing desirable politicians characteristics of the people in the Mueang Maha Sarakham District each area is separated

by genders, ages, education levels, occupations and incomes. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects and the results of the hypothesis testing desirable characteristics of politicians of the people in Mueang Maha Sarakham District. The T-test classified by gender difference showed no statistically significant difference at the 0.05 level. The one-way F-test by different ages, education levels and occupations showed no statistically significant difference at the 0.05 level, and income was found to be significantly different ($p = 0.001 < 0.01$). Statistically, at level 0.01, a double test is required with the LSD method. (Least of Significance Difference)

Keywords: Desirable Characteristics, Politicians, Desires of the People

บทนำ

การศึกษานี้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาจะทำให้มนุษย์มีคุณภาพดีขึ้น มีความเจริญงอกงามด้วยปัญญา ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคมที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ (วิมานพร รูปใหญ่ 2555 : 1) ซึ่งในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรที่สามารถที่จะดำเนินงานให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์กำหนดไว้ดีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรในการดำเนินงานขององค์กรในแต่ละท้องถิ่น เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญ และมีความจำเป็น คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจัดการหรือการบริหาร (สมาน รังสิโยภุชณ์ และสุธี สุทธิสมบุรณ์, 2530: 3) ทั้งนี้เพราะทรัพยากรเป็นพื้นฐานดังกล่าวแต่ละอย่างมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทั้งสิ้น

การบริหารองค์การให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นอยู่กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์และเชื่อว่า คนเป็นสิ่งที่มีความเหนือทรัพยากรอื่นใด คนจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหาร จัดการ สามารถสร้างความเจริญเติบโตให้กับหน่วยงาน ปัจจัยที่สำคัญที่มีต่อการพัฒนาองค์การคือการเป็นนักการเมืองที่ดี เพราะนักการเมืองเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ เป็นผู้ให้ความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน ที่จะทำให้สมาชิกที่เป็นผู้ร่วมงานในองค์การเกิดความพอใจในองค์การและเป็นผู้รับผิดชอบในหน่วยงานขององค์การ นักการเมืองต้องเป็นหัวหน้างาน ต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การรวมทั้ง

สมาชิกขององค์กรให้เกิดการร่วมมือร่วมแรงในการทำงานได้อย่างเต็มที่และมีการประสานงานกันดี เป็นอย่างดีในองค์กร ก็แสดงว่านักการเมืองเป็นผู้มีความเป็นภาวะผู้นำสูง ถ้าหากองค์กรใดที่มีผู้นำที่ไม่สามารถทำงานให้กับองค์กรได้และไม่สามารถทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ได้ หรือไม่สามารถทำงานในองค์กรและมีการร่วมมือร่วมใจกันและประสานงานกันดี ก็แสดงว่าองค์กรนั้นมีภาวะความเป็นผู้นำต่ำ ดังนั้นองค์กรใดที่มีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูง ก็จะมีผลงานดี มีความเจริญก้าวหน้า แต่ถ้าองค์กรใดมีภาวะผู้นำต่ำก็ไม่มีความสำเร็จก้าวหน้า

จากการบริหารจัดการจะเห็นว่าบุคคลที่จะเป็นนักการเมืองจะต้องเป็นบุคคลที่มีบทบาทมาก ในอันที่จะกำหนดทิศทางในการพัฒนาให้ไปในทิศทางใด พร้อมทั้งบทบาทที่จะต้องปฏิบัติในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน โดยการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำที่เป็นนักการเมือง ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญคือ ผู้นำหน่วยงานใดที่มีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถรอบด้าน หน่วยงานนั้นก็ย่อมที่จะประสบผลสำเร็จได้ (ชาลี มณีศรี, 2542 :135) นอกจากนี้ คุณลักษณะของนักการเมืองซึ่งถือว่าเป็นผู้นำ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของนักการเมืองถือว่าเป็นผู้นำและเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมและชักนำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน ผู้นำที่จะมีความเป็นผู้นำมากเพียงใดก็ย่อมได้รับความเชื่อถือ และความไว้วางใจ รวมทั้งได้รับความร่วมมือที่ดีจากข้าราชการและประชาชน จึงจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำซึ่งเป็นนักการเมืองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี ซึ่งจะช่วยส่งผลต่อเป้าหมายและการประสานความต้องการของประชาชนกับการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพที่จะก่อให้เกิดความสุขและนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

ปัจจุบันประชาชนส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในการที่จะได้มาของนักการเมืองตามความต้องการของประชาชน ในด้านความรู้ ความสามารถ การเสียสละ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การมีคุณธรรมจริยธรรม การอุทิศตน ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ฯลฯ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานที่เกิดกับท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อความประโยชน์สุขของประชาชนที่ได้มีการเลือกนักการเมืองที่ดีมาทำหน้าที่เป็นผู้นำท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าก็จะไม่เกิดปัญหาในชุมชน สังคมจนถึงระดับชาติ ที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และการเจริญเติบโตเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สาเหตุมาจากประชาชนส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในการได้มาซึ่งผู้นำที่เป็นนักการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า เพราะการได้มาของนักการเมืองอาจเกิดจากการใช้อำนาจหรืออิทธิพลทางการเมือง การใช้สิ่งตอบแทน เป็นแรงจูงใจ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานที่จะทำให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง (สมคิด พิริยะรัศร์, 2549 :1)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้นำตามความต้องการของประชาชนในครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ด้านความรู้ ด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความกล้า เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนและจะส่งผลต่อการบริหารจัดการของนักรการเมืองได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

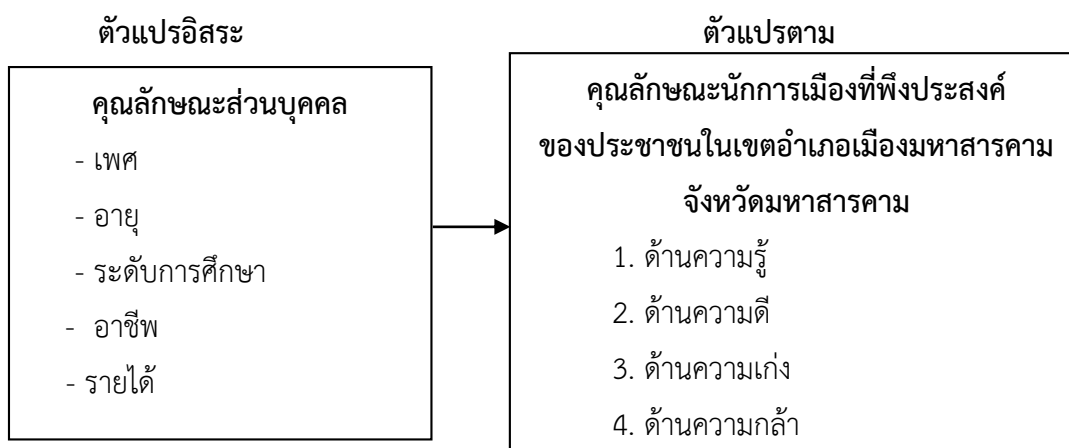
1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อเปรียบเทียบและทดสอบสมมติฐานคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กรอบแนวคิด 4 ด้านตามแนวคิดของทวิช จิตรสมบูรณ์ (ทวิช จิตรสมบูรณ์, 2552 : 1) และปรับปรุงแบบสอบถามจากอำนาจ สัมช่วย (อำนาจ สัมช่วย, 2556 : 82-87) มีดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร** เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 79,317 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรยามานะ (Yamane, 1973 : 125) (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 : 79) ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่น 95 % และมีความคลาดเคลื่อนได้ 5 % (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 38) ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้จากการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ประกอบกับ กรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นศึกษาจากทวิช จิตรสมบูรณ์ (ทวิช จิตรสมบูรณ์, 2552 : 1) และปรับปรุงแบบสอบถามจากอำนาจ สัมช่วย (อำนาจ สัมช่วย, 2556 : 82-87) เครื่องมือที่ใช้ ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5

ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต(Likert) บุญชม ศรีสะอาด. (2532: 69 – 71) โดยการแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ ลักษณะสำรวจรายการทั่วไป (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความกล้า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะแบบปลายเปิด (Open - ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

แหล่งข้อมูลการวิจัยได้มาจาก

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้มาจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรา วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ หนังสือรายงานวิจัย และจากอินเทอร์เน็ต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. จัดเตรียมแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) แบบ One - way ANOVA

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.20 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 48.80 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50 รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 18-30 ปีคิดเป็นร้อยละ 24.80 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.00 และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 51.80 ตามลำดับ มีระดับทางการศึกษาต่ำ

กว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 72.80 รองลงมามีระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 23.20 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 4.90 ตามลำดับ มีอาชีพเป็นเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมามีอาชีพรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 17.50 อาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 12.80 อาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 11.50 อาชีพการค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 11.20 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ตามลำดับ และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 15,001 -20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.20 รายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.20 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 13.00 รายได้ 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์คุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นรายด้าน รายข้อและโดยรวมทุกด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามแบบสอบถามคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	คุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านความรู้	4.14	0.54	มาก	2
2	ด้านความเก่ง	3.94	0.53	มาก	4
3	ด้านความดี	4.15	0.55	มาก	1
4	ด้านความกล้า	3.95	0.57	มาก	3
	รวมเฉลี่ย	4.04	0.46	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04) เมื่อพิจารณาตามลำดับอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านความดี ($\bar{X}$ = 4.15) ด้านความรู้ ($\bar{X}$ = 4.14) ด้านความกล้า ($\bar{X}$ = 3.95) และด้านความเก่ง ($\bar{X}$ = 3.94) ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. **ด้านความดี** พบว่าคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เป็นผู้ที่มีประวัติดี มีความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 4.31) เป็นผู้ที่มีพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบันอย่าง

โปรงใส ($\bar{X}$ = 4.25) เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ทางความคิดในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง และเป็นบุคคลที่พึ่งพาอาศัยได้ ($\bar{X}$ = 4.23) เท่ากัน เป็นผู้ที่มีความสามารถที่ได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างใสสะอาด ($\bar{X}$ = 4.16) เป็นผู้ที่เสียสละทำงานหนักเพื่อประชาชนในท้องถิ่น และเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นของตนเอง มีการเข้าพบประชาชนใกล้ชิด ($\bar{X}$ = 4.08) เท่ากัน เป็นผู้ที่ออกพบประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.00) และเป็นผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ($\bar{X}$ = 3.98) ตามลำดับ

2. ด้านความรู้ พบว่า คุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านให้มีความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ เป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบเฉลียวฉลาด ว่องไว และรักษาและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ($\bar{X}$ = 4.23) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ($\bar{X}$ = 4.22) เป็นผู้มีความเหมาะสมและนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.18) มีความเป็นประชาธิปไตยรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.15) เป็นบุคคลที่รู้จักแก้ปัญหาและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.10) และเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดรอบรู้ในสายตาประชาชน เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมและสมควรที่จะได้รับเลือกเป็นผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.05) เท่ากัน ตามลำดับ

3. ด้านความกล้า พบว่าคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.95) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านให้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เป็นผู้ที่มีความกล้าสามารถยืนหยัดต่อสู้เพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม ($\bar{X}$ = 4.11) เป็นผู้ที่สามารถพ้องการผืนผ้าอุปสรรคต่าง ๆ ให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้สำเร็จ ($\bar{X}$ = 4.07) เป็นผู้ที่มีความกล้าเผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหได้ดี ($\bar{X}$ = 4.02) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.01) เป็นผู้ที่มีความกล้ารักษผลประโยชน์ของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.00) เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและกล้าแสดงออก ($\bar{X}$ = 3.96) เป็นผู้ที่มีความฉลาดและมีความกล้าหาญไม่ไห้คนอื่นเข้ามาแย่งพื้นที่และฐานเสียงไปได้ ($\bar{X}$ = 3.73) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการใช้บริหารและอำนาจเพื่อกำจัดคู่แข่ง ($\bar{X}$ = 3.69) ตามลำดับ

4. ด้านความเก่ง พบว่าคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94) ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านให้มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคนในชุมชนได้ดี ($\bar{X}$ = 4.05) เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้รับการยกย่องจากชุมชน ($\bar{X}$ = 4.04) เป็นผู้ที่มีทีมงานที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ($\bar{X}$ = 3.97) เป็นผู้มีความวาทศิลป์ มีความสามารถเฉพาะตัวเก่งในการหาเสียง ($\bar{X}$ = 3.95) เป็นคนดีและคนเก่งมีการศึกษา

ในระดับที่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.94) ผู้ที่รู้เท่าทันเหตุการณ์ของสังคมอยู่ตลอดเวลา ($\bar{X}$ = 3.93) เป็นผู้ที่มีความสามารถมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในอดีต ($\bar{X}$ = 3.90) และเป็นผู้รู้จักคิดรู้จักทำและแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดี ($\bar{X}$ = 3.78) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบและการทดสอบสมมติฐาน ตามแบบสำรวจคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ ของประชาชนมีความต้องการคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคามอยู่ในอยู่ในระดับมากทุกด้านและการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานตามแบบสำรวจคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แยกตามเพศ ที่แตกต่างกันพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ด้านความรู้ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการทดสอบค่าความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบ One-way ANOVA จำแนกตามอายุระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับทางด้านรายได้ที่แตกต่างกันพบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันจึงต้องมีการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least of Significance Difference) ได้แก่ ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ทางด้านรายได้ มีดังนี้ 1) ในด้านความรู้ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า -5,000 บาท มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.035 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32582* 2) ในด้านความดี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า -5,000 บาท มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 -10,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.004 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25294 * มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.015 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.24872*และมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.034 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20907* ตามลำดับ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,000 -10.000 บาท มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.021 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.26576 * และ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.040 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.26154 * ตามลำดับ และ 3) ในด้านความกล้า จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า -5,000 บาท มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 -10,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.35160 * มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท โดยมี

ค่า Sig เท่ากับ 0.000 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44308* และมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.035 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.21454* และ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 -15.000 บาท มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่ม ตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 15,001- 20,000 บาท โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.018 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.26576 *ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

1. จากการศึกษาคุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.20 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50 ระดับต่ำการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 72.80 มีอาชีพเป็นเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 37.50 และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 45.00 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์คุณลักษณะนักรการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นรายด้าน, รายข้อและโดยรวมทุกด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาตามลำดับอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านความดี ($\bar{X} = 4.15$) ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.14$) ด้านความกล้า ($\bar{X} = 3.95$) และด้านความเก่ง ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ พบสาระสำคัญดังนี้

2.1 ด้านความรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 4.14 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับลักษณะเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบเฉลียวฉลาด ว่องไว มีประสบการณ์และรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ สุทธิดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลภูกระดัง อำเภอภูกระดัง จังหวัดเลย พบว่า เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดในสายตาประชาชน และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ สังข์ช่วย (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนักรการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านทุ่ม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า เป็นผู้ที่มีความรอบรู้จำเป็นที่จะต้องมีประสบการณ์ทางการเมืองยาวนาน ตามลำดับ

2.2 ด้านความเก่ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 3.94 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคนในชุมชนได้ดี เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้รับการยกย่องจากชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ สังข์ช่วย (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนักรการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านทุ่ม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า จะต้องมีความวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำยกย่องและมีความสามารถ และจะต้องมีทีมงานที่มีความสามารถแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ สุทธิดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เป็นผู้ที่มีความวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้รับการยกย่องจากชุมชน และเป็นผู้รู้จักคิดรู้จักทำและแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดี ตามลำดับ

2.3 ด้านความดี พบว่าพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 4.15 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เป็นผู้ที่มีประวัติดี มีความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย เป็นผู้ที่มีพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบันอย่างโปร่งใส ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ สังข์ช่วย (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านพุ่ม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ต้องลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างใกล้ชิดก่อนการเลือกตั้งแม้ว่าหลังเลือกตั้งจะไม่ลงพื้นที่ก็ตาม และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ สุทธิดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่าเป็นผู้ที่มีความคิดของตนเอง มีการพบปะประชาชนอย่างใกล้ชิดอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านความกล้ากล้า พบว่าพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 3.95 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เป็นผู้ที่มีความกล้าสามารถยืนหยัดต่อสู้เพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม เป็นผู้ที่สามารถพาองค์กรฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้สำเร็จ โปร่งใส ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ สังข์ช่วย (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านพุ่ม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า จำเป็นต้องกล้ารักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวพรรณ สุทธิดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เป็นผู้ที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านความรู้ให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่มีความรู้ความสามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างจริงจัง ให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่มีความรู้วิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 ด้านความดี ให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่รักษาคำพูดไม่อ้อวอดตัวเองให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่มีความรู้ มีการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

1.3 ด้านความเก่งให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่มีประวัติการทำงานดี มีชีวิตใฝ่รอบครัวที่ดี ให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่มีความสามารถและเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ในการทำงาน

1.4 ด้านความกล้า ให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่ตนเองรู้จัก มีการใช้เหตุผลแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ มากกว่าการใช้ความรู้สึกทางอารมณ์ ให้ประชาชนยอมรับนักการเมืองที่กล้าเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นและมีความสามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลกระทบในการเลือกนักการเมืองที่พึงประสงค์ของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของนักการเมือง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักการเมืองในด้านการจัดการสมัยใหม่ที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ชาวี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศิลปะบรรณาการ.

ทวิช จิตรสมบูรณ์. (2552). คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักการเมืองที่ดี 4 ประการ. กรุงเทพฯ : ธีระการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2532). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

แพรวพรรณ สุทธิดี. (2560). คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ภาคนิพนธ์ปริญญาตรี. วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันทานครราชสีมา, จังหวัดนครราชสีมา.

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิมานพร รูปใหญ่. (2555). การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สมคิด พิริยะรังสรรค์. (2549). ระบบอุปถัมภ์ทางการเมืองและคอร์รัปชัน ภูมิคุ้มกันคอร์รัปชัน. ศูนย์วิจัยธรรมาภิบาล :มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม .

สมาน รังสิโยภุชณ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์. (2530). การบริหารราชการ. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงานข้าราชการพลเรือน

อำนวย สังข์ช่วย. (2556). นักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านทุ่ม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการส่งเสริมงานวิจัย วิทยาลัยเทคนิควิทยาพนมวันทานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3 nd. New York: Harper and Row.

จาก [www.http // stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php](http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php) เดือน ธันวาคม พ.ศ.

2562 เข้าดูวันที่ 15 มีนาคม 2562

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
จังหวัดสมุทรสงคราม
Guideline of Activities Development of Culture Touring Sites in Samut
Songkhram Province

อิสรา วันดี¹ ธิดา จินตามณี² กัญญาณอน กาญจนาทวีกุล³ วีรพล จินตามณี⁴ พูนฤดี สุวรรณพันธุ์⁵
Issara Wandee, Tida Jindamanee, Kanyamon Kanchanathaveekul,
Veeraphol Jindamanee and Poonruedee Suvannapunn

Received: 15 July 2021; Revised: 5 August 2021; Accepted: 10 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม ประชากร คือ ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม 10 แห่ง ที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องด้านกิจกรรมวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว 72 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

จากผลวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลักษณะกิจกรรมต้อนรับและนักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตแบบแท้จริงในชุมชน การแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจแต่ละแหล่งท่องเที่ยว และการบริการอาหารพื้นเมืองที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่ ในระดับมากที่สุด สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 1) การออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การนำวิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารแหล่งท่องเที่ยว 3) จัดกิจกรรมเส้นทางวิถีชุมชน เน้นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชน

คำสำคัญ : กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

¹ นักวิชาการอิสระ

² มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

³ รศ.ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

⁴ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

⁵ ผศ., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Abstract

The objectives of this research were to study the characteristics of community participation in cultural tourism activities and to find the guidelines of community participation in cultural tourism activities. A research population was composed of tourists and those concerned in cultural operations in 10 touring sites in Samut Songkhram province, which operated culturing activities continuously. In a total of representative touring sites in qualitative research with 72 samples. Research results were obtained by descriptive statistics, content analysis, and case studies.

The results showed that tourists' opinions on the nature of the event as a whole at a high level. Considering the nature of activities that visitors to experience real life in the community. The highest level is for impressive folk show in each attraction, and food and service that are not generally exposed. For management activities of cultural tourism, the overall importance should perform many activity aspects that should be a priority, and should include the top five activities that are adopting the vision and direction of travel to store information or to view the event clearly, and to provide training in foreign languages.

Keywords: Culture Based Activities, Models of Culture Based Activities, Development of Touring

บทนำ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว โดยมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องได้แก่ 1) อันดับขีดความสามารถการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ของประเทศไทย เป็น 1 ใน 30 อันดับแรกของโลก หรือ 1 ใน 7 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 2) รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี 3) การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี 4) สัดส่วนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายนไม่ต่ำกว่า 1 ใน 3 ของการเดินทางตลอดทั้งปี 5) รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดรอง จังหวัดที่มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนต่ำกว่า 1 ล้านคน มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 12 ต่อปี 6) ดัชนีการรับรู้และเข้าใจ

ในเอกลักษณ์ความเป็นไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทย เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ปี 7) อันดับความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ของประเทศไทย ด้านความเด่นชัดของวัฒนธรรมและนันทนาการจากการสืบค้นออนไลน์ด้านการท่องเที่ยว (Cultural & Entertainment Tourism Digital Demand) เป็น 1 ใน 10 อันดับแรกของโลก (จินดา ทับทิมดี, 2562) จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวข้องต่อแนวทางการบริหารจัดการการตลาดการท่องเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการวางแผนแนวทางและกลยุทธ์ในการทำงาน ทั้งนี้ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการทบทวนแผนวิสาหกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2562-2564 และได้ดำเนินการทบทวนทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย พร้อมทั้งการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อทบทวนสมรรถนะหลักขององค์กร รวมถึงการศึกษายุทธศาสตร์และนโยบายภาครัฐ การประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อนและอุปสรรคซึ่งนำไปสู่สภาพความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวิเคราะห์การแข่งขันทางการท่องเที่ยวในระดับโลกซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ชัยญา ตันสกุล, 2562) ทั้งนี้ด้วยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยหรือ GDP ของทั้งปี 2560 ส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยว คิดเป็นจำนวนเงินได้กว่า 2,754 พันล้านบาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.5 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งนับเป็นแหล่งรายได้อันดับต้น ๆ ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยิ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศจำนวนมากให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะการได้รู้จักกับชุมชนในระดับที่ลึกกว่าการท่องเที่ยวทั่วไปโดยให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเพื่อให้ตนเองได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และทดลองสิ่งที่ยังไม่เคยสัมผัส เช่น มีกระบวนการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบความรู้สู่การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อตอบโจทย์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังครอบคลุมถึงประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ ภาษาและวรรณกรรม วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ รวมถึงลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น ทั้งนี้จากการศึกษา ยังพบว่า ลักษณะธุรกิจแนวทางการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทศาสนสถานอย่างยั่งยืน พบว่ากลยุทธ์ในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรมีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้สัมผัสวิถีชีวิตแบบแท้จริงในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ

นักท่องเที่ยวต้องรู้สึกสัมผัสวิถีชีวิตแบบแท้จริงในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และต้องมีป้ายอธิบายข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว และป้ายบอกประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่มีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้อยู่ในสภาพที่ดีและอยากมาที่นี้อีกแบบประทับใจ ถ้านักท่องเที่ยวรู้สึกดีกับสถานที่ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการซื้อของฝากของที่ระลึกกลับไปและต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก (กัญญามณ อินทวงและคณะ, 2554)

จากการศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่คือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว คุณภาพที่มีความตั้งใจที่จะเลือกมาท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวที่จุดหมายปลายทางจริง โดยที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งด้านภาครัฐ ผู้ประกอบการและชุมชน ร่วมกันพัฒนาการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงแนวคิดในระยะแรกๆ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานกับธรรมชาติ (Nature based tourism) (Chanya Tansakul and Kanyamon Kanchanathaveekul, 2019) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีจุดประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ชุมชนที่เกี่ยวข้องให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชนในเชิงการเรียนรู้ การทดลอง เพื่อให้ได้มาซึ่ง ประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นจริงในชุมชนนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ UNESCO (2006) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ท้องถิ่นหรือสถานที่โดยผ่านประสบการณ์ตรงในการมีส่วนร่วมร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมนั้นๆ เพื่อ (Chanya Tansakul and Kanyamon Kanchanathaveekul, 2019)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถือได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงมีการพัฒนามาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ต่างๆ ที่มีลักษณะแตกต่างกัน มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตจากชุมชนอื่น และคุณค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบสานแตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมากให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยให้ความสนใจกับบริบทของวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ ทั้งด้านประเพณีที่สืบทอด ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเพื่อให้ตนเองได้รับประสบการณ์ที่มากกว่าการท่องเที่ยวเพื่อชมสถานที่ ดังนั้น จึงมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยชุมชนจะมุ่งเน้นนำเสนอรูปแบบของกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น การชมการเล่น การร้องเพลง การฟังดนตรีพื้นเมือง การชมภาพเขียน จิตรกรรม การนำชม

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น นำชมโบราณสถาน หรือการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามีส่วนร่วมในประเพณี พิธีกรรมพื้นบ้าน ซึ่งในแต่ละภาคของประเทศไทยนั้นมีเอกลักษณ์ ที่นำเสนอออกมาได้แตกต่างกัน ตามความแตกต่างของวัฒนธรรมพื้นบ้าน คติความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ประเพณีแต่งงาน ประเพณี บุญทางศาสนา (กัญญาณทน อินทวาทและคณะ, 2554)

จากการศึกษา ยังพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้น ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจให้เป็นไปตามความต้องการ ตลอดจนการติดตาม ประเมินผล การแบ่งปันผลประโยชน์ โดยประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะกลับคืนสู่ชุมชนโดยตรง ซึ่งเป็นความต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการวางแผนเป้าหมาย การตัดสินใจ การดำเนิน กิจกรรมการรับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันและการประเมินผล โดยประชาชนจะต้องมีอิสระเต็มที่ ในการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเป็นผู้พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง โดยรับรู้ทุกขั้นตอน และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา อีกทั้งเป็นการฝึกฝน และพัฒนาคน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของสังคมให้สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเองในที่สุด (Choibamroong, T., 2009)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า จังหวัดสมุทรสงครามมีความสำคัญทั้งในด้าน ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และที่โดดเด่นคือ วิถีชีวิตแบบไทยดั้งเดิม ของจังหวัดสมุทรสงครามมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวมากมายหลายแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และมีการคมนาคมสะดวกจึงเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญ อีกจังหวัดหนึ่งในภูมิภาค และมีนักท่องเที่ยวนิยมไปมาก ทั้งนี้จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่อยู่ ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิม เช่น ตลาด น้ำท่าค้ายังคงสภาพตลาดนัดแบบชาวบ้านชาวสวนของชุมชนริมคลอง อุทยานรัชกาลที่ 2 พิพิธภัณฑ์ ของสถานที่ต่างๆทั้งโบราณสถาน อนุสรณ์สถาน ประเพณี วิถีชีวิตสายน้ำและการชิมอาหารท้องถิ่น เป็นต้น (กัญญาณทน อินทวาทและคณะ, 2554) รวมทั้งรูปแบบกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

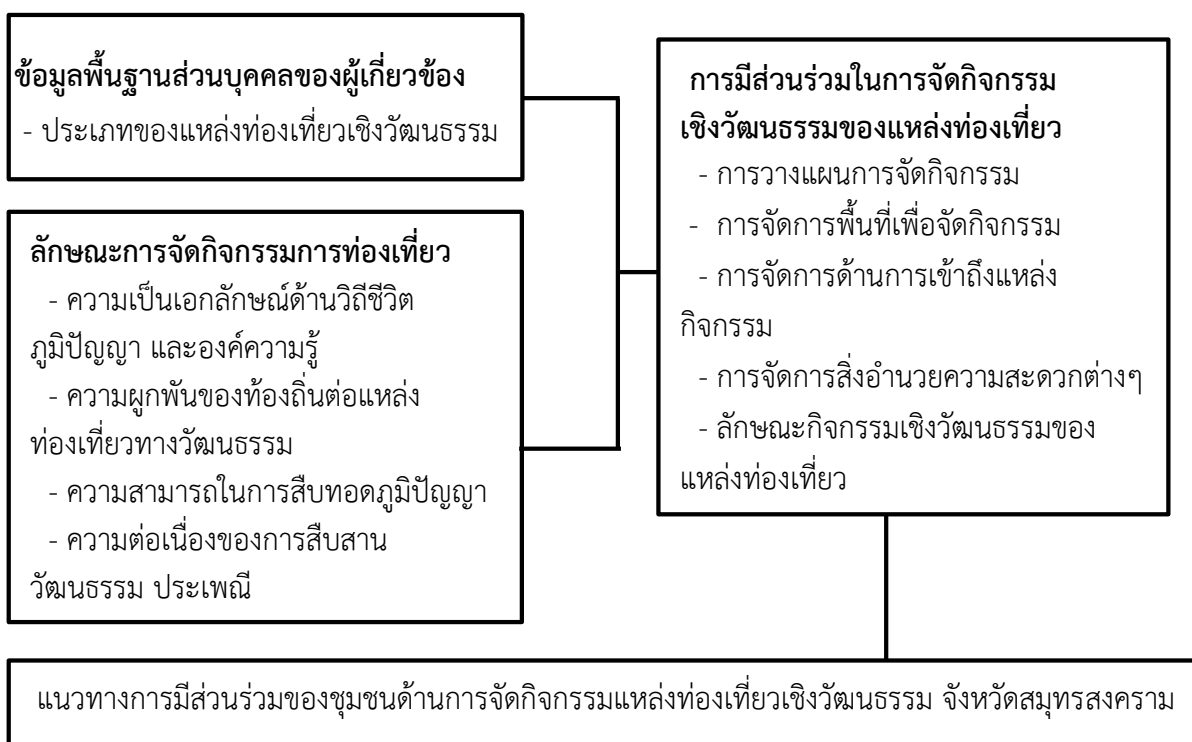
ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการ จัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการวิจัยนี้จะสามารถเป็นแนวทาง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้งสามารถสร้างรูปแบบที่เหมาะสมจากกิจกรรมที่มีคุณค่าเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมสู่รุ่นต่อไป รวมทั้งจะเป็นการสร้างมาตรฐานการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สามารถเป็นองค์ความรู้และต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนด้านแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้จะได้แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม ที่เหมาะสมของกิจกรรมทางวัฒนธรรมของ แหล่งท่องเที่ยวอันจะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ดีให้กับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว และมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์เพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้ และพบว่า แนวทางการศึกษานี้จะสามารถมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้เป็นแบบเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่

ประชากร คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม คือ 1) ผู้นำชุมชน 2) พระ 3) ผู้ค้าขายภายในแหล่งท่องเที่ยว 4) องค์การบริหารส่วนตำบล 5) ฝ่ายจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และ 6) กลุ่มนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและผู้เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเลือกแหล่งวัฒนธรรม ร้อยละ 50 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของจังหวัดสมุทรสงคราม 18 แหล่งท่องเที่ยว ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จับฉลากเลือกแหล่งท่องเที่ยว 9 แห่ง และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานที่ 9 แห่ง เลือกแหล่งละ 5 คน รวม 45 คน

ส่วนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงกับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน พระ ผู้นำกลุ่มอาชีพด้านหัตถกรรม ผู้ค้าขายของแหล่งท่องเที่ยว หัวหน้าชมรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม จากสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9 แห่ง โดยเลือกผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน รวม 27 คน เพื่อการศึกษา

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างและแหล่งท่องเที่ยว

สถานที่จัดแสดงทางวัฒนธรรม	กลุ่มนักท่องเที่ยว (คน)	ผู้เกี่ยวข้องในการจัด กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม (คน)
วัดเพชรสมุทรวรวิหาร	5	3
ชุมชนบ้านปากมาบ	5	3
วัดอัมพวันเจติยาราม	5	3
อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	5	3
มูลนิธิอัมพวา – ชัยพัฒนานุรักษ์	5	3
วัดลาดเป้ง	5	3
ตลาดนัดวัฒนธรรมวัดกุฎีทอง	5	3
ชุมชนอัมพวา	5	3
วัดศรีท่าธรรม	5	3
รวม	45	27

วิธีการเก็บข้อมูล ใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ทางคณะผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บข้อมูลโดย

- 1) ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของแหล่งพื้นที่กับกลุ่มนักท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม 9 แหล่งๆละ 5 คน รวม 45 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์
- 2) ทำการสัมภาษณ์ด้านศักยภาพการจัดการด้านสถานที่และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม จำนวน 27 คน
- 4) นำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ทำการบรรยาย กรณีศึกษา การใช้ตารางและรูปภาพที่ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก

สรุปผลการวิจัย

จากผลวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง จำนวน 25 คน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 30 คน และอายุ 20-30 ปี จำนวน 28 คน มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท จำนวน 26 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท จำนวน 27 คน

จากการสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่า นักท่องเที่ยวจำนวน 45 คน ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สัมพันธ์กันในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ของจังหวัดสมุทรสงคราม ในประเด็นต่อไปนี้ 1) ด้านลักษณะกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตแบบแท้จริงในชุมชน 2) มีศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่น่าประทับใจแต่ละแหล่งท่องเที่ยว และการบริการอาหารพื้นเมืองที่ไม่มีให้สัมผัสโดยทั่วไป 3) มีป้ายอธิบายข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ทราบประวัติของสถานที่ 4) การเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่จัดกิจกรรมมีความสะดวกเข้าถึงได้ง่าย และ 5) มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆชัดเจน

สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 27 คน ได้แสดงความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันในการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่

การจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว การจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การจัดการให้เกิดคุณภาพการจัดการกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม โดยพบว่า การจัดการกิจกรรม

เชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมให้ความสำคัญและควรดำเนินการกิจกรรมมาก ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญและควรดำเนินการกิจกรรมมากกว่า ส่วนอื่นๆ คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม การจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญและควรดำเนินการกิจกรรมมากที่สุด คือ มีการให้ชุมชน สมาคม และชมรม มีการนำ วิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารแหล่งท่องเที่ยวไปใช้ สำหรับการจัดการด้านความสามารถ ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญและควรดำเนินการกิจกรรมมาก คือ ให้ความสำคัญและ ควรดำเนินการกิจกรรมมากที่สุดคือ มีการจัดให้มีการอบรมด้านภาษาต่างประเทศและผู้เกี่ยวข้อง การจัดการกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญและควรดำเนินการกิจกรรม มากที่สุดคือมีการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น มีการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดง เพื่อสามารถชมกิจกรรมอย่างชัดเจน การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ความสำคัญและ ควรดำเนินการกิจกรรมมากที่สุดคือ มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยว จัดให้มี ห้องน้ำ / สุขา ที่สะอาดถูกสุขลักษณะสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดการด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ให้ความสำคัญและควรดำเนินการกิจกรรมมากที่สุดคือ จัดให้มีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ และผู้ที่ เกี่ยวข้องในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม สำหรับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม

จากการสัมภาษณ์ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมทางวัฒนธรรมของแหล่ง ท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสงคราม 27 คน โดย โดยสัมภาษณ์ถึงแนวทางการพัฒนากิจกรรมทาง วัฒนธรรม พบว่า จังหวัดสมุทรสงครามมีการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวตาม องค์ประกอบ พบว่า มีการจัดสรรพื้นที่ความรับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน มีการให้ชุมชน สมาคม และชมรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้เหมาะสม มีการจัดสรรพื้นที่ความรับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน มีการดำเนินการแล้วในช่วงที่ผ่านมา 5 ปี เช่น การจัดตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบกิจกรรม จัดให้มี กิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว และ สนใจอยู่ระหว่างการพัฒนา ภายใน 3 ปี เช่น การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ มีการนำวิสัยทัศน์และ ทิศทางการบริหารแหล่งท่องเที่ยวไปใช้ มีการติดตามและประเมินผลตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง การจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ มีการจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับทรัพยากร ที่มีอยู่ มีการพัฒนา หรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริม สนับสนุน ที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น จัดให้มีห้องน้ำสะอาด / สุขาที่สะอาดถูกสุขลักษณะสำหรับ นักท่องเที่ยว จัดให้มีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดและถูกสุขลักษณะในแหล่ง ท่องเที่ยว สำหรับการจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ระหว่างการพัฒนา

ทั้งหมด สำหรับ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ จัดให้มีระบบเตือนภัยหรือระบบรักษาความปลอดภัย มีการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งถือว่าสำคัญมาก

จากการสัมภาษณ์เจาะลึก กับนักท่องเที่ยวนและผู้เกี่ยวข้อง รวม 72 คน ได้แสดงข้อเสนอแนะที่น่าสนใจโดยพบว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแต่ละแหล่งพื้นที่ ในด้านศักยภาพดึงดูดใจ และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามตามลักษณะพื้นที่ ในการจัดกิจกรรม ที่ผ่านมามีสถานที่จัดกิจกรรมในวัดส่วนใหญ่ เน้นด้านการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตแบบแท้จริงในชุมชน ดังนั้นควรมีการพัฒนา หรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวและกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้อยู่ในสภาพที่ดี และควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนในท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) ควรมีการนำเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยวมาประชาสัมพันธ์
- 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจต่อวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 3) ควรมีการพัฒนาด้านการสืบค้น สืบสาน อนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณี
- 4) ควรให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในประเพณี
- 5) ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและให้มีผู้ตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- 6) การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการรักษาวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมและให้ชุมชนท้องถิ่น
- 7) การเน้นจุดดึงดูดความสนใจสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่ นักท่องเที่ยว
- 8) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 9) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีรวมทั้งชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวได้ดี
- 10) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตภูมิปัญญา และองค์ความรู้

ตารางที่ 1 แนวทางการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ
จังหวัดสมุทรสงคราม

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของ จังหวัดสมุทรสงคราม	นักท่องเที่ยว	ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง	แนวทางการมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมทาง วัฒนธรรมของแหล่ง ท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว	ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง
มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวเข้ามา สัมผัสวิถีชีวิตแบบแท้จริงในชุมชน	✓	✓	กลุ่มผู้นำชุมชนกลุ่มกับ วิสาหกิจชุมชน		✓
มีศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ น่าประทับใจ แต่ละแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	การวางแผนของ ผู้รับผิดชอบแหล่ง ท่องเที่ยว		✓
การบริการอาหารพื้นเมืองที่ไม่มีให้ สัมผัสโดยทั่วไป	✓		มีการพัฒนา หรือ ปรับปรุงบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	✓	✓
มีการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ	✓	✓	มีการจัดเตรียมพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวอย่าง เหมาะสม	✓	✓
การเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวและ สถานที่จัดกิจกรรมมีความสะดวก เข้าถึงได้ง่าย	✓	✓	มีการจัดการด้านการ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ สะดวก	✓	✓
มีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมทางวัฒนธรรมให้อยู่ใน สภาพที่ดี		✓	มีการจัดให้มีการอบรม ด้านภาษา ต่างประเทศ และผู้เกี่ยวข้อง		✓
มีการให้ผู้ท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมการ ทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมของ สถานที่	✓	✓	มีการกำหนดช่วงเวลา ในการเข้าพื้นที่ที่ เหมาะสม	✓	
มีการจัดสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก ให้แก่นักท่องเที่ยว	✓	✓	มีการแสดงข้อมูล ข่าวสารในการเดินทาง ได้อย่างสะดวก	✓	
จัดให้มีห้องน้ำ / สุขาที่สะอาดถูก สุขลักษณะสำหรับนักท่องเที่ยว	✓	✓	มีการจัดเก็บข้อมูลหรือ แสดงเพื่อสามารถชม กิจกรรมอย่างชัดเจน	✓	✓
ป้ายอธิบายข้อมูลของสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติของ สถานที่			มีการจัดให้มีพนักงาน บริการข้อมูล ประชาสัมพันธ์ที่ เพียงพอ	✓	✓

แนวทางการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม

จากตารางข้างต้น พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดสมุทรสงครามมี 3 ส่วนได้แก่ วัด อุทยาน ชุมชน โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้และองค์ความรู้ ความผูกพันของท้องถิ่นต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์ ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งให้ความสำคัญต่อประเพณีดั้งเดิมและพิธีกรรมต่างๆ ของจังหวัดมาเป็นแนวทางการสร้างกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี สำหรับการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม พบว่า ความเหมาะสมด้านการจัดการ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในส่วนของการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงเพื่อสามารถชมกิจกรรมอย่างชัดเจน การจัดการให้เกิดคุณภาพการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนของการจัดให้มีการอบรมด้านภาษาต่างประเทศและผู้เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การจัดการกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในส่วนของการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดรายได้กับชุมชนในท้องถิ่น ดังภาพต่อไปนี้

แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ของจังหวัดสมุทรสงคราม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่มีลักษณะของการเน้นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ทุกแหล่งท่องเที่ยว มุ่งเน้นการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรม ความเชื่อ และมีกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน มีการสร้างรายได้ด้วยการขายของที่ระลึกของชุมชนในพื้นที่ วัฒนธรรมของผู้อาศัยในชุมชนนั้นๆ แต่ยังสามารถเพิ่มงานเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนได้ ซึ่งผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญามน อินหว่าง และคณะ (2554) จากผลวิจัยแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การดำเนินกิจกรรมเน้นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกแหล่งท่องเที่ยว มุ่งเน้นการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรม ความเชื่อ และมีกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน มีการสร้างรายได้จากการขายของที่ระลึกของชุมชน และพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวครบวงจรระหว่างการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ นอกจากนี้พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาด้านการสืบค้น สืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีควรให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในประเพณี การสนับสนุนทางด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการพัฒนาควรให้พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจต่อวิถีชีวิต และพบว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวได้ และมีความหลากหลายของกิจกรรมด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนางลักษณ์ จันทาภากุล และนรินทร์ สังข์รักษา (2556) ได้วิจัยการศึกษาศักยภาพ ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหัวเขาจีน จังหวัดราชบุรี ในด้านศักยภาพการท่องเที่ยว โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและด้านองค์การอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การให้ความรู้การจذبกรมในการจัดการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. จากการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นจริงของแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะสามารถนำไปเป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างดี
2. จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนสามารถสร้างแหล่งท่องเที่ยว สร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชน ทั้งยังเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ ของวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วม และกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ไม่ได้มีการศึกษาถึงการออกแบบแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหากมีการศึกษาต่อไปควรมีการศึกษาถึงการออกแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืนนี้ควรศึกษาทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). ข่าวจากเว็บไซต์. ค้นเมื่อ 4 เมษายน 2557 จาก <http://www.m-culture.go.th/samutsongkhram>
- กัญญามน อินทหว่างและคณะ. (2554). แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว จังหวัดพิษณุโลก. ทูลสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- _____. (2556). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดพิษณุโลก. ทูลสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- กันทิมา จินโต. (2550) ศักยภาพของชุมชนย่านคลองดำเนินสะดวกในการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay). ปริญญาโท วท.ม (การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีณา ทองบุญยัง(2556). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านบาก ตำบลบ้านบาก อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 มีนาคม-เมษายน 2556).
- เปรมชญา ชนวงค์และคณะ. (2553). การพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองบนฐานทุนทางสังคม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นงลักษณ์ จันทาภากุล และนรินทร์ สังข์รักษา. (2556). การศึกษาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหัวเขาเงิน จังหวัดราชบุรี. วารสารวิทยบริการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2556.
- ยลรวี สิทธิชัย. (2552). Celebrity Endorsement ขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยววันที่ค้นข้อมูล 20 กรกฎาคม 2554, จาก จุลสารท่องเที่ยว ฉบับที่ 4/2552 ตุลาคม-ธันวาคม 2552.
- วิไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์. (2551). นวัตกรรมการท่องเที่ยว. วันที่ค้นข้อมูล 20 กรกฎาคม 2554, จาก จุลสารท่องเที่ยว ฉบับที่ 2/2551 เมษายน – มิถุนายน 2551.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.(2550). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- แสงแข บัญศิริ. (2557). **มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว**. กรมท่องเที่ยวและสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัจฉรา หลาวทอง. (2555). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาและการจัดการกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติอย่างยั่งยืน กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อุดม สมบูรณ์ กัญญาณน อินหว่างและคณะ. (2558). **รูปแบบการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม**.ทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. เอกสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2551).
- Chanya Tansakul and Kanyamon Kanchanathaveekul. **Developing personnel competence in tourism and hospitality industry under ASEAN framework of small and medium enterprises in Phuket, Thailand**, 2019 APacCHRIE & EuroCHRIE Joint Conference (22- 25 May 2019, Hong Kong).
- Choibamroong, Therdchai. (2009). **Agricultural Resources Research for Sustainable Agro-tourism: A Case Study of Surat Thani, Thailand**. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Choibamroong, Therdchai. (2010). **On Roles of the Local Administrations of Thailand in Developing Tourism under the Economic Sufficiency Theory**. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.

การพัฒนาโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียน ในศูนย์การเรียนรู้ชูแมค

The Development of Artistic Gymnastics Program to Promote Student's Advanced Behaviors in Hygienic in Thoo Mweh Khee Learning Center

พงษ์ลัดดา พุดลา¹ และปูฟ้า เสวกพันธ์²

Phongladda Phudda and Pufa Savagpun

Received: 17 July 2021; Revised: 10 August 2021; Accepted: 17 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของการเข้าร่วมโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพของนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชูแมคระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชูแมค (THOO MWEH KHEE) อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาเด็กต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 30 คน อายุ 7 – 11 ปี ตัวแปรต้น คือโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์ ตัวแปรตามคือพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ โปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพของนักเรียนประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 16 แผน กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโปรแกรมเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน ๆ ละ 60 นาที โดยการประเมินพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า

1. โปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพของนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชูแมคมีองค์ประกอบของโปรแกรม 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมาย 2) ตัวชี้วัด 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 4) แนวทางการวัด และประเมินผล 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 6) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ผลการใช้โปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชูแมคพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมในด้านการดูแลสุขภาพ หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: โปรแกรมยิมนาสติกศิลป์/การดูแลสุขภาพของนักเรียน

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาพลศึกษาและวิทยาศาสตร์การออกกำลังกาย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail: phongladdap@nu.ac.th โทร. 081-9294050

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพลศึกษาและวิทยาศาสตร์การออกกำลังกาย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail: pu.fa@hotmail.com โทร. 081-7079270

Abstract

This research was aim to compare the result of before and after using the artistic gymnastics program to promote student's advanced behaviors in hygienic in Thoo Mweh Khee learning center. The subject was 30 person grade 7 – 11, dependent variable was the artistic gymnastics program and independent variable was behaviors in hygienic. The artistic gymnastics program was 16 lesson plan. Subject were participate in 60 minutes per day, 2 day per week; 8 weeks.

The research found that:

1. The artistic gymnastics program to promote student's advanced behaviors in hygienic in Thoo Mweh Khee learning center, includes 6 components: 1) goal 2) indicator 3) learning method 4) evaluation 5) media 6) test

2. The result of using the artistic gymnastics program to promote student's advanced behaviors in hygienic in Thoo Mweh Khee learning center has score of behaviors in hygienic after class better than before class high level significant at .01 level.

Keyword: artistic gymnastics program/ behaviors in hygienic

บทนำ

รัฐบาลเมียนมาได้ปฏิบัติการปราบปรามกลุ่มต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา ส่งผลให้มีผู้หลบหนีภัยจากเมียนมาเดินทางเข้ามาในเขตราชอาณาจักรไทย ซึ่งรัฐบาลไทยได้ผ่อนปรนให้ผู้หลบหนีภัยอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบริเวณชายแดนไทย – เมียนมา เป็นการชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม โดยอนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆ อาทิ ด้านสาธารณสุข เครื่องอุปโภค – บริโภคและการศึกษา พร้อมอำนวยความสะดวกในการส่งกลับมาตุภูมิ เมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา มีสถานะเป็น ผู้หลบหนีภัยเข้าเมืองผิดกฎหมาย ทางกรมการไทยผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทย เป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับเมื่อสถานการณ์ในประเทศเมียนมามีความสงบ แม้ว่าราชอาณาจักรไทยจะไม่ได้เป็นภาคีสัญญารัตน์ด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ปี ค.ศ.1951 และพิธีสารในปี ค.ศ.1967 แต่ทางการไทยก็ให้การดูแล ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาด้วยดีมาโดยตลอด โดยได้กำหนดให้ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาอยู่ในพื้นที่เฉพาะ ไม่ให้ไปปะปนกับกลุ่มอื่นๆ การดำเนินการควบคุมดูแลผู้พลัดถิ่น โดยจำกัดพื้นที่ให้ผู้ที่มีสถานะผู้หนีภัยการสู้รบ (ผกร.) ที่ได้รับสถานะ

จาก Provincial Admission Board (PAB) อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter) ทั้ง 3 แห่ง ของจังหวัดตาก ได้แก่ พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จำนวน 22,343 คน พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านอุ้มเปี้ยม อำเภอพบพระ จำนวน 7,810 คนและพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านนุโพ อำเภออุ้มผาง จำนวน 13,585 คน (ป้องกันจังหวัดตาก, 2558) โดยมีปลัดอำเภอทำหน้าที่หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ แห่งละ 1 คน และมีสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนจากกองร้อยบังคับการและบริการ บก.อส.จ.ตาก ทำหน้าที่ควบคุมดูแลจัดระเบียบการบริหารจัดการและการปกครองภายในพื้นที่ โดยประสานการปฏิบัติกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ UNHCR และองค์กรการกุศลเอกชน (NGOs) ในการให้ความช่วยเหลือ โดยจำนวนสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านแม่หละ อ.ท่าสองยาง จำนวน 58 นาย พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านอุ้มเปี้ยม อ.พบพระ จำนวน 47 นาย และพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านนุโพ อ.อุ้มผาง จำนวน 24 นาย

จากการศึกษาในด้านคุณค่าของโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์ในโรงเรียนเป็นที่ประจักษ์มานับร่วมศตวรรษถึงผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดกับพัฒนาการของเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น ศูนย์การเรียนรู้ซึ่งถือเป็นพื้นที่แห่งมนุษยธรรม ที่รัฐบาลไทยมีหน้าที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้การศึกษาในพื้นที่อย่างปลอดภัย บนพื้นฐานของมนุษยธรรม ซึ่งนัยยะหมายถึงรวมถึงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเหตุและปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดตามแนวทางการศึกษาเพื่อมวลชน หากแต่ความจำเป็นต่อการให้การศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้นต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงเพื่อประโยชน์สูงสุดของการศึกษาก็คือ การนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อสังเคราะห์ลักษณะวิถีชีวิตของนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ โดยงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาศูนย์การเรียนรู้ ภายใต้สังกัดศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาเด็กต่างด้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบเจาะจงภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (THOO MMEH KHE) อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งมีการจัดการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (เกรด 1-6) เพื่อมุ่งพัฒนาโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ สังกัดศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาเด็กต่างด้าว ให้มีสุขภาพที่ดีและเรียนรู้หลักในการฝึกยิมนาสติกศิลป์ที่มีกิจกรรมประกอบหลากหลายที่ทำให้กล้ามเนื้อทุกส่วน สามารถเคลื่อนไหว การฝึกต้องสามารถบังคับร่างกายประกอบด้วยศิลปะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ อย่างมีกฎเกณฑ์แบบแผน ซึ่งมีทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเรียกว่า มูฟเมนต์ (Movement) แพตเทิร์น (Pattern) ได้แก่ การวิ่ง การม้วนตัว การกระโดด การห้อยโหน การไกวตัว การหมุนตัว และการทรงตัว กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเพิ่มพูนสมรรถภาพของร่างกายที่ดีมาก เพราะกีฬาประเภทนี้ ส่วนมาก เป็นการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กล้ามเนื้อขา ออกและท้อง

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักพลศึกษาและเห็นถึงความสำคัญในวิชาพลศึกษาซึ่งภายในศูนย์การเรียนรู้เด็กต่างด้าวทั้ง 3 แห่ง ของจังหวัดตาก ได้แก่ บ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านอู๋เปี่ยม อำเภอพบพระและพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านนุโพ อำเภออุ้มผาง (ศูนย์ป้องกันจังหวัดตาก, 2558) ยังไม่มีระบบการจัดการในกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่ชัดเจนที่จะสามารถนำไปวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำโปรแกรมการออกกำลังกายโดยใช้กีฬายิมนาสติกศิลป์ซึ่งเป็นอีกวิชาหนึ่งในพลศึกษาที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจพื้นที่ในการทำวิจัยแล้วว่ามีเหมาะสมและความต้องการของนักเรียน เพราะกีฬายิมนาสติกศิลป์นี้ถือได้ว่าเป็นกีฬาที่เป็นพื้นฐานในแทบทุกชนิดกีฬาที่สามารถต่อยอดได้เพราะมีการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ทักษะการเดิน การวิ่ง การกลิ้ง การหมุนตัว การกระโดด ซึ่งจะสามารถตอบโจทย์สำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้เด็กต่างด้าวได้เป็นอย่างดี ด้วยธรรมชาติของเด็กวัยปฐมวัยเกรด 1-6 ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่วิจัยด้วย ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงมีพละกำลังที่สมบูรณ์ประกอบกับครูผู้สอนสามารถที่จะนำไปวัดและประเมินผลได้ตรงตามเกณฑ์ประเมินผลคุณภาพการศึกษาภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่คี่ ภายใต้สังกัดศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาเด็กต่างด้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพที่ดีและมีศักยภาพและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลของการเข้าร่วมโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพของนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่คี่ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการดูแลสุขภาพสำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่คี่ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1.1 การศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมนักเรียนด้านการดูแลสุขภาพ

1.2 การสร้างและยกร่างโปรแกรมยิมนาสติกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่คี่

1.3 การตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมของโปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิต
ดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ผลการใช้โปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียน
ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. การทดลองใช้โปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียน
ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ
ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียน
ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตดูแลสุขภาพ
สำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ผลการวิจัย

การสร้างและยกร่างโปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการดูแลสุขภาพ สำหรับ
นักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำให้ได้โปรแกรมที่ยืด ครอบคลุมทางสังคมและการดำรงชีวิต
(Social Process and Life Function) ที่มีความเหมาะสมและความ ถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับ
วิถีชีวิตผู้พลัดถิ่น เพื่อเพิ่มเติมจากโปรแกรมพิเศษที่ศูนย์ประสานงานการจัด การศึกษาเด็กต่างด้าว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาตากเขต 2 กำหนดไว้พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านให้ข้อตกลง
เห็นด้วยกับแผนการจัดการเรียนรู้ 16 แผนโปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการ
ดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยโปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการ
ดูแลสุขภาพ ทั้งนี้มีองค์ประกอบของโปรแกรมจำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมาย
2) ตัวชี้วัด 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 4) แนวทางการวัด และประเมินผล 5) สื่อและแหล่ง
การเรียนรู้ 6) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ผลการใช้โปรแกรมยมนาสดิกศิลป์เพื่อส่งเสริมชีวิตด้านการดูแลสุขภาพ สำหรับนักเรียน
ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมในด้านการดูแลสุขภาพ
ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการ ทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองและเมื่อนำมา
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลองก็พบว่า
คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ด้านการดูแลสุขภาพ ผู้พลัดถิ่นมีลักษณะวิถีชีวิตด้านการดูแลสุขภาพพบว่าผู้พลัดถิ่นยังขาด
ความรู้ ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ แต่อาศัยตามวิถีทางธรรมชาติ อาหารที่หาได้จาก

แปลงเกษตรที่ ทำขึ้นในศูนย์การเรียนดังนั้นอาหารส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์จากพืชผัก และปรุงกับพริกด้วยวิธีการตัด และแกงประกอบกับเนื้อปลาหมัก (fish paste) ซึ่งเป็นอาหารที่ทำโดยศูนย์การเรียนและมีนักเรียนเป็นผู้ ประกอบอาหาร ภาชนะที่ใช้ประกอบอาหารเป็นหม้อและเตาขนาดใหญ่ที่ใช้ประกอบอาหารเลี้ยงผู้พลัดถิ่น ราว 200-300 คน มีที่เก็บภาชนะเป็นสัดส่วน นอกจากนี้ผู้พลัดถิ่นในศูนย์การเรียนยังได้รับการดูแลสุขภาพ จากองค์กรระหว่างประเทศ แต่การรักษาดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้พลัดถิ่นในศูนย์การเรียนที่มีจำนวนมากและกระจายกว่า 100 ศูนย์การเรียนในพื้นที่จังหวัดตาก อีกทั้งในพื้นที่ศูนย์การเรียนมี การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่ำกว่ามาตรฐานค่อนข้างมากโดยเฉพาะจากแหล่งน้ำ ที่มีการทิ้งน้ำเสียลงในน้ำ จำนวนมาก ห้องส้วมที่มีอย่างจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของสรพงษ์ วิชัยดิษฐ์ (2547) ที่กล่าวว่าปัจจุบันมี คนเพิ่มขึ้นทุกๆ ปีในศูนย์การเรียน ส่วนการรักษาจะมีโรงพยาบาลที่รักษาโรคทั่วไปจำนวน 2 แห่ง และมี โรงพยาบาลมาลาเรียจำนวน 2 แห่ง มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครคอยประจำการตลอด 24 ชั่วโมงมีเตียงที่พักรักษาผู้ป่วย ที่มีการอากรหนักและแพทย์ให้การรักษายู่ ในแต่ละวันจะมีแพทย์อาสาสมัครต่างประเทศ เข้ามาดูแลในช่วงกลางวันและถ้ามีกรณีฉุกเฉิน จะมีการส่งไปที่โรงพยาบาลที่แม่สอด เช่น โรงพยาบาลแม่สอด แม่ตาว คลินิก หรือถ้า เป็นกรณีที่เป็น โรคเฉพาะทางที่ไม่สามารถส่งไปที่โรงพยาบาลแม่สอดได้ เช่น โรคทางจิตเวช และระบบประสาท อาจมีการส่งไปที่ เชียงใหม่ เป็นต้น สำหรับค่าใช้จ่ายจะมีหน่วยงานองค์กรเอกชน รับผิดชอบยกเว้นในบางรายที่มีเงินทองอาจไปรักษาเองตามคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน เพราะสะดวก หรือรักษาโรคเฉพาะทางบาง ชนิดที่ไม่สามารถรักษาได้ในศูนย์การเรียน นอกจากการรักษาระบบของแพทย์แผนปัจจุบันแล้ว ยังมีการใช้ยาสมุนไพรและระบบความเชื่อดั้งเดิมในการรักษาพยาบาลบ้าง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสรณัญญา มุลมา (2554) ที่กล่าวว่าผู้พลัดถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถมาตั้งแต้อยู่ในเมียนมาร์ เช่น หมอสมุนไพร ที่จะมีความรู้ด้านสมุนไพรเพื่อนำมาดองเหล้า หรือฝนหิน ในบ้านของหมอสมุนไพรแต่ละคนจะมีสมุนไพรอยู่หลายชนิดทั้งรากไม้ เปลือกไม้ อวัยวะสัตว์ เป็นต้น คนที่นิยมรักษาส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่รักษาทั้งหมอบปัจจุบันควบคู่ไปกับหมอแผนโบราณ โดยการ หาสมุนไพรอาจมีการซื้อจากแม่สอด หรือเข้าไปบริเวณใกล้เคียง หรือญาติจากฝั่งเมียนมาร์ ซึ่งนอกจาก หมอสมุนไพรแล้วหมอแผนยังมี หมอกระดูกและนวดแผนกะเหรี่ยง ที่มีทำการนวดคล้ายกับท่าฤๅษี ดัดตนของ ไทย อีกทั้งหมอกระดูกส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่นับถือพุทธ ผี เพราะส่วนใหญ่จะต้องใช้คาถาต่างๆ ประกอบการ รักษาโรค ส่งผลต่อลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายของผู้พลัดถิ่นที่ขาดรูปแบบอย่างถูกต้อง กล่าวคือ ขาดการอบอุ่นร่างกายเพื่อยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ไม่ทราบวิธีการปฐมพยาบาลจากการบาดเจ็บอันเนื่องมาจาก การร่วมกิจกรรมทางกาย การ โภชนาการทางการกีฬา การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มสมรรถภาพทางกายตลอดจนความรู้ในการใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อควบคุมน้ำหนักให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับการศึกษาของ ลือชัย วงษ์ทอง (2535) ที่กล่าวว่า ผู้พลัดถิ่นที่เข้ามาอาศัยในต่างเมืองมักเล่นเกม

เตะกร้อในเวลาว่างแต่ไม่มีการอบอุ่นร่างกายก่อนการเล่น และการรักษาตนเองหลังมรอาการบาดเจ็บ ซึ่งเป็นเพราะขาด ระบบการศึกษาให้ความรู้ในโรงเรียน ขาดผู้ให้ความรู้และทักษะปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นไปใน ทิศทางเดียวกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้พลัดถิ่นในศูนย์การเรียนรู้ ชูแมคี (Thoo Mweh Khee) อำเภอบพพระ จังหวัดตากที่กล่าวว่า “เราเล่นเตะกร้อกันที่สนามนี้ทุกวันตอนกลางวัน แล้วก็ฟุตบอลด้วย แต่ไม่รู้ว่าจะต้องยึด เขี่ยดกล้ามเนื้อยังไง ไม่มีโค้ชสอน บางทีเล่นๆเพื่อนก็เจ็บขา เจ็บเข่า เลือดออกแบบนี้ก็ให้หายเอง ไม่มียา ได้แต่ตักใจกัน ถ้ามีคนสอนเราให้เล่นเป็น ป้องกันเป็นก็ดี” ดังนั้นจึงเป็นฐานความคิดที่ผู้วิจัยได้พัฒนา เนื้อหาดังกล่าวในโปรแกรมพลศึกษาและนันทนาการ ตามแนวคิดการศึกษาแบบเรียนร่วม เพื่อส่งเสริมลีลา ชีวิตผู้พลัดถิ่นในศูนย์การเรียนรู้ สังกัดศูนย์ ประสานงานการจัดการศึกษาเด็กต่างด้าว เพื่อให้ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้พลัดถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เกษแก้ว บุญบาล. (2551). สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สำนักงานบริหารการศึกษา พิเศษ. ขอนแก่น.
- จตุรงค์ วงษ์ปาน. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่อง ตะกร้อสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนอมราวิทยาคม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อยุธยา.
- ขวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2557). การออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอน (Curriculum and Instruction Design). สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ. ปัตตานี.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ วิพรัตน์. กรุงเทพฯ.
- เทพประสิทธิ์ กุลธวัชชัย. (2554). การนันทนาการ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. เทมการพิมพ์สงขลา. สงขลา.
- ป้องกันจังหวัดตาก. (2558). รายงานสถานการณ์พื้นที่พักพิงชั่วคราวจังหวัดตาก ฉบับบทสรุปผู้บริหาร. กระทรวงมหาดไทย. ตาก.

แนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
ของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

GUIDEDLINE DEVELOPMENT OF INFORMATION MANAGEMENT SYSTEM IN
DIGITAL AGE CHONGKAB – KEEREERACH SCHOOL GROUP TAK
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วทันย การกล้า¹

Watanyu Kanka

Received: 17 July 2021; Revised: 8 August 2021; Accepted: 16 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราษฎร์ จำนวน 308 คน กลุ่มตัวอย่าง 183 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การตรวจสอบข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ ตามลำดับ ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เรียงจากมากที่สุ่มไปน้อยคือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ ตามลำดับ และแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ ควรแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล ควรกำหนดปฏิทินระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรมีการ

¹ ครูโรงเรียนบ้านร่มเกล้า 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, watanu52@gmail.com, 085-7093103

วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ ระยะเวลาในการเผยแพร่และนำข้อมูลไปใช้อย่างชัดเจน และ ควรจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรเกี่ยวกับการสืบค้นเพื่อเข้าใช้ข้อมูลจากส่วนกลางของสถานศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การบริหารสถานศึกษา, การจัดระบบสารสนเทศในยุคดิจิทัล

Abstract

This research aimed to study state of problems, and find ways to develop information system for school administration in the digital age of the CHONGKAB-KHIRIRAT school group under the office of TAK primary educational service area 2. The populations were director and teachers 308 persons, sample group 183 persons and expert 9 persons. The instruments used for data collection were the questionnaire and interview. The data were analyzed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research results were found that: the condition of information system for school administration in the digital age of the CHONGKAB-KHIRIRAT school group under the office of TAK primary educational service area 2, in general the practice was at a high level. Sorting the mean in descending order in to check the data, data collection, storage, data processing and using information according to the problem of organizing information systems for the administration of school in the digital age, overall the problem was at a low level, in descending order is data collection, data verification, data processing, storage and the use of information, respectively, and the development of information systems for the management of educational institutions in the digital age, the appointment of personnel should be responsible for developing information systems for collecting information clearly and systematically. There should be a meeting training to educate personnel in order to understand the purpose of data collection. The data collection period calendar should be clearly defined. There should be supervision and follow-up. Evaluate the use of information regularly and continuously. Should be planned clear objectives, patterns, methods, timing for dissemination and use of information, and should provide training to educate personnel about searching for centralized access to information in the school.

Keywords: Guidelines Development, School Administration, Information Management System in the Digital Age.

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 เป็นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1) แผนนโยบายด้านเทคโนโลยีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หมวด 6 แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 69 รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปวิทยาการแขนงต่างๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 18) เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการบริหารองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายและจุดเน้น ในการดำเนินงานให้มีการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 63)-(มาตรา 69) มีสาระที่ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีเป้าหมายให้สถานศึกษาและสำนักงานทุกระดับมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนใช้ในการบริหารงานอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการให้มีการพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน โดยสนับสนุนให้สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 1-6)

การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาในปัจจุบันมีความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป หรือด้านการบริหารงานวิชาการ (ทิพวัลย์ นนทเทท, 2559: 47-56) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นในเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งของครูผู้สอน และนักเรียน รวมถึงพัฒนาสื่อให้มีความทันสมัยและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ (สุธน ศรีศักดิ์บางเตย, 2562: 67) ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาสามารถเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น เป็นต้นแบบนำทาง กล้าท้าทายต่อกระบวนการสร้างขวัญกำลังใจและการสร้างแรงบันดาลใจวิสัยทัศน์ร่วมกัน (นงลักษณ์ ศิริพิท และสายสุตา เตียเจริญ, 2562: 488-489) และมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งหมดมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นองค์กร

นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ได้ผลักดันให้เกิดการพัฒนาเป็นองค์กร นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ขึ้นได้ ทั้งนี้องค์กรต้องมีพื้นฐานของการเรียนรู้เสียก่อนซึ่งจะทำให้พัฒนาสู่ ความเป็นองค์กรนวัตกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม (ภรต ดุลยกิจและคณะ, 2562: 1376-1390) ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความโปร่งใส โดยมีกระบวนการ คือ การวางแผน การลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ การประเมินผลที่ได้รับ จากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นยกระดับคุณภาพ (สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, 2561: 1725-1740)

กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราชบุรี เป็นกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีโรงเรียนจำนวน 12 โรงเรียน จากการ สัมภาษณ์ ดร.ศิริภัสสร ชุมภูเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยราชบุรีคีรี ประธานกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ- คีรีราชบุรี วันที่ 7 กรกฎาคม 2563 พบว่า ระบบสารสนเทศในสถานศึกษามีความสำคัญและ เป็นประโยชน์สำหรับบุคคลทุกคนในองค์กรที่ต้องมีข้อมูลประกอบการพัฒนางานสร้างทางเลือกใหม่ ในการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารทั้งในระดับสูงและระดับหัวหน้าหมวด/กลุ่มวิชา/ระดับ สายชั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศประกอบการวางแผนตัดสินใจกำหนดนโยบาย และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร โรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราชบุรี ยังเป็นรูปแบบของการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บ ข้อมูล ค้นหา แต่ยังไม่ได้นำข้อมูลไปใช้ ไปประมวลผลอย่างเต็มที่ หรือใช้ประสิทธิภาพของระบบ สารสนเทศอย่างเต็มที่ (ศิริภัสสร ชุมภูเทพ, สัมภาษณ์, 7 กรกฎาคม 2563)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูที่รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษาจึงมีความสนใจจะศึกษาแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยหวังว่าการวิจัยครั้งนี้ จะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการจัดการระบบ สารสนเทศในสถานศึกษา ตลอดจนได้ทราบแนวทางการจัดการระบบสารสนเทศที่มี ประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการบริหารและพัฒนากิจการศึกษากลุ่มโรงเรียน ช่องแคบ-คีรีราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 ยิ่งๆขึ้นไป

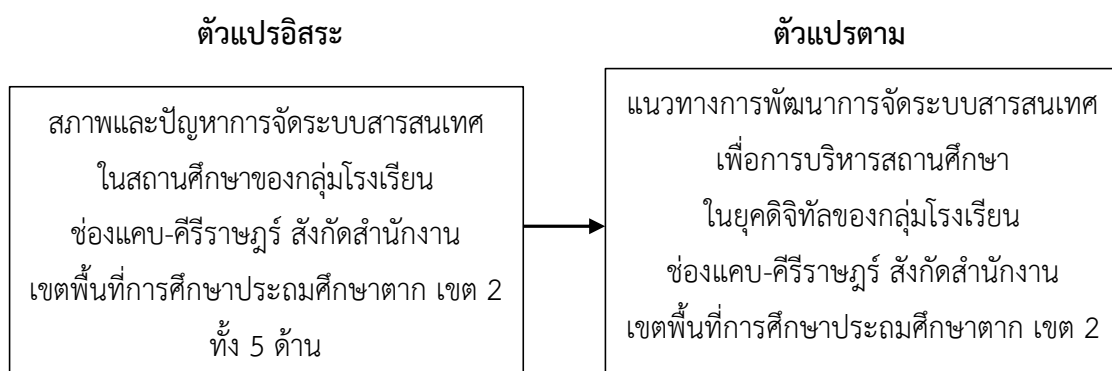
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2563 โดยมีประชากร 308 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 183 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับปัญหาและสภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาตามขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องเนื้อหาเพื่อกำหนดประเด็นและข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามมาปรับแก้จัดพิมพ์ใหม่

1.2 นำแบบสอบถามไปหาประสิทธิภาพ try-out กับครูผู้สอนจำนวน 30 คนในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มที่จะศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.809

1.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาการจากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรอบรู้ มีประสบการณ์ มีหน้าที่นำขั้นตอนการจากระบบสารสนเทศไปใช้ในการบริหารและครูและบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานสารสนเทศรวม 9 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์สร้างข้อคำถามจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับของแต่ละประเด็น โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความครอบคลุม ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ดังนี้

สภาพการจากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการตรวจสอบข้อมูล มีการปฏิบัติมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดเก็บข้อมูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการประมวลผลข้อมูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ตามลำดับ

ปัญหาการจากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมไม่พบปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.86 พบปัญหาคิดเป็นร้อยละ 19.14 เมื่อพิจารณารายด้านเรียงค่าร้อยละของปัญหาที่พบจากมากไปหาน้อย คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล มีปัญหามากที่สุด ร้อยละ 24.07 รองลงมาคือ การตรวจสอบข้อมูล ร้อยละ 20.37 การประมวลผลข้อมูล ร้อยละ 17.90 การจัดเก็บข้อมูล ร้อยละ 17.28 และการนำข้อมูลไปใช้ ร้อยละ 14.81 มีปัญหาน้อยที่สุด ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการจากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา คือ ควรแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการเก็บ

รวบรวมข้อมูลให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล ควรกำหนดปฏิทินระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ ระยะเวลาในการเผยแพร่และนำข้อมูลไปใช้อย่างชัดเจน และควรจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรเกี่ยวกับการสืบค้นเพื่อเข้าใช้ข้อมูลจากส่วนกลางของสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศรีราชาบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศรีราชาบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาเห็นความสำคัญและจำเป็นในการใช้ข้อมูลสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและพัฒนาการบริหาร เห็นได้จากสภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศรีราชาบุรี มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดแนวทางนโยบายในการตรวจสอบข้อมูล การวางแผนแนวปฏิบัติและกำหนดระยะเวลาในการประมวลผลข้อมูล การกำหนดขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง ด้วยวิธีการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของดาวใจ วงศิลา (2559 : 21-22) ที่ว่า ข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนการตัดสินใจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นเครื่องชี้้นำในการดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปตามตามวัตถุประสงค์และต้องพิจารณาจัดเก็บให้สอดคล้องกับภารกิจที่กำหนด เป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ระบบสารสนเทศจะช่วยให้การวางแผนยุทธศาสตร์ ทั้งยังช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการวิจัยของ กฤษณา คลิ่งเกล้า (2561 : 82) ที่ศึกษาการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 พบว่า สภาพการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาโดยรวมและ รายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ จิรนนท์ สิทธิดำรงค์ (2561 : 85) ศึกษาการจัด ระบบสารสนเทศในสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ที่พบ ว่าสภาพการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียน ช่องแค้น-ศรีราชบุรุษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 รายงานมีปัญหในระดับ น้อย พิจารณาเรียงปัญหารายด้านจากมากไปน้อย คือ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบ ข้อมูล และด้านการประมวลผลข้อมูล ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนช่องแค้น-ศรีราชบุรุษ ให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการบริหาร ตามวงจรคุณภาพ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผน สำรวจความต้องการ ใช้ข้อมูล มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบอย่างชัดเจน รวมถึงมีการ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเพื่อให้มีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร และใช้ในการพัฒนางานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐริดา บัญฑุกาญจน์ (2559 : 74-77) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศของ โรงเรียนราชดำริกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แล้วพบว่า ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนราชดำริกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านมีปัญหในระดับน้อย และผลการวิจัยของดาวใจ วงศิลา (2559 : 74-79) ศึกษาปัญหาและแนวทางการ พัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ที่พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมาก ไปหาน้อย คือ การตรวจสอบข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ กลุ่มโรงเรียนช่องแค้น-ศรีราชบุรุษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ ปฏิทินการดำเนินงาน ประชุมชี้แจง อบรมเพื่อให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบสารสนเทศ แต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบร่วมกันดำเนินการตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้มีการสอนงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงานให้เหมาะสมเพียงพอ ติดตามตรวจสอบประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ให้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและนำผลไปใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการจัดระบบ สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษามีการจัดให้มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดระบบ สารสนเทศ การกำหนดรูปแบบวิธีการเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมทั้งการนิเทศ ช่วยเหลือแก้ปัญหาขณะปฏิบัติงานมีการปฏิบัติน้อยที่สุด การจัดระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีแผน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวปฏิบัติและระยะเวลาเป็นเครื่องมือกำกับงาน มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญก่อนให้รับผิดชอบ จัดสรรทรัพยากร

ให้เพียงพอ ใช้กระบวนการนิเทศกำกับติดตามและให้รายงานผล ผลการวิจัยเป็นไปตามแนวคิดของ อาริรัตน์ แก้วประดิษฐ์ (2560 : 12) ได้กล่าวถึง การจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษานั้นว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ และครอบคลุมภารกิจด้านการบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน รวมถึงระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นระบบถูกต้อง สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน และสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวคิดและดำเนินการทั้งสองส่วนควบคู่กันไปในขณะเดียวกัน เพื่อให้มีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก และผลการวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561 : จ.) ศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ควรประชุมผู้เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงาน กำหนดวิธีการ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม เพียงพอ จัดเก็บและให้บริการข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง รวดเร็วในการสืบค้น และควรส่งเสริมให้มีการนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย แนวทางการพัฒนาสรุปผลแต่ละด้านเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล สถานศึกษาควรจัดประชุม/อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดปฏิทินระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน และแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ ก่อนจะแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีการและเป้าหมายการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงต้องมีการประชุมหรืออบรมแล้วจึงแต่งตั้งให้รับผิดชอบปฏิบัติงานให้เป็นไปตามปฏิทินกำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มลจิรา บุญเสริม (2561 : 66-71) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ที่พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล สถานศึกษาควรจัดทำระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจนในแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไปในแนวทางเดียวกัน โดยให้มีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อระดมสมองสร้างแบบการเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเพื่อการ

รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยประชุมครูประจำวิชาและครูที่ปรึกษาในแต่ละชั้นเรียน การประชุมผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ด้านการตรวจสอบข้อมูล สถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดวิธีดำเนินการ ขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูล แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและกำหนดระยะเวลา บทบาทหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นคณะตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดข้อมูลโดยเฉพาะให้ชัดเจน ควรตรวจสอบข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันถูกต้องครบถ้วน จัดอบรมผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบข้อมูลให้มีความรู้และเห็นความสำคัญอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาจะดำเนินการปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวางแผน กำหนดวิธีการให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันตลอดเวลาเพื่อนำไปประมวลผลเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพากร สุขสาม (2561 : 69-81) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โรงเรียนควรจัดระบบตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน โรงเรียนควรจัดให้มีหน่วยตรวจสอบข้อมูลเป็นเฉพาะขึ้นเพื่อแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด และโรงเรียนควรจัดอบรมบุคลากรผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลของทุกหน่วยงานในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการตรวจสอบข้อมูลอย่างชัดเจน

ด้านการประมวลผล สถานศึกษาควรจัดอบรมพัฒนาบุคลากรด้านระบบสารสนเทศให้มีความรู้ความสามารถในการประมวลผลข้อมูล ควรแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูลที่ชัดเจน ควรจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการประมวลผลข้อมูล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประมวลผลข้อมูลผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และสถิติพื้นฐานในการแปลผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรารักษ์ นาชัย (2560 : 113) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ควรกำหนดวัตถุประสงค์ การตัดสินใจเลือกวิธีการตามปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูล กำหนดวิธีการให้เหมาะสม แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จัดสรรทรัพยากรในการประมวลผลข้อมูลอย่างเหมาะสม เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประมวลผลข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ตรวจสอบความถูกต้องของสถิติที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล

ด้านการจัดเก็บข้อมูล สถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศแบ่งออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานบริหารสถานศึกษามีเครื่องมือที่ทันสมัยสำหรับการจัดเก็บไฟล์เอกสารไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้สะดวกต่อการเรียกใช้และกันสูญหาย และควรจัดเก็บข้อมูลเป็นไฟล์เอกสารและรายงานไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์หรือออนไลน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดเก็บข้อมูลแบบเป็นไฟล์และเอกสาร ทั้งในส่วนกลาง ในศูนย์สารสนเทศ และ

คอมพิวเตอร์ผู้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบในหลายๆ แห่ง นอกจากเพื่อให้สะดวกต่อการเรียกใช้และกันสูญหาย ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้จัดเก็บและผู้ใช้ข้อมูลมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับทราบผลการนำข้อมูลไปใช้อีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวรรณ เครือชา (2560 : 91) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบสารสนเทศของโรงเรียนในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า สถานศึกษาควรใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่สะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้ โดยใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา จัดทำปฏิทินการดำเนินกิจกรรม ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน จัดเก็บผลการดำเนินงานในรูปแบบเอกสาร และโปรแกรมประยุกต์ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการนำข้อมูลไปใช้ สถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการระยะเวลาในการเผยแพร่และนำข้อมูลไปใช้อย่างชัดเจน จัดอบรมให้ความรู้บุคลากรเกี่ยวกับการสืบค้นเพื่อเข้าใช้ข้อมูลจากส่วนกลางของสถานศึกษา และมีการนิเทศติดตาม ประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำข้อมูลไปใช้ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเพื่อปฏิบัติงานในสถานศึกษา หรือเผยแพร่ให้หน่วยงานและสาธารณชน จึงต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ ระยะเวลาการเผยแพร่และนำข้อมูลไปใช้ไว้ในแผนให้ชัดเจน รวมทั้งอบรมให้ความรู้การเข้าใช้ข้อมูล และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของดาวใจ วงศิลา (2559 : 74-79) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ที่พบว่า ควรพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่รักษาและให้บริการข้อมูลในโรงเรียน ควรจัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ประเมินผลการนำเสนอและใช้ข้อมูลของหน่วยงาน และจัดงบประมาณในการดำเนินการนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล และ Chang & Ku (2009 อ้างถึงใน ทศไพบ คะนิงเหตุ, 2559 : 74) ได้ศึกษาการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่ประสบความสำเร็จของหัวหน้างานที่รับผิดชอบงานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดระบบ ประสบผลสำเร็จในด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ใช้ข้อมูลสารสนเทศในระบบงานของหน่วยงาน การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์การบริการด้านเครือข่ายทำให้ผู้ใช้ทราบข้อมูลและสถิติจากระบบได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่พัฒนาระบบสารสนเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล ควรกำหนดปฏิทินระยะเวลา

การเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ควรมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ ระยะเวลาในการเผยแพร่และนำข้อมูลไปใช้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน และควรจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรเกี่ยวกับการสืบค้นเพื่อเข้าใช้ข้อมูลจากส่วนกลางของสถานศึกษา

ในระดับสถานศึกษา ควรแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เข้าใจ วัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล ควรกำหนดปฏิทินระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจน ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ ระยะเวลาในการเผยแพร่และนำข้อมูลไปใช้การศึกษาอย่างชัดเจน และ ควรจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรเกี่ยวกับการสืบค้นเพื่อเข้าใช้ข้อมูลจากส่วนกลางของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรมีการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดตาก

ควรมีการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา คลิ่งเคล้า. (2561). การจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาตามความรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สุราษฎร์ธานี : ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จารุ ชุมโรย. (2556). การจัดระบบสารสนเทศในยุคปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. ปทุมธานี : ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- จิราวรรณ คุ่มปสี. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน อำเภอลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. ชลบุรี : ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จิรนนท์ สิทิดำรงค์. (2561). การจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาตามความรับรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. สุราษฎร์ธานี : ปรินญา
ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐชริดา บัณฑุกาญจน์. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศของ
โรงเรียนราชดำริกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 2. ชลบุรี : ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาวใจ วงศิลา. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. ชลบุรี
: ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทศไนย คณิงเหตุ. (2559). รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน
ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางบัวทอง. กรุงเทพฯ : ปรินญาปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ทิพวรรณ ทองศรี. (2556). แนวทางการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษา
ในอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
นครสวรรค์ : ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิพวัลย์ นนทเกท. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วารสาร
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 3(1) : 47-56.
- นงลักษณ์ ศิริพัก – สายสุตา เตียเจริญ. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศฯ. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10 (2) :
488-489.
- บรรจบพร คำจันทร์. (2557). สภาพการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 2. มหาสารคาม : ปรินญา
การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภรต ดุลณกิจ, สิรินคร สิ้นจินตวงศ์ และ ชำรี มณีศรี. (2562). ตัวแบบคุณลักษณะการเป็น
องค์การนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 7(5) : 1376-1390
- มลจิรา บุญเสริม. (2561). แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. นครสวรรค์ : ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ยุพากร สุขสาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงานโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. ชลบุรี : ปรินญาการศึกษาหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก. 18
- วรารณ นาศัย. (2560). การนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา : ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศิริภัตสร ชุมภูเทพ. (2563, 7 กรกฎาคม). ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ ประธานกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราษฎร์ จังหวัดตาก. สัมภาษณ์
- สุวรรณา เครือชา. (2560). แนวทางการดำเนินงานระบบสารสนเทศของโรงเรียนในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. นครสวรรค์ : ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2561). กระบวนการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความโปร่งใสตามหลักพุทธบูรณาการ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 6(4) : 1725-1740.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุธน ศรีศักดิ์บางเตย. (2562). แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาการ. กรุงเทพฯ : ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารีรัตน์ แก้วประดิษฐ์. (2560). การจัดระบบบริหารและสารสนเทศในสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น ISSN 2651-1509

**แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

GUIDED LINE FOR DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT

ADMINISTRATION IN CHILD - CENTERED UNDER CHONGKAB

- KHIRIRAT SCHOOL GROUP TAK PRIMARY

EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นารินทร์ เกิดผล¹

Narin Kordpon

Received: 17 July 2021; Revised: 8 August 2021; Accepted: 16 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการหาแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ความสอดคล้องเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ ปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีปัญหาเรียงจากมากไปน้อย คือ สื่อการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม

¹ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น E-mail. Loveproject_55@hotmail.com

โทร. 091-0265749

การเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 คือ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้วางแผนเตรียมการจัดการเรียนรู้ ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติจริง ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดเนื้อหา เทคนิควิธีการ สื่อจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง เหมาะสม จัดสรรงบประมาณจัดหาสื่อให้เพียงพอเหมาะสม วัดผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการและ เครื่องมือหลาย ๆ ชนิด และนิเทศติดตามกำกับเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้อย่าง สม่าเสมอต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, การจัดกิจกรรม, การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

This research aimed to study the problem state and to find guided line for development of learning management administration in child-centered under CHONGKAB-KHIRIRAT school group TAK primary education service area office 2, it is divided into 2 step: the study of condition and the problems of learning management administration in child-centered and to find guided line for development of learning management administration in child-centered under CHONGKAB-KHIRIRAT school group TAK primary education service area office 2, questionnaires were used with sample of 181 people and interviewed 9 experts, data were analyzed by means of average, standard deviation, describe frequency, percentage and content consistency analysis.

The research results were found that: The condition of learning management administration in child-centered under CHONGKAB-KHIRIRAT school group TAK primary education service area office 2, in general the practice was at a high level, sorting the mean in descending order is the learning activity, learning management preparation, learning management materials and measurement and evaluation of learning, respectively. The problems of learning management administration in child-centered under CHONGKAB-KHIRIRAT school group TAK primary education service area office 2, there were problems in descending order, namely learning management materials, learning management preparation, learning activity and

measurement and evaluation of learning, respectively. The guided line for development of learning management administration in child-centered under CHONGKAB-KHIRIRAT school group TAK primary education service area office 2, which should promote and support planning, preparation of learning management. Using a variety of learning activity adjust the learning arrangement to be based on the aptitudes and interests of the learners arrange content, techniques, methods. Learning media. Perform real-world results with a variety of methods and tool. And supervise and follow up to guide and assist the learning management on a regular basis.

Keywords: School Administration, Event Organization, Child-Centered Learning

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการทางการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่าการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (ภาณุพงศ์ โสโนโชติ, 2562 : 2)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง (วิภาวรรณ พินลา, 2560 : 16) และเมื่อปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก ครูต้องเตรียมการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็น เจเนอเรชัน แซด (Generation Z) ที่มีความรู้สึกว่าตัวเองพิเศษ มีความเชื่อมั่นสูงทำอะไรก็ต้องให้ได้ทันที มีเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในชีวิตและค่อนข้างติดสบาย แต่ข้อดีของผู้เรียนยุคนี้ คือ มีจิตสาธารณะ รักษาสิ่งแวดล้อม มีชีวิตที่มีแบบแผนเป็นระเบียบและมีความเคารพกฎหมายมากกว่าคนยุคก่อน ๆ เพราะได้รับการปลูกฝังมาดี (กุลวดี ทองไพบูลย์, 2557 : 226) การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจึงควรต้องปรับเปลี่ยนการสอนของตน โดยมุ่งพัฒนาการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล (จิตพงษ์ บาดซารี, 2561 : 2)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสำคัญมาก สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล (ภานุพงษ์ โสนโชติ, 2562 : 4)

การจัดการเรียนรู้ของครู ได้มีดำเนินงานตามกรอบและแนวคิดที่ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปลี่ยนจากการสอนที่เน้นการท่องจำเนื้อหา ให้ทำการบ้านมาก ๆ ทดสอบให้คะแนนมาสู่กระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยผู้เรียนจะเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นธรรมชาติที่มองเห็นภาพของความไม่ลงตัวหรือความขัดแย้งอยู่บ้างสำหรับครูที่มีความตระหนักและพยายามเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางการสอนแบบใหม่จะเกิดผลกระทบจากแนวความคิดก่อนเก่าค่อนข้างมาก แต่เป็นที่น่ายินดีที่พบว่า มีครูบางส่วนอยากจะเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของตนเอง แม้ว่าจะยังสอนแบบเดิม ๆ อยู่ก็ตาม ซึ่งหมายความว่า ครูเหล่านี้ได้สอนมานานจนชินในความชำนาญการสอนแบบเดิมอยู่มาก มีความเข้าใจในความมุ่งหวังตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาแต่ยังไม่พบวิธีที่จะเริ่มต้นที่ดีได้อย่างไรเมื่อเทียบได้กับการสอนแบบเก่าที่ชำนาญการหรือเชี่ยวชาญมากกว่า หรือจะจัดกิจกรรมอย่างไรดีที่จะสอนให้มีความรู้มาก ๆ ในมุมมองตามมาตรฐานการอิงเนื้อหา เป็นหลักในแบบเก่า อีกทั้งไม่แน่ใจว่าการสอนแบบใหม่จะได้ผลดีจริงตามอ้างเพียงใด ในเมื่อเกิดกระแสการต่อต้านและพร้อมที่จะปรับตัวรับการเรียนแบบใหม่ของผู้เรียนในช่วงการเริ่มต้นอยู่มาก ซึ่งผู้เรียนไม่ชินกับการจัดการเรียนรู้ให้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ฝึกการคิดถามตอบ หรือการคิดค้นแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย สาเหตุทั้งหลายรวมทั้งความเข้าใจในมุมมองที่แตกต่างเหล่านี้เป็นความท้าทายต่อผู้วิจัยที่จะหาแนวทางที่พยายามให้ผู้สอนค้นพบวิธีการที่เหมาะสมกับความถนัดของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูให้เกิดความรอบรู้เข้าใจ การสร้างแก่นสารของชีวิตที่เป็นตะกอนตกผลึกฝังแน่นอยู่ในตัวตนของผู้เรียน

ซึ่งหมายถึงว่าครุมีความตระหนักและเข้าใจว่าผู้เรียนควรจะได้แก่นของกระบวนการคิด ทักษะและมีกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งที่อยากรู้ เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ชีวิตของตนได้สืบไปในภายหน้าและเกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจัง (ทิศนา แคมมณี, 2556 : 120)

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา จะต้องมีการพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก จึงได้มีแผนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (พ.ศ. 2558 - 2564) มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของชาติที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน และจากแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับ “ทักษะ” (Skill) หรือความชำนาญในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นกว่าเนื้อหาตามตำรา (Content) ซึ่งองค์การยูเนสโกได้แนะนำว่า ผู้เรียนควรมีทักษะที่ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐานคือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะเพื่อทำงาน คือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและการสื่อสาร รวมถึงทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ ซึ่งการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมากหลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศ ภาษาและข้ามวัฒนธรรม มาอาศัยอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงานในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันในการยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค การร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน นำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market) เพื่อรองรับการปรับตัว การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานเสรี โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษาร่วมกันของสถาบันการศึกษาในภูมิภาค และการรับรองระบบเทียบหน่วยกิตระหว่างกัน จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาของบุคลากรในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยจึงจำเป็นที่

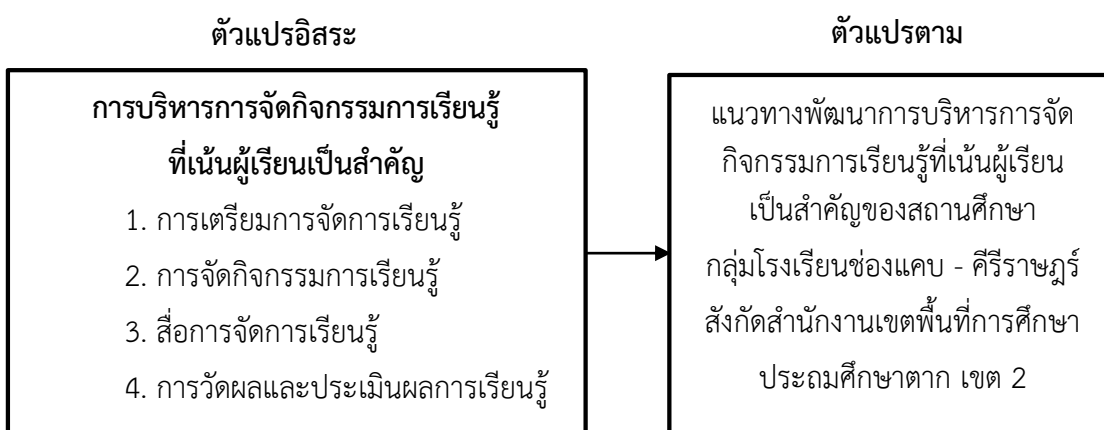
จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับอาเซียนหรือนานาชาติ ตลอดจนเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหมายความว่าเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชาและได้ทักษะ 3 ด้านคือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558 : 3)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ดำเนินการดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 รวมทั้งสิ้น 308 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 181 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา ตามขอบเขตทั้ง 4 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องเนื้อหาเพื่อกำหนดประเด็นและข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามมาปรับแก้จัดพิมพ์ใหม่

1.2 นำแบบสอบถามไปหาประสิทธิภาพ try-out กับผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 30 คน ในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มที่จะศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.800

1.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ในการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบสัมภาษณ์สร้างข้อคำถามจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยและปัญหาการดำเนินงานที่ค่าร้อยละสูงหาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า เพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.75 เพศชาย ร้อยละ 30.25 อายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 50.62 ต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 32.72 และระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 14.20 ส่วนตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.46 คุณวุฒิการศึกษา มีวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 66.05 วุฒิปริญญาโท ร้อยละ 30.86 และวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.47 ส่วนวุฒิปริญญาเอก ร้อยละ 0.62 ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ครูผู้สอน ร้อยละ 94.44 ส่วนตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 5.56 และประสบการณ์การปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปีลงมา ร้อยละ 41.98 ระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 32.10 และระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 17.28 ส่วนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 8.64

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปปัจจัยที่มีระดับปฏิบัติในอันดับน้อยที่สุดแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ครูสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมผลิต ใช้และดูแลรักษาสื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ คือ ครูสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบันทึกผลเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เมื่อพิจารณาระดับปัญหารายข้อจากค่าความถี่และค่าร้อยละ พบว่า ปัญหารายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหามากที่สุด 3 อันดับของแต่ละด้าน คือ

3.1 ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ปัญหาคือ ไม่นำมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดมาออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร และการนำหลักสูตรมาใช้ และครูขาดการวางแผนหรือเตรียมการจัดการเรียนรู้เป็นประจำและต่อเนื่องตามลำดับ

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาคือ ครูขาดความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับครูไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเท่ากัน และการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ

3.3 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ปัญหาคือ ครูขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูไม่มีเวลาในการผลิตและพัฒนาคุณภาพสื่อให้มีความทันสมัย และขาดการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอกับครูและความต้องการของผู้เรียน ตามลำดับ

3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหาคือ ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูมีมาก การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และครูขาดเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ข้างต้นสรุปแนวทางรายด้านได้ดังนี้

4.1 ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการวางแผนเตรียมการจัดการเรียนรู้ และเทคนิควิธีจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการนิเทศติดตามชี้แนะการเตรียมแผนจัดการเรียนรู้ของครู มีการวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และให้ครูเข้าอบรมการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามความถนัดและความสนใจอย่างหลากหลาย มีการจัดเนื้อหาเทคนิควิธีการ สื่อเพื่อจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องเหมาะสม มีการพัฒนาครูโดยการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้

4.3 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทั่วถึงครูทุกคน มีการวางแผนในการจัดหาสื่อร่วมกันโดยให้ครูใช้สื่อออนไลน์ค้นคว้าหาสื่อที่ทันสมัยแปลกใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและมีความหลากหลาย และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสื่อจะทำให้ได้สื่อที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการวัดผลนอกเหนือจากข้อสอบ มีการวัดผลตามสภาพจริงที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้และสร้างเครื่องมือการวัดผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ดังนี้

สภาพการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ปัญหาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาน้อยที่สุด โดยด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ พบปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ กับด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เท่ากันตามลำดับ ส่วนแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา โดยรวมมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวางแผนเตรียมการจัดการเรียนรู้ และใช้เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการปรับเปลี่ยนการจัดเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดเนื้อหา เทคนิควิธีการ สื่อเพื่อจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสม จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อให้เพียงพอเหมาะสม มีการวัดผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการและเครื่องมือหลายๆ ชนิด และนิเทศติดตามกำกับเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอมีความต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อกำหนดจุดประสงค์และวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดทำแผนการ

เรียนรู้ที่กำหนดวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนมีการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และค้นคว้าหาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ก่อนจะมีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามแนวคิดของ เสาวลักษณ์ ผาใหญ่ (2559 : 32-36) กล่าวถึงหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบเน้นตัวผู้เรียนตามแนวคิดของทิสนา แคมมณีว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัดแบบการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการไม่เหมือนกัน การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะกับภูมิหลังของผู้เรียน ลักษณะของผู้เรียน และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เป็นรายบุคคล จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และพัฒนาไปตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสลิตา รินสิริ (2558 : 25) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่พบว่า สภาพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้อตามลำดับ ส่วนด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด รวมทั้งผลการวิจัยของชิตพงษ์ บาทขารี (2561 : 67) ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศิริราชภรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เรียงลำดับตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย คือด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ พบปัญหามากที่สุด ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูไม่นำมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดมาออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ และจำนวนครูไม่ครบชั้นทำให้ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริวัฒน์ ยุบลพันธ์ (2559 : 69) ที่ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูเขตอำเภอบ่อทอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ในภาพรวมปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้อและด้านการประเมินผล ตามลำดับ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ - ศีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวางแผนเตรียมการจัดการเรียนรู้และใช้เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดเนื้อหาเทคนิควิธีการ สื่อเพื่อจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสม จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อให้เพียงพอเหมาะสม มีการวัดผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการและเครื่องมือหลาย ๆ ชนิด และนิเทศติดตามกำกับเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีการดำเนินการให้เป็นขั้นตอนที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามขั้นตอนคือ การเตรียม การดำเนินการ การจัดหาสื่อและการวัดผลประเมินผล การจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เป็นไปตามแนวคิดกระบวนการบริหารงานวิชาการของอัครพร อูระงาม (2560 : 13-15) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนว่าควรมี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรอุมา กองฝ่าย (2558 : 137) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง จัดครูให้สอนหรือรับผิดชอบตามความถนัด ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยตนเอง ตกลงร่วมกันกับคณะครูถึงแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการเรียนรู้และการส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน นิเทศ ติดตามความก้าวหน้าผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลการปฏิบัติงานของครูทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วให้สามารถใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลหลังการใช้ทุกครั้ง วางแผนร่วมกันกับผู้บริหารในการจัดหาและผลิตสื่อเพิ่มเติม ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนเลือกหรือตัดสินใจและเข้าร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอนให้มากที่สุด ใช้การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการกิจกรรมในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สถานศึกษาอื่นศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารของสถานศึกษา ควรคัดเลือกสถานศึกษา ที่มีความพร้อมเพื่อใช้เป็นห้องเรียนสาธิตการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรแต่งตั้งให้ศึกษานิเทศก์ได้รับผิดชอบในการเป็นพี่เลี้ยง ช่วยเหลือให้คำปรึกษาดิตตามนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในสังกัด

สถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา โดยการวางแผน กำหนดแนวปฏิบัติ งบประมาณ วิธีการวัดผลและประเมินผล ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการสร้างเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกคน โดยครูที่มีภาระงานมากต้องมีแผนการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้หลักอย่างน้อย 1 กลุ่มสาระ/วิชา ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้ทำหน้าที่และรับผิดชอบเป็นผู้นิเทศ กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อแนะนำช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมกับครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุ ผลิตสื่อ และใช้ดูแลรักษาสื่อตามความสนใจอย่างทั่วถึง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนเผยแพร่ผลงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ประสบความสำเร็จตามโอกาสต่าง ๆ ทั้งในและนอกหน่วยงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาสื่อการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายตรงตามความต้องการของสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- ชิดพงษ์ บาดชาวี. (2561). สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา
ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทีศนา แคมมณี. (2556) ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุพงศ์ โสโนชิต. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 1. ปรินญาศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิภาพรรณ พินลา. (2560). ภาวะผู้นำมีความสำคัญและมีในโรงเรียนประถมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศิริวัฒน์ ยุบลพันธ์. (2559). ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู
เขตอำเภอบ่อทอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สลิตา รินสิริ. (2558). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอ
เกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ปรินญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ
ที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยจำกัด.
- เสาวลักษณ์ ฝาใหญ่. (2559). สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 5. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อัคร อูระงาม. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรอุมา กองฝ้าย. (2558). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. ปรินญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของโรงเรียนในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

THE PARTICIPATIONS IN SCHOOLS OF BASIC EDUCATION IN SCHOOLS
BOARD OF SCHOOL IN MUEANG DISTRICT UNDER THE OFFICE OF NONG
BUA LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

วรรณภา นันทะแสง¹ ประมวล อุ่นเรือน²

Wannapa natasang Pramuan Aunrean

Received: 31 July 2021; Revised: 25 August 2021; Accepted: 2 September 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 196 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการภายในสถานศึกษา จำนวน 44 คน และคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา จำนวน 152 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.89 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

¹ อาจารย์, วิทยาลัยพณิชยการ

² อาจารย์, วิทยาลัยพณิชยการ

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ระหว่างคณะกรรมการภายในสถานศึกษากรรมการภายนอกสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยคณะกรรมการภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มากกว่าคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the participations in schools of basic education school in Mueang District under The office of Nong Bualamphu Primary Educational service area 1 2) to Compare the participations in schools of basic education school in Mueang District under The office of Nong Bualamphu Primary Educational service area 1. classified by status and school size. The sample used basic education in schools board of school in Mueang District under The office of Nong Bualamphu Primary Educational service area 1 were 196 Include 44 board in school all 152 board Outside school using Stratified Random Sampling. The instrument used was a five rating scale questionnaire with the discrimination value between 0.34 - 0.89 and its reliability of 0.96 Statistics employed were percentage. mean, standard deviation, t-test (Independent samples) The results were as follows:

1) Participations in schools of basic education in schools board of school in Mueang District under The office of Nong Bualamphu Primary Educational service area 1. Overall and each aspect is at a high level.

2) Compares the participations in schools of basic n in schools board of school in Mueang District under The office of Nong Bualamphu Primary Educational service area 1. classified by status between board in school and board Outside school A whole and the difference artistically significant at the .01 level by

Committee involvement in school management in school. Outside the school. Classified by school size between small school and larger school were not diffboth in overall aspect.

keywords: the participations, Basic education in schools board, School Administration

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ มีการจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศ กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา อย่าง ด้วยการบัญญัติในมาตรา 40 ให้มี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของ สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2551,) คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตามมาตรา 26 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน. 2551) กล่าวสรุปได้ดังนี้ 1) กำกับ การดำเนินการของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความ ต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 2) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินกิจการด้านต่างๆ ของ สถานศึกษา 3) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาใน สถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ กฎหมายกำหนดข้างต้น คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเปรียบเสมือนผู้แทนของท้องถิ่นที่เข้า มามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและจัดการศึกษา ของสถานศึกษา โดยจะเป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบาย ของรัฐให้เข้ากับชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียน ไปสู่ความเป็นพลเมืองที่ดีเป็นพื้นฐาน การศึกษาตลอดชีวิต เป็นพื้นฐานอาชีวศึกษาและเป็นพื้นฐานการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาต่อไป

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้ สถานศึกษา มีความ เข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่ กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วม เป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่ต้อง อาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่างๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา มีความสำคัญมาก เพราะบุคคลดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ที่พัฒนา สถานศึกษา กำหนดความต้องการ ในการปรับปรุงสถานศึกษาให้ บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา และเป็นตัวแทนของชุมชน ในท้องถิ่นที่สามารถรู้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน (คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2551)

การดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษายังไม่ได้มีบทบาทเท่าที่ควร ยังขาดการมีส่วนร่วมอันอาจเนื่องมาจาก ขาดความรู้ความเข้าใจ ที่ชัดเจน ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ควรจะเป็น หรืออาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จากความจำเป็นและสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว มา ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและสาเหตุเพื่อนำเสนอแนวทาง การมีส่วนร่วมในการ บริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อนำเสนอข้อมูลเป็นแนวทางในการ สนับสนุนส่งเสริม ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการ ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและนำไป พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตาม นโยบายแนวทางการปฏิรูป การศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

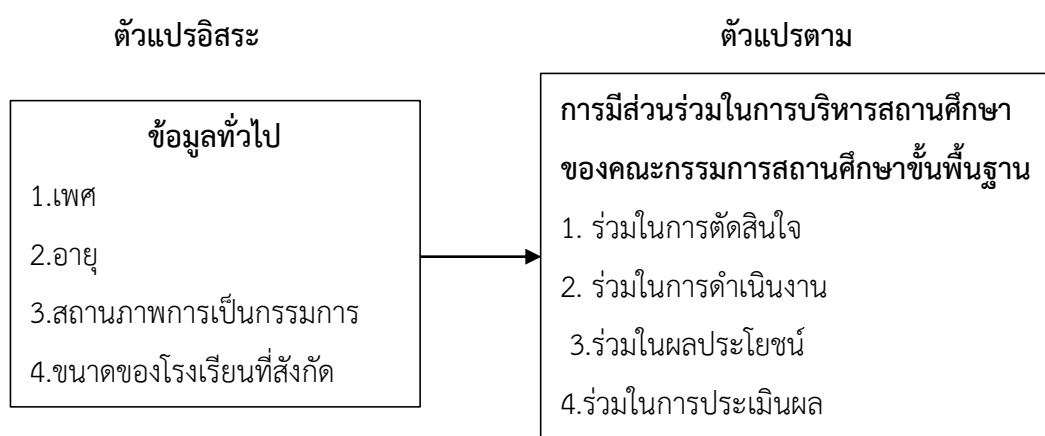
- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 แตกต่างกัน
- 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน (Cohen & Uphop.1980 : 219-222 อ้างถึงใน พรเทพ ทศนสุวรรณ. 2553) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 396 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการภายในสถานศึกษา จำนวน 88 คน และคณะกรรมการ

ภายนอกสถานศึกษา จำนวน 308 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการ เทียบตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 195 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ประกอบด้วยคณะกรรมการภายในสถานศึกษา จำนวน 43 คน และคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา จำนวน 152 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) ขอลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้ศึกษานำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมด้วยแบบสอบถามส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือและตอบแบบสอบถามโดยผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมดจำนวน 195 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Independent samples)

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ระหว่างคณะกรรมการภายในสถานศึกษากรรมการภายนอกสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยคณะกรรมการภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มากกว่าคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อการตัดสินใจ กำหนดปัญหา จัดลำดับปัญหา กำหนดการแก้ไขปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเพื่อประกอบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา รวมทั้งวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำและกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน และพิจารณาอนุมัติแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม นิเทศการดำเนินงาน และแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นขณะทำงานตามแผนงานโครงการของสถานศึกษา มีการระดมทรัพยากรและหาแหล่งสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการให้ขวัญและกำลังใจยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นสถานศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วม ในโครงการของสถานศึกษามีส่วนร่วมพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับผลประโยชน์ของบุคลากร ในสถานศึกษาร่วมพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อประกอบการประเมินความดี ความชอบในสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการปฏิบัติงานตาม แผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในระยะต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพิกรี แก้วนวล (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ม่วงลัพท์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติราชการประจำปีในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้การทบทวนสาระสำคัญของแผนกลยุทธ์ รองลงมาคือการจัดทำแผนงาน งาน/โครงการและกิจกรรม การกำหนดเป้าหมายและผลผลิตหลักประจำปีของสถานศึกษาการกำกับติดตาม ประเมินผลและรายงาน และการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน และโครงการและกำหนดผู้รับผิดชอบ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการภายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา มากกว่าคณะกรรมการภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการภายในโรงเรียนจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู ส่วนมากเป็นผู้ที่ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษา มีหน้าที่ในการให้บริการและเป็นผู้รับนโยบายจากสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ และ นโยบายที่ได้กำหนดไว้ ส่วนคณะกรรมการภายนอกโรงเรียนจะเป็นผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาและอยู่ในฐานะผู้รับบริการ ดังนั้นอาจทำให้คณะกรรมการ ภายนอกโรงเรียนไม่ทราบนโยบายในการบริหารจัดการในโรงเรียนเท่าที่ควร ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำ ให้การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตาม สถานภาพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ แสงสุกวาว (2551) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน การบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ อิศรพล ปิ่นขจร และ ชีระ ภูดี (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุของปัญหา คือ คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ ตนเองอย่างแท้จริง มีความเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคณะครูในสถานศึกษา ขาดเวลา ในการเข้ามามีส่วนร่วมต้องทำงานประกอบกิจการส่วนตัว ประกอบกับสถานศึกษาขาดการติดต่อ ประสานงาน และขาดระบบการติดต่อประชาสัมพันธ์ที่ดี คณะกรรมการสถานศึกษาขาดแรงจูงใจที่ดี ในการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานในสถานศึกษา คณะกรรมการยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโดยตรง เพราะ ขาดความมั่นใจเนื่องจากไม่มีความรู้ในเรื่องการดำเนินงานในสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชนค่อนข้างน้อย และขาดงบประมาณช่วยสนับสนุนส่งเสริม

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าขนาดโรงเรียนไม่ใช่ ประเด็นสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรรมการ สถานศึกษา ในการจัดการศึกษานั้น ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นตัวแทน ของชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วรุณี ต๊ะคำวรรณ และ เฉลิมชัย สุขจิตต์ (2558) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน ท้องถิ่น และบริบทโดยรอบสถานศึกษา และการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนมาก โดยเฉพาะคณะกรรมการที่เป็น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้โรงเรียนควรสนับสนุน และส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุมัติแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมในโครงการของสถานศึกษา และมีร่วมในการกำหนดปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับผลประโยชน์ของบุคลากรในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไข และกระจายผลประโยชน์ในสถานศึกษา มีส่วนร่วมเป็นในการประเมินผลการดำเนินโครงการของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การประเมินผล และการรายงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ควรศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาทุกขนาดเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ม่วงลัทธิ. (2558). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนปฏิบัติราชการประจำปีในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1.การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- เบญจรงค์ แสงสุกวาว. (2551). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิตอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พรเทพ ทัดสนสุวรรณ. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิตอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อิสรพล ปิ่นขจร และ อีระ ภูดี. (2558). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์.วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 : กันยายน – ธันวาคม 2556.
- วรวิมล ต๊ะคำวรรณ และเฉลิมชัย สุขจิตต์. (2558). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะเณร จังหวัดตาก

Development of Two Land Community Tourism Products to the
Management of Ecological Culture Tourism in Khane Chue Sub-district,
Mae Ramat District, Tak Province.

กรรณิการ์ บุญยัง¹
Kannika Boonyang

Received: 31 August 2021; Revised: 25 August 2021; Accepted: 7 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะเณร” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายที่จะเข้าร่วมพัฒนา 2) เพื่อศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือ 3) เพื่อ พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมชุมชนตำบลชะเนือที่จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน และ 4) เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือ วิธีสำหรับการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวตั้งและตามด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ที่เน้นคนในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยมีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบสอบถามกึ่งทางการ แบบบันทึกภาคสนาม กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่าย กลุ่มแกนนำชุมชน กลุ่มปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลชะเนือ อำเภอมะเณร จังหวัดตาก และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาโวหาร ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลจากการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชนที่จะเข้าร่วมพัฒนามีการสร้างเครือข่ายจากประชาชนในตำบลชะเนือ อำเภอมะเณร จังหวัดตาก และหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ ได้ทีมวิจัยชุมชน จำนวน 21 คน มีคณะที่ปรึกษา จำนวน 8 คน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 แห่ง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน และได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน 2) ผลการศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือ

¹ วิทยาลัยชุมชนตาก ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เบอร์โทรศัพท์ 08 6926 9733

ทำให้ทราบว่าพื้นที่ตำบลชะเนือที่โดดเด่น มีทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในหมู่ที่ 6 บ้านหม่องวา และหมู่ที่ 12 บ้านห้วยปลากอง มีทรัพยากรที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่ที่ 6 บ้านหม่องวา มีประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อและความผูกพันของคนสองแผ่นดินในหมู่ที่ 12 บ้านห้วยปลากอง 3) ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมชุมชนตำบลชะเนือ ที่จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน ได้อัตลักษณ์ “มาวันเดียวเที่ยวสองแผ่นดิน เรียนรู้วิถีถิ่นชาวปกากะญอ” กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวได้ 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 “วิถีคนสองแผ่นดินกับธรรมชาติแม่น้ำเมย” เส้นทางที่ 2 “เสน่ห์ภูมิปัญญาวิถีปกากะญอ” 4) ผลการศึกษาขีดจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือ ได้ดำเนินการอบรมนักสื่อความหมาย การอบรมเป็นเจ้าบ้านที่ดี การศึกษาดูงานทำให้ขีดความสามารถของทีมวิจัยชุมชนได้รับการพัฒนาขึ้น ชาวบ้านเห็นคุณค่ามีกระบวนการคิดในการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และمرتกวัฒนธรรมส่งผลให้ในเขตวัฒนธรรมจะยังคงยั่งยืนมั่นคง

คำสำคัญ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม, ชุมชนคนสองแผ่นดิน

Abstract

Subject research “Developing Two Land Community Tourism Products Towards Ecotourism and Cultural Management in Khane Chue Sub-District, Mae Ramat District” has the objective of 1) to build network partners to join in the development, 2) to study the potential of ecocultures of the Tambon Kha, 3) to develop ecotourism products, culture of the Khanay Sub-district that will lead to added value to the community, and 4) to study the limits of support for tourism in the Khanechu sub-district area. The method for this research was mixed research, using quantitative research method as a norm and followed by qualitative research method. Use the local research process as a tool to study and develop two-country community tourism products to manage ecotourism and culture. Focusing on local people to participate in every step. With research tools consisting of non-structured interview form, observational questionnaire, semi-formal questionnaire, field recording, camera and audio recorder. The sample groups were Networking Parties Community Vocal Group, local scholars group, Khane Chue sub-district, Mae Ramat district,

Tak province, and the statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation and their eloquence.

The results of the research were as follows: 1) The results of the establishment of a community network partner to participate in development and network building from the people in the Khane Chee sub-district. Mae Ramat District, Tak Province and government agencies is the Khane Chue Subdistrict Administrative Organization. The community research team of 21 people, 8 advisors and 9 related departments, has appointed a community-based tourism group management committee. And has clearly divided the duties and responsibilities 2) The results of the study of the ecological potential of the Khane Chue Sub-District Community Network showed that the outstanding Khane Chue sub-district had naturally occurring resources in Village No.6, Baan Maung Wa and Village No. 12, Ban Huai. A pile of fish There are resources arising from local wisdom in Village 6, Ban Maung Wa, where there are traditions, cultures, ways of life, beliefs and ties of people of the two lands in Village 12, Ban Huai Pla Kong. 3) The results of product development in ecotourism and culture of the Khane Chih community that will lead to the creation of added value to the community, obtaining identity "for one day, two land trips, learn about the Pga K'nyau people's way of travel". Set 2 travel routes as follows: Route 1 "The Way of the Two People and the Moei River Nature" Route 2 "The Charm of Pga K'nyau Way" 4) The results of the study on the limitation of tourism in Khane Chih Sub-district, there were conducted seminars training as a good host. A study trip makes capacity of the community research team, has been developed the villagers see value, have thought processes in the conservation of the environment and cultural heritage, resulting in the eco-culture to remain sustainable.

Keywords: Product Development for Community Tourism, Ecotourism and Culture, Two Land Communities

บทนำ

ตำบลชะเนือ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่ระมาด เป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เมียนมาร์ทางด้านทิศตะวันตก เป็นหมู่บ้านที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงมานานกว่า 100 ปี ต่อมา มีชาวไทยลัณนาจากภาคเหนือของจังหวัดลำพูน ลำปาง ได้พากันอพยพลงมาหาที่ทำกิน และเห็นว่า พื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์จึงได้เข้ามาตั้งหลักปักฐานเป็นระยะๆ ต่อเนื่องจนกลายเป็น หมู่บ้านใหญ่ กลายเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตการดำรงชีวิตแบบพหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่าง สุขสงบ ด้วยธรรมชาติของสองฟากฝั่งลำน้ำกัน 2 แผ่นดินเกิดเป็นธรรมชาติที่สวยงามร่มรื่น เต็มไป ด้วยบรรยากาศความเป็นบ้านพี่เมืองน้องที่มีการติดต่อ การค้าขาย รวมถึงการแลกเปลี่ยนสังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของสองฟากฝั่ง พึ่งพาอาศัยและเป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน ต่อเนื่องมาช้านาน จะมีเพียงแม่น้ำที่กั้นแบ่งเขตแต่ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝั่งตามกฎหมาย หากแต่คน 2 แผ่นดิน ยังคงเป็นเสมือนเพื่อนบ้านที่ดีต่อกันมายาวนาน ตำบลชะเนือมีพื้นที่เป็น 1 ใน 3 ของอำเภอ แม่ระมาด อยู่ในเขตพื้นที่ตามการประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก แต่ชุมชนยังไม่ตื่น ตระหนักมากนักกับผลกระทบจากการประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เนื่องจากไม่ใช่ เส้นทางหลักของการขนส่งสินค้าข้ามแดนไปยังประเทศเมียนมาร์ ท่าเลที่ตั้งของตำบลชะเนือจะมี พื้นที่ทอดยาวขนานไปกับลำน้ำเมย โดยผ่านอำเภอท่าสองยางมุ่งสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีกลิ่นอาย ของธรรมชาติและวิถีวัฒนธรรมที่ยังไม่ถูกทุนนิยมเข้ามากระทบที่ทำลายบรรยากาศ จึงกลายเป็น เส้นทางท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนิยมเรียนรู้วัฒนธรรม ที่มีบรรยากาศอบอุ่นไปด้วย ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ วิถีชนเผ่าที่หลากหลายและกลิ่นอายของความเป็นชายแดนที่อบอุ่นไปด้วย เรื่องราวของคนไทยพลัดถิ่นที่มาพร้อมกับประวัติศาสตร์สังคมที่ผ่านการพัฒนามาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน จนตกผลึกกลายเป็นวิถีถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม

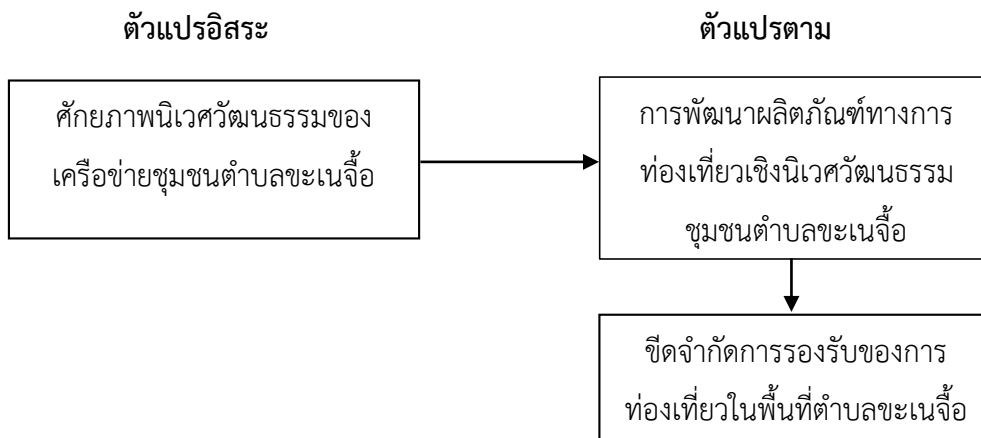
การจะดำเนินการพัฒนา CBT ตำบลชะเนือจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการที่คนในชุมชน ทั้ง 14 หมู่บ้านรู้จักศักยภาพพื้นที่ของตนเองในประเด็นต่างๆ ที่จะนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนตำบลชะเนือไม่เคยรวบรวมประวัติความเป็นมาของพื้นที่ เป็นสิ่งที่น่าเสียดายหาก ประวัติความเป็นมาประเพณี จะถูกลบเลือนหายไปตามกาลเวลา ประกอบกับยังไม่มีภาคส่วนใด มาร่วมรวบรวมข้อมูล แม้แต่คนในชุมชนเอง ทั้งๆ ที่ในแง่ของศักยภาพดังกล่าวชุมชนตำบลชะเนือ สามารถจะนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมชุมชน แม้ทุนทางพื้นที่ในด้านต่างๆ ของชะเนือจะมีมากเพียงพอที่จะนำมาเป็นฐานในการพัฒนา CBT แต่ทุนด้านบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการพัฒนา CBT นั้นคนในชุมชนไม่มีความรู้ ทักษะประสบการณ์ที่จะบริหารจัดการ และให้บริการ CBT โดยคนในชุมชนทั้ง 14 หมู่บ้านร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ประกอบ กับบทบาทหน้าที่พันธกิจหลักของวิทยาลัยชุมชนตากคือสร้างเสริมชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ในประเด็น ต่างๆ ตามความต้องการจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละพื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการ

สร้างแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ชุมชนตำบลชะเนือแก่ผู้มาเยือน โดยการพัฒนาและร่วมเรียนรู้การใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมโดยชุมชนที่มีพี่เลี้ยงจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นผู้ให้การหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพชุมชนและบุคลากรจากวิทยาลัย ชุมชนตกให้สามารถใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพัฒนา CBT ชะเนือ จึงเป็นที่มาของโครงการ “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะเขาะ จังหวัดตาก”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายชุมชนที่จะเข้าร่วมพัฒนา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือ
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมชุมชนตำบลชะเนือที่จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน
4. เพื่อศึกษาขีดจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เน้นคนในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยมีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบสอบถามกึ่งทางการ แบบบันทึกภาคสนาม กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชากรในชุมชนทั้ง 14

หมู่บ้าน จำนวน 3,228 ครัวเรือน โดยมีจำนวนประชากรรวม 10,650 คน ตำบลชะเนือ อำเภอมะเขม จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มภาคีเครือข่าย กลุ่มแกนนำชุมชน กลุ่มปราชญ์ท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลโดย แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secoddary Data) จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการลงพื้นที่ได้เปิดตัวโครงการ โดยการเข้าร่วมประชุมกันนั้น ผู้ใหญ่บ้านของอำเภอมะเขมในนามของวิทยาลัยชุมชนตาก เพื่อให้นายอำเภอมะเขมและผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการทำงานวิจัยในพื้นที่ตำบลชะเนือในครั้งนี้ อีกทั้งยังใช้วิธีการติดต่อเป็นรายบุคคลบ้าง หรือบางครั้งจัดกลุ่มเล็กๆ ในบางหมู่บ้าน ได้ติดต่อเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ เพื่ออธิบายโครงการเน้นที่วัตถุประสงค์ คือ มุ่งแสวงหากลุ่มบุคคลที่จะมาเป็นผู้ร่วมดำเนินการงานวิจัย ได้ทีมวิจัยชุมชนเป็นกลุ่ม เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ กลุ่มภาคีเครือข่าย กลุ่มแกนนำชุมชน กลุ่มปราชญ์ท้องถิ่น สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย มอบหมายหน้าที่แบ่งการจัดเก็บข้อมูลแผนที่เดินดิน ผังเครือญาติ โครงสร้างองค์กรชุมชน ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาอาหาร ประวัติศาสตร์ชุมชน ประวัติชีวิตบุคคลสำคัญ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จัดประชุมคืนข้อมูลให้กับชุมชน เพื่อตรวจสอบข้อมูลโดยคนในชุมชน พัฒนาทีมวิจัยชุมชน ร่วมกันกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาของทีมวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะเขม จังหวัดตาก” สรุปผลการวิจัยตามประเด็นการศึกษาของงานวิจัยได้ดังนี้

(1) ผลจากการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชนที่จะเข้าร่วมพัฒนา

ผลการดำเนินงานของทีมวิจัยชุมชน ครึ่งนี้ มีการสร้างเครือข่ายจากประชาชนในตำบลชะเนือ อำเภอมะเขม จังหวัดตาก และหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ ได้ทีมวิจัยชุมชน จำนวน 21 คน มีคณะที่ปรึกษา จำนวน 8 คน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 แห่ง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน และได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

(2) ผลการศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือ

จากการดำเนินงานวิจัยการศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือที่สามารถนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะเขม จังหวัดตาก ดังนี้

ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

หมู่ที่ 6 บ้านหม่องวา พื้นที่สำนักสงฆ์เลปู่ มีถ้ำ 3 ถ้ำ คือ ถ้ำที่ 1 ถ้ำเลปู่ สมัยก่อนพบกระดูกฝังในหม้อดิน มีเชือกผูก คาดว่าจะเป็นชาวละว้าที่เคยผ่านมาเนื่องจากการฝัง แล้วไปฝังไว้ในถ้ำที่ 2 ถ้ำน้ำ (ถ้ำค้างคาว) มีบ่อน้ำ 2 บ่อ ที่ไม่เคยแห้ง ถ้ำนี้เป็นถ้ำตันไม่มีทางทะลุออกไป ทางใดภายในถ้ำจะมีหินกากเพชร และมีลานกว้าง ลักษณะของถ้ำจะลึกลงไป พื้นดินภายในถ้ำจะมีความชื้น เปียกชื้น มีหินงอกหินย้อย คล้ายกากเพชรเป็นระยะ ภายในถ้ำด้านใน มีบ่อน้ำ 2 บ่อ ด้านขวามือจะพบบ่อน้ำขนาดเล็ก ด้านซ้ายมือจะพบบ่อน้ำขนาดใหญ่ ถ้ำที่ 3 ถ้ำเม่น สามารถเดินทะลุออกไปบนเขา สมัยก่อนที่พระเข้ามาช่วยกันบุกเบิก พบว่ามีเม่นอาศัยอยู่ตามพื้นดินที่มีลักษณะร่วนซุย เป็นถ้ำที่อยู่สูงบนเขา พบหินงอกหินย้อย ปัจจุบันไม่ได้เข้าไปสำรวจ ภายในถ้ำอาจมีรูปร่างที่ปรับเปลี่ยนไปด้วยธรรมชาติเอง จะชมได้เพียงบริเวณปากถ้ำเท่านั้น

หมู่ที่ 12 บ้านห้วยปลากอง มีต้นมะม่วงป่าเป็นต้นไม้ที่สูงและใหญ่ที่สุดในหมู่บ้าน มีอายุประมาณ 200 ปี สูงประมาณ 17-18 เมตร รอบต้นไม้ประมาณ 4 คนโอบ ขึ้นอยู่ริมถนนท้ายหมู่บ้าน ทางออกไปอำเภอท่าสองยาง ชาวบ้านมีความเชื่อว่าหากจะทำอะไรแล้วให้สัมฤทธิ์ผลดีให้มาบอกกล่าวกับต้นมะม่วงป่าท้ายหมู่บ้านนี้ มีต้นสักขีพยานและต้นสักคู่รักเป็นจุดถ่ายรูปก่อนเข้าหมู่บ้าน มีถ้ำโมกขละหรือที่เดิมเรียกว่า ถ้ำเมาะกะละ ตอนนี้นายพะเมียะยังอยู่เชื่อว่าดอยพระเจ้าหรือถ้ำโมกขละเป็นที่อยู่ของเจ้าพ่อโมกขละ ภายในถ้ำมีบ่อน้ำที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยจะสามารถนำน้ำมาดื่มกินได้เฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายนเท่านั้น ภายนอกถ้ำด้านบนของปากถ้ำจะมีรอยลักษณะเหมือนรอยเท้า ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นรอยพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า ถัดออกไปก็พบท่อนไม้พาดอยู่ด้านบนซึ่งชาวบ้านเรียกท่อนไม้นี้ว่าราวตากผ้าพันปี ชาวบ้านยังช่วยกันสร้างเจดีย์สองแผ่นดิน (ฝั่งไทย) เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านห้วยปลากองฝั่งประเทศไทยกับชาวบ้านฝั่งรัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า โดยจะมีการสงฆ์เจดีย์นี้ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี มีการนำล่องเรือตามแม่น้ำเมยชมวิถีคนริมฝั่งแม่น้ำเมย ชมถ้ำน้ำหยด (ถ้ำน้ำที่ไม่เคยแห้ง) และชมบ่อน้ำกินรี

ทรัพยากรที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมู่ที่ 6 บ้านหม่องวา มีการทอผ้าปกากะญอ มีวัฒนธรรมโดดเด่นด้านการทอผ้าที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ลวดลายแปลกตา สีสันสวยงาม ยังคงกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิม

วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อและความผูกพันของคนสองแผ่นดิน

หมู่ที่ 12 บ้านห้วยปลากอง เจดีย์สองแผ่นดิน บนดอยเลว (ฝั่งประเทศไทย) และบนดอยเลวอ (ฝั่งเมียนมาร์) มีสะพานสองแผ่นดิน เป็นสะพานไม้ไผ่ ที่ชาวปกากะญอ ฝั่งประเทศไทยและฝั่งประเทศเมียนมาร์ ร่วมกันสร้างสะพานไม้ไผ่ใช้สัญจรไปมาแบบบ้านพี่เมืองน้อง มีการนัดหมายของผู้นำทั้งสองแผ่นดิน ร่วมกันหาไม้ไผ่ที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเมย สักการะเจดีย์กลางน้ำ ชมการแสดงเครื่องดนตรี (เตหน่า) ที่ต้องเลือกหาไม้ในช่วงวันเพ็ญเดือนสิบสอง ด้วยความเชื่อที่ว่าหากตัดไม้ท่ามกลาง

แสงจันทร์จะทำให้ไม้มีพลัง และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประทับอยู่ในลำไม้ต้นนั้น ในอดีตชายหนุ่มชาวปากาเกอะญอ เล่นเตหน่าไม่ได้ มีหวังได้อยู่เป็นโสดแน่นอน ชมวิถีชาวปากาเกอะญอ (ฝั่งเมียนมาร์) ที่จุดลงเรือห้วยงูเห่า จุดลงเรือถ้ำโมกขละ มีน้ำร้อนผุดทราย บนหาดทรายฝั่งเมียนมาร์ มีถ้ำฝั่งเมียนมาร์ อยู่ตรงข้ามกับถ้ำโมกขละฝั่งประเทศไทย ด้านหน้าผาจะเห็นวิวอย่างสวยงาม บางโอกาสในเทศกาลงานบุญจะได้รับชมลิเกพม่า และเครื่องเล่น (ตะแบบะ) ความเชื่อเรื่องการแต่งกาย พิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีเกี่ยวกับการทำนาหรือการเพาะปลูก อาหารพื้นถิ่น มีความคล้ายคลึงกันระหว่างคนสองแผ่นดิน (ไทย-เมียนมาร์)

(3) ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมชุมชนตำบลชะเนือที่จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน

จากการที่ได้พัฒนาทีมวิจัยชุมชนด้วยกระบวนการงานวิจัยเพื่อชุมชน (CBR) ได้จัดประชุมตัวแทนครัวเรือน เพื่อหาพื้นที่ เส้นทาง กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ในการท่องเที่ยว เวทีประชุมมีความเห็นว่าควรนำเอาความโดดเด่นทางด้านวิถีคนสองแผ่นดิน วิถีปากาเกอะญอ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมาใช้เป็นเส้นทาง กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้ธรรมชาติ และวิถีชาวปากาเกอะญอสองแผ่นดินที่กลมกลืน จนได้คำว่า “มาวันเดียวเที่ยวสองแผ่นดิน เรียนรู้วิถีถิ่นชาวปากาเกอะญอ” จำนวน 2 เส้นทาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 “วิถีคนสองแผ่นดินกับธรรมชาติแม่น้ำเมย”

เส้นทางที่ 2 “เสน่ห์ภูมิปัญญาวิถีปากาเกอะญอ”

(4) ผลการศึกษาขีดจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือ

จากการดำเนินงานวิจัยการศึกษาขีดจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือพบว่า ชุมชนรู้ตัวเองดีว่ามีทุนทางการท่องเที่ยว เลยมีแนวคิดอยากทำการท่องเที่ยว แต่มาพบปัญหาของชุมชนตนเองว่าคนในชุมชน ไม่มีการบริหารจัดการ ไม่มีการพัฒนาเป็นนักท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี ผลของการใช้กระบวนการ CBR พัฒนา CBT เช่น การอบรม การพาไปศึกษาดูงาน ทำให้รู้ว่าขีดความสามารถของทีมวิจัยชุมชนได้รับการพัฒนาขึ้น ชาวบ้านเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีกระบวนการคิดในการร่วมอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยกระตุ้นให้ชาวบ้านในชุมชนรู้สึกว่ามีสิ่งที่อยู่รอบตัวของชุมชนมีคุณค่า เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความสะอาด มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว เมื่อเกิดการท่องเที่ยว ก็เกิดการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้าน เป็นรายได้เสริมจากอาชีพหลักทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้นำเที่ยวหรือไกด์ จะมีรายได้จากการนำท่องเที่ยว คนขายของขายอาหารขายของฝาก กลุ่มต่างๆ ชุมชน ตามฐานเรียนรู้ ก็จะมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า เมื่อมีรายได้จากการท่องเที่ยว ชาวบ้านจะเห็นคุณค่า มีความรู้สึกอยากจะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมพื้นถิ่นมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นิเวศวัฒนธรรมจะยังคงยั่งยืนมั่นคงเพราะคนในพื้นที่ร่วมอนุรักษ์ดูแล มีการดูแลนักท่องเที่ยว ให้เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย หลังจากพัฒนาทีมวิจัยชุมชน ได้เห็นศักยภาพ

พื้นที่ ทีมวิจัยชุมชนก็ทำการจัดการท่องเที่ยวได้ จนสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวในระดับหนึ่ง และรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงเมื่อนักท่องเที่ยวประเมินความพึงพอใจ ชาวบ้านรู้จักที่จะปรับและเปลี่ยนแปลงตนเอง สรุปได้ว่าชาวบ้านสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าในอนาคตหากได้รับการพัฒนามากกว่านี้ก็จะดียิ่งขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ เมื่อได้รับทราบว่าคุณสมบัติความต้องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่จึงได้ให้ความสำคัญในการทำถนนทางเข้าให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เป็นการลดข้อจำกัดในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนแล้ว ประธานเสนอว่าควรจัดตั้งสำนักงานเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ง่าย โดยเลือกเป็นบ้านของประธานกลุ่ม เป็นสำนักงานชั่วคราวไปก่อน และเพื่อให้กลุ่มดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวปฏิบัติที่ทุกคนต้องรับรู้จึงได้ร่วมการร่างระเบียบข้อบังคับ ไม่ให้ผลประโยชน์ไปอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์ครบทุกคน กำหนดอัตราค่าบริการ การแบ่งปันรายได้สำหรับสมาชิกในกลุ่มที่ประชุมลงความเห็นว่ามีพื้นที่ดินเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ควรร่วมกันแต่งกายแบบชาวปกาสัยต้อนรับนักท่องเที่ยว และทำพิธีมัดมือสู่ขวัญแขกผู้มาเยือน เป็นอันดับแรก

อภิปรายผล

ผลการทำงานของทีมวิจัยชุมชนเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอแม่ระมาด” ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลจากการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชนที่จะเข้าร่วมพัฒนา

ผลการทำงานของทีมวิจัยชุมชน คราวนี้ มีการสร้างเครือข่ายจากประชาชนในตำบลชะเนือ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ ได้ทีมวิจัยชุมชน จำนวน 21 คน มีคณะที่ปรึกษา จำนวน 8 คน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 แห่ง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน และได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ นายณัฐพงษ์ สายพวงแก้ว (2554) ที่ว่าข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการที่มีการบูรณาการการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในเขตพื้นที่เมืองเก่าเวียงกุมกาม ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและภาคชุมชน อีกทั้งยังกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนักและห่วงหาพันต่อทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป และยังสอดคล้องกับ นางสาวอัญธิกา ชังเกษ (2554) ที่ว่ามีแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วม เริ่มจากการค้นหาและสร้างผู้นำ เป็นแบบอย่างและเป็นผู้ที่ถ่ายทอดจิตสำนึกการมีส่วนร่วม สร้างความตระหนักร่วมกันของชุมชนด้วยกระบวนการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเอง โดยไม่โดดเดี่ยวภายนอก เพียงแต่เลือกสรรสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ส่งเสริมกิจการที่สร้างสรรค์บูรณาการบนพื้นฐานการพัฒนาอย่างสมดุล เพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมอย่าง

ต่อเนื่อง มาจากความต้องการชุมชน ความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของเกิดความรัก ความสามัคคีจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และติดตามประเมินผลเพื่อการพัฒนา เป็นแหล่ง เรียนรู้กับองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก สร้างความภาคภูมิใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน

ทีมวิจัยชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายจากประชาชนในตำบลชะเนือ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมคนสองแผ่นดิน ที่จะส่งให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความยั่งยืนต่อไป

2. ผลการศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือ

ผลจากการดำเนินงานวิจัยการศึกษาศักยภาพนิเวศวัฒนธรรมของเครือข่ายชุมชนตำบลชะเนือ ที่สามารถนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ตำบลชะเนือ อำเภอมะนัง จังหวัดตาก ดังนี้

ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

หมู่ที่ 6 บ้านหม่องวา พื้นที่สำนักสงฆ์เลปู่ มีถ้ำ 3 ถ้ำ คือ ถ้ำที่ 1 ถ้ำเลปู่ สมัยก่อนพบกระดูก ผังในหม้อดิน มีเชือกผูก คาดว่าจะเป็นชาวละว้าที่เคยผ่านมาเนื่องจากเป็นการฝัง แล้วไปฝังไว้ในถ้ำ ถ้ำที่ 2 ถ้ำน้ำ (ถ้ำค้างคาว) มีบ่อน้ำ 2 บ่อ ที่ไม่เคยแห้ง ถ้ำนี้เป็นถ้ำตันไม่มีทางทะลุออกไปทางใด ภายในถ้ำจะมีหินงอกเพชร์ และมีลานกว้าง ลักษณะของถ้ำจะลึกลงไป พื้นดินภายในถ้ำจะมีความชื้น เปียกชื้น มีหินงอกหินย้อย คล้ายกากเพชรเป็นระยะ ภายในถ้ำด้านใน มีบ่อน้ำ 2 บ่อ ด้านขวามือจะพบบ่อน้ำขนาดเล็ก ด้านซ้ายมือจะพบบ่อน้ำขนาดใหญ่ ถ้ำที่ 3 ถ้ำเม่น สามารถเดินทะลุออกไปบนเขา สมัยก่อนที่พระเข้ามาช่วยกันบุกเบิก พบว่ามีเม่นอาศัยอยู่ตามพื้นดินที่มีลักษณะร่วนซุย เป็นถ้ำที่อยู่สูงบนเขา พบหินงอกหินย้อย ปัจจุบันไม่ได้เข้าไปสำรวจ ภายในถ้ำอาจมีรูปร่างที่ปรับเปลี่ยนไปด้วยธรรมชาติเอง จะชมได้เพียงบริเวณปากถ้ำเท่านั้น

หมู่ที่ 12 บ้านห้วยปลากอง มีต้นมะม่วงป่าเป็นต้นไม้ที่สูงและใหญ่ที่สุดในหมู่บ้าน มีอายุประมาณ 200 ปี สูงประมาณ 17-18 เมตร รอบต้นไม้ประมาณ 4 คนโอบ ขึ้นอยู่ริมถนนท้ายหมู่บ้าน ทางออกไปอำเภอสองยาง ชาวบ้านมีความเชื่อว่าหากจะทำอะไรแล้วให้สัมฤทธิ์ผลดีให้มาบอกกล่าวกับต้นมะม่วงป่าท้ายหมู่บ้านนี้ มีต้นสักขีพยานและต้นสักคู่รักเป็นจุดถ่ายรูปก่อนเข้าหมู่บ้าน มีถ้ำโมกขละหรือที่เดิมเรียกว่า ถ้ำเมาะกะละ ตอนนี้นายพะเมียะยังอยู่เชื่อว่าดอยพระเจ้าหรือถ้ำโมกขละเป็นที่อยู่ของเจ้าพ่อโมกขละ ภายในถ้ำมีบ่อน้ำที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยจะสามารถนำน้ำมาดื่มกินได้เฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายนเท่านั้น ภายนอกถ้ำด้านบนของปากถ้ำจะมีรอยลักษณะเหมือนรอยเท้า ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นรอยพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า ถัดออกไปก็พบท่อนไม้พาดอยู่ด้านบนซึ่งชาวบ้านเรียกท่อนไม้นี้ว่าราวตากผ้าพันปี ชาวบ้านยังช่วยกันสร้างเจดีย์สองแผ่นดิน (ฝั่งไทย) เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านห้วยปลากองฝั่งประเทศไทยกับชาวบ้าน

ฝั่งรัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า โดยจะมีการสงน้ำเจดีย์นี้ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี มีการนำล่องเรือตามแม่น้ำเมยชมวิถีคนริมฝั่งแม่น้ำเมย ชมถ้ำน้ำหยด (ถ้ำน้ำที่ไม่เคยแห้ง) และชมบ่อน้ำกินรี

ทรัพยากรที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมู่ที่ 6 บ้านหม่องวา มีการทอผ้าปาเกะญอ มีวัฒนธรรมโดดเด่นด้านการทอผ้าที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ลวดลายแปลกตา สีสันสวยงาม ยังคงกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิม

วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อและความผูกพันของคนสองแผ่นดิน

หมู่ที่ 12 บ้านห้วยปลากอง เจดีย์สองแผ่นดิน บนดอยเลว (ฝั่งประเทศไทย) และบนดอยเลว (ฝั่งเมียนมาร์) มีสะพานสองแผ่นดิน เป็นสะพานไม้ไผ่ ที่ชาวปาเกะญอ ฝั่งประเทศไทยและฝั่งประเทศเมียนมาร์ ร่วมกันสร้างสะพานไม้ไผ่ใช้สัญจรไปมาแบบบ้านพี่เมืองน้อง มีการนัดหมายของผู้นำทั้งสองแผ่นดิน ร่วมกันหาไม้ไผ่ที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเมย สักการะเจดีย์กลางน้ำ ชมการแสดงเครื่องดนตรี (เตหนา) ที่ต้องเลือกหาไม้ในช่วงวันเพ็ญเดือนสิบสอง ด้วยความเชื่อที่ว่าหากตัดไม้ท่ามกลางแสงจันทร์จะทำให้ไม้นั้นมีพลัง และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประทับอยู่ในลำไม้ต้นนั้น ในอดีตชายหนุ่มชาวปาเกะญอ เล่นเตหนาไม่ได้ มีหวังได้อยู่เป็นโสดแน่นอน ชมวิถีชาวปาเกะญอ (ฝั่งเมียนมาร์) ที่จุดลงเรือห้วยงูเห่า จุดลงเรือถ้ำโมกขละ มีน้ำร้อนผุดทราย บนหาดทรายฝั่งเมียนมาร์ มีถ้ำฝั่งเมียนมาร์อยู่ตรงข้ามกับถ้ำโมกขละฝั่งประเทศไทย ด้านหน้าผาจะเห็นวิวอย่างสวยงาม บางโอกาสในเทศกาลงานบุญจะได้รับชมลิเกพม่า และเครื่องเล่น (ตะเบาะ) ความเชื่อเรื่องการแต่งกาย พิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีเกี่ยวกับการทำนาหรือการเพาะปลูก อาหารพื้นถิ่น มีความคล้ายคลึงกันระหว่างคนสองแผ่นดิน (ไทย-เมียนมาร์)

สอดคล้องกับ ศักยศรี มงคลอิทธิเวช และคณะ (2552) พบว่าชุมชนบ้านสบยาม คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา มีประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม ภูมิปัญญาชาวบ้าน มีผู้นำที่มีความสามารถ และเมื่อมีปัญหาชุมชนมีกลไกทางสังคมที่ดีในการช่วยแก้ไขปัญหา ชุมชนมีทุนในชุมชนครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ การดำเนินการพัฒนาศักยภาพบ้านสบยามให้เป็นชุมชนน่าอยู่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ และยังสอดคล้องกับ จิรพันธ์ ทองเจริญ (2552) ผู้คนในชุมชนไทยใหญ่บ้านปางหมูยังคงมีการสืบทอดและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ชุมชนเอาไว้ ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ บ้านเรือนแบบไทยใหญ่ดั้งเดิม วัดปางหมู พระธาตุปางหมู หอเจ้าเม็ง เสาโอบบ้าน หอเจ้าฝาย และรวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีหย่าสี่สิบสอง เนื่องจากมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชุมชนไทยใหญ่ดั้งเดิม ซึ่งผู้คนในชุมชนยังคงเห็นคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมไทยใหญ่เหล่านี้ จึงได้ร่วมกันสืบทอดและรักษาเอาไว้ โดยใช้กระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมี

องค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนรูปแบบกิจกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยใหญ่ดั้งเดิมให้คงอยู่สืบทอดต่อไป จึงทำให้ชุมชนบ้านปางหมูยังคงรักษามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนไทยใหญ่เอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

ทีมวิจัยชุมชนได้ร่วมกันเก็บข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น ประวัติการอพยพเคลื่อนย้ายกลุ่มคนดั้งเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ติดตัวสืบทอดส่งต่อให้กับรุ่นลูกหลาน ประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นต้น การร่วมกันเก็บข้อมูลทำให้ทราบว่าประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเกิดจากสภาพสังคมปัจจุบันที่เข้ามามีผลต่อวิถีชีวิตเดิม ทำให้ทีมวิจัยชุมชนได้เล็งเห็นและตระหนักถึงคุณค่าเรื่องราวในอดีตที่ควรอนุรักษ์ บอกต่อให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ ร่วมกันรักษานิเวศวัฒนธรรม ธรรมชาติรอบตัวที่มีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวไม่น้อยไปกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

3. ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมชุมชนตำบลชะเนือที่จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน

จากการที่ได้พัฒนาทีมวิจัยชุมชนด้วยกระบวนการงานวิจัยเพื่อชุมชน (CBR) ได้จัดประชุมตัวแทนครัวเรือน เพื่อหาพื้นที่ เส้นทาง กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ในการท่องเที่ยว เวทีประชุมมีความเห็นว่าควรนำเอาความโดดเด่นทางด้านวิถีคนสองแผ่นดิน วิถีปากเกะญอ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมาใช้เป็นเส้นทาง กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้ ธรรมชาติ และวิถีชาวปากเกะญอสองแผ่นดินที่กลมกลืน จนได้คำว่า “มาวันเดียวเที่ยวสองแผ่นดิน เรียนรู้วิถีถิ่นชาวปากเกะญอ” โดยได้ทำการทดสอบเส้นทางครั้งที่ 1 หลังจากนั้นได้นำทีมวิจัยชุมชนศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบเพื่อสร้างรูปแบบ และกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวชุมชน สรุปงานด้วยการประชุมทีมวิจัยชุมชนเพื่อทบทวนพื้นที่ เส้นทางและกิจกรรม ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนคนสองแผ่นดินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม อีกทั้งได้ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ คนในชุมชนร่วมกันทำความสะอาดเส้นทางท่องเที่ยว เก็บขยะทำป้ายแต่ละจุดของเส้นทาง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยได้จัดอบรมมัคคุเทศก์ชุมชน หรือนักสื่อความหมาย และการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ชุมชนมีแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อทำเป็นกิจกรรมเส้นทางโดยการสกัดคัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและมรดกวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นสินค้า กิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวมาสร้างเป็นเส้นทางเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนเปิดหมู่บ้านรับการท่องเที่ยวมีรูปแบบในการบริหารจัดการศูนย์ที่ชัดเจนขึ้นเป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้นจนสามารถรวมกันตั้งชื่อเส้นทางและฐานการเรียนรู้ในตำบลชะเนือ และดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจากศักยภาพและทุนที่มีของพื้นที่ตำบลชะเนือ ออกเป็น 2 เส้นทาง ดังนี้

- **เส้นทางที่ 1 “วิถีคนสองแผ่นดินกับธรรมชาติแม่น้ำเมย”** เป็นเส้นทางเรียนรู้ธรรมชาติที่ยังคงสมบูรณ์ และวัฒนธรรมชาวปากเกะญอ ผังไทยและเมียนมาร์ ชมการแสดงพร้อมรับฟังเรื่องเล่าความเชื่อ วิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันของคนสองแผ่นดิน ที่มีความคล้ายคลึงกัน อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรและแบ่งปัน

- **เส้นทางที่ 2** “เสน่ห์ภูมิปัญญาวิถีปกาเกอญอ” เป็นเส้นทางนี้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวปกาเกอญอ ร่วมแต่งกายชุดชนเผ่า การแสดงระบำจิกกรี (ระบำไม้ไผ่) การทอผ้าแบบดั้งเดิมด้วยกี่เอว การทำไม้กวาดดอกหญ้า ร่วมฝึกและรับประทานอาหารพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวปกาเกอญอ การอบตัวด้วยสมุนไพร 8 ชนิด และกราบไหว้พระขอพระที่สำนักสงฆ์เลปู่ พร้อมชมถ้ำน้ำบันภูเขาสีที่ไม่เคยแห้ง

4. ผลการศึกษาชี้แจงจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือ

ผลจากการดำเนินงานวิจัยการศึกษาชี้แจงจำกัดการรองรับของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลชะเนือ พบว่า ชุมชนรู้ตัวเองดีว่ามีทุนทางการท่องเที่ยว เลยมีแนวคิดอยากทำการท่องเที่ยว แต่มาพบปัญหาของชุมชนตนเองว่าคนในชุมชน ไม่มีการบริหารจัดการ ไม่มีการพัฒนาเป็นนักสื่อความหมาย การเป็นเจ้าบ้านที่ดี ผลของการใช้กระบวนการ CBR พัฒนา CBT เช่น การอบรมการพาไปศึกษาดูงาน ทำให้รู้ขีดความสามารถของทีมวิจัยชุมชนได้รับการพัฒนาขึ้น ชาวบ้านเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีกระบวนการคิดในการร่วมอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยกระตุ้นให้ชาวบ้านในชุมชนรู้สึกถึงสิ่งที่อยู่รอบตัวของชุมชนมีคุณค่า เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความสะอาด มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว เมื่อเกิดการท่องเที่ยว ก็เกิดการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้าน เป็นรายได้เสริมจากอาชีพหลักทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้นำเที่ยวหรือไกด์ จะมีรายได้จากการนำท่องเที่ยว คนขายของขายอาหาร ขายของฝาก กลุ่มต่างๆ ชุมชน ตามฐานเรียนรู้ ก็จะมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า เมื่อมีรายได้จากการท่องเที่ยว ชาวบ้านจะเห็นคุณค่า มีความรู้สึ้อยากจะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมพื้นถิ่นมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมจะยังคงยั่งยืนมั่นคงเพราะคนในพื้นที่ร่วมอนุรักษ์ดูแล มีการดูแลนักท่องเที่ยว ให้เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย หลังจากพัฒนาทีมวิจัยชุมชน ได้เห็นศักยภาพพื้นที่ ทีมวิจัยชุมชนก็ทำการจัดการท่องเที่ยวได้ จนสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวในระดับหนึ่ง และรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงเมื่อนักท่องเที่ยวประเมินความพึงพอใจ ชาวบ้านรู้จักที่จะปรับและเปลี่ยนแปลงตนเอง สรุปได้ว่าชาวบ้านสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าในอนาคตหากได้รับการพัฒนามากกว่านี้ก็จะดียิ่งขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชะเนือ เมื่อได้รับทราบว่าคุณภาพความต้องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่จึงได้ให้ความสำคัญในการทำถนนทางเข้าให้มีความสะอาดมากยิ่งขึ้น เป็นการลดข้อจำกัดในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนแล้ว ประธานเสนอว่าควรจัดตั้งสำนักงานเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ง่าย โดยเลือกเป็นบ้านของประธานกลุ่ม เป็นสำนักงานชั่วคราวไปก่อน และเพื่อให้กลุ่มดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวปฏิบัติที่ทุกคนต้องรับรู้จึงได้ร่วมการร่างระเบียบข้อบังคับ ไม่ให้ผลประโยชน์ไปอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์ครบทุกคน กำหนดอัตราค่าบริการการแบ่งปันรายได้สำหรับสมาชิกในกลุ่มที่ประชุมลงความเห็นว่ามีพื้นที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ควรร่วมกันแต่งกายแบบชาวปกากะญอต้อนรับนักท่องเที่ยว และทำพิธีมัดมือสู่ขวัญแขกผู้มาเยือน เป็นอันดับแรก

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ทีมวิจัยชุมชนได้ทดลองเส้นทางไปแล้วนั้นได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมประเด็นที่น่าสนใจ คือ อยากให้นักท่องเที่ยวได้แต่งกายด้วยชุดของชาวปกากะญอ อยากให้มีเรื่องเล่าของสะพานสองแผ่นดิน รับชมและรับฟังการแสดงเตหนาและเล่าเรื่องราวของเตหนาที่มีมนต์ขลัง มีกิจกรรมตกปลา ตกปลาในแม่น้ำเมยด้วยวิธีดั้งเดิม การนำไข่ไปลวกที่บ่อทรายน้ำร้อนผุด การเชิญชวนนักท่องเที่ยวร่วมระบำจ๊ากกรี ชุมชนนี้ควรจะได้รับการพัฒนาและต่อยอดให้ยกระดับการเป็นนักร้องความหมาย ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวแบบมืออาชีพเพิ่มเติม

1. ควรได้รับการสนับสนุนการทำป้ายสื่อสาร ป้ายสัญลักษณ์ และป้ายบอกทาง

2. เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนที่ได้คัดสรรไว้นั้น ทีมวิจัยชุมชนได้ร่วมกันพูดคุยการจัดการโฮมสเตย์ แต่พื้นที่ตำบลชะเนอ้อยยังไม่มีความพร้อมในการจัดการโฮมสเตย์ ควรสร้างภาคีเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวข้างเคียงที่มีความพร้อมด้านโฮมสเตย์ เช่น บ้านโฮ้ง ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด และบ้านป่าไร่เหนือ ตำบลพระธาตุ อำเภอแม่ระมาด

3. จากการศึกษาดูงานชุมชนให้ความสนใจ ชุมชนบ้านเด่นวัว เป็นชุมชนที่เน้นภาคการเกษตร เป็นวิถีชีวิตที่ตรงกับทีมวิจัยชุมชนตำบลชะเนอ้อยที่ทำงานภาคการเกษตร ทีมวิจัยชุมชนให้ความสนใจฐานภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก ทั้งฐานดิน ฐานน้ำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารในครัวเรือน ซึ่งเศษอาหารที่เหลือมักจะโยนทิ้งกลายเป็นขยะ หากได้รับการอบรมจะทำให้ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ลดขยะจากครัวเรือนเอาไปปรับทำเป็นน้ำปุ๋ยหมัก ทำให้ชุมชนตำบลชะเนอ้อยมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีความสนใจที่จะปรับพื้นที่ตามทางเข้าให้มีต้นไม้ที่สวยงามและต้นไม้ที่คนในชุมชนสามารถเก็บมาทำเป็นอาหารได้

4. จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ทราบว่ามีการทอผ้าด้วยกี่เอว เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับทุกคนในครอบครัว ที่มีรูปแบบเป็นเสือ ยาม ผ้าขี้ริ้ว ผ้าโสร่ง จึงไม่จำเป็นต้องมีการพัฒนาในรูปแบบอื่น แต่เมื่อเปิดบ้านรับนักท่องเที่ยวแล้วควรจัดหาของฝากของที่ระลึกที่มีขนาดเล็ก ราคาไม่แพง ที่บ่งบอกความเป็นอัตลักษณ์ของชาวปกากะญอ

เอกสารอ้างอิง

- จิรพันธ์ ทองเจริญ. (2552.) การจัดการมรดกทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนไทยใหญ่บ้านปางหมู จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัฐพงษ์ สายพวงแก้ว, 2554, การบริหารจัดการพื้นที่เมืองเก่าเวียงกุมกามโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักรินทร์ มงคลอิทธิเวช และคณะ. (2552). กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนน่าอยู่ : กรณีศึกษา บ้านสบยาบ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อัญธิกา ชั่งกฤษ . 2554. กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวทางการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย/บทความวิชาการ วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น ยินดีรับบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ โดยบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เป็น ผลงานวิจัย/วิชาการที่เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ ของวารสารอื่น บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลัง โดยมี ข้อเสนอแนะดังนี้

ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย หมายถึง การนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย
2. บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสาร อิมเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข
3. บทวิจารณ์หนังสือ หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์ เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของ หนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
4. บทความปริทัศน์ หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึก อย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

การเตรียมต้นฉบับ

- ชื่อเรื่อง** ควรสั้นกะทัดรัดได้ใจความ ครอบคลุม ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
- ชื่อผู้เขียน** พิมพ์ชื่อโดยไม่ใช้คำย่อ มีสถานที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ โดยอ้างอิงเชิงบรรณทนายหน้าแรก
- บทคัดย่อ** เป็นร้อยแก้ว เขียนเฉพาะเนื้อหาที่สนใจ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย (อย่างย่อ) และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ** ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความที่เป็นภาษาอังกฤษ มีเฉพาะคำสำคัญภาษาอังกฤษ
- บทนำ** อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญที่ทำการศึกษ วิจัย ค้นคว้า ของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ สมมติฐานและขอบเขตของการวิจัย
- เนื้อเรื่อง** กรณีบทความที่เป็นภาษาไทยควรใช้ภาษาไทยให้มากที่สุด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กะทัดรัดและชัดเจน การใช้คำย่อต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย** ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย
- กรอบแนวคิดในการวิจัย** กลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านตัวแปร เป็นการอธิบายว่าศึกษาประเด็นใดบ้าง ผู้ให้ข้อมูลเป็นใคร ใช้ตัวแปรอะไรให้การศึกษา
- วิธีดำเนินการวิจัย** อธิบายขั้นตอนการวิจัย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล วิธีการใช้เครื่องมือในการศึกษาหรือการวิจัย และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
- สรุปผลการวิจัย** อธิบายสิ่งที่ได้จากการศึกษา ไม่ควรซ้ำกับการแสดงผล แต่เป็นการสรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

อภิปรายผล	อธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือการวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบการอธิบาย
ข้อเสนอแนะ	อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ปัญหาที่พบในการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป
เอกสารอ้างอิง	ให้เขียนเอกสารอ้างอิง ใช้ระบบนาม-ปี และหน้า (APA Style) ตามรูปแบบที่กำหนด

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงใช้รูปแบบของ American Psychological Association (APA)

การอ้างอิงในบทความ กรณีที่ผู้เขียนต้องการการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation)

การอ้างอิงท้ายบทความ เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงรายการตามลำดับตัวอักษรชื่อผู้แต่ง ตัวอย่างเช่น

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (พิมพ์ครั้งที่). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณานุกรม, **ชื่อหนังสือ**. (เลขหน้าบทความ).

เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่) เลขหน้าบทความ.

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่วิจัยสำเร็จ). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา (ระดับ)

ชื่อสาขาวิชา สังกัดของสาขาวิชา ชื่อมหาวิทยาลัย.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อเรื่อง**. สืบค้นเมื่อ [วัน เดือน ปี] จาก แหล่งสารสนเทศ. [หรือ URL]

การอ้างอิงในเนื้อหา

รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. (ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น (ชนะดา วีระพันธ์, 2555, 55-56)

(Peter & Waterman, 1982, pp. 498-499) (Michalska J., 2008, p. 85)

กรณีที่ไม่มีปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน เช่น

(ศิริโรจน์ วงศ์กระจ่าง, 2554)

2. ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น ธนกฤต วันดีเมธ (2554, น.90) ได้ศึกษาถึง.....
Robert E. Hegel (1997, p.14) studied.....
กรณีที่ไม่มีปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น
(ศิริโรจน์ วงศ์กระจ่าง, 2554)

3. ปีที่พิมพ์ ผู้แต่ง (เลขหน้า) กรณีมีการระบุปีที่พิมพ์และผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว (ปีที่พิมพ์และผู้แต่ง สามารถสลับที่กันได้) ให้ระบุเฉพาะเลขหน้าที่อ้างอิงถึงในวงเล็บเท่านั้นเช่น ในปี 2557 ศุภชัย ยาวะประภาส ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่แสดงออกถึงพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา จนทำให้การปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลบรรลุผลเหนือกว่าระดับปกติ (น.9)

การส่งต้นฉบับ

1. บทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษขนาด A4 ทั้งนี้รวมรูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง
2. การตั้งค่าหน้ากระดาษ ให้กำหนดขอบบน 1.5 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา 1 นิ้ว
3. แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK โดยกำหนดขนาด ดังนี้
 - 3.1 ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 3.2 ชื่อ-สกุลผู้เขียน ทุกท่านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 12 point ตัวหนา ซิดซ้าย
 - 3.3 สถานที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ ขนาด 12 point อ้างอิงเชิงอรรถ
 - 3.4 บทคัดย่อ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น และเป็นการสรุปผลงานอย่างรัดกุม ครอบคลุมสาระสำคัญของการวิจัย ความยาวไม่เกิน 400 ตัวอักษร
 - 3.5 คำสำคัญ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นการกำหนดสาระสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูล ไม่ควรยาวมากเกินไป และไม่ควรมากเกิน 3-5 คำ
 - 3.6 บทนำ (ความเป็นมา ความสำคัญ และมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย)
 - 3.7 วัตถุประสงค์ (มูลเหตุของการศึกษาวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษาวิจัย)
 - 3.8 เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เป็นการอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี หรือบทความที่เกี่ยวข้อง หากเป็นงานวิจัยเฉพาะทางควรมีส่วนนี้ เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานให้คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้

3.9 วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ควรเสนอรูปแบบและแสดงขั้นตอนอย่างกระชับ และชัดเจน

3.10 สรุปผลการวิจัย ควรนำเสนอผลอย่างชัดเจน น่าสนใจ ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา

3.11 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ อภิปรายสิ่งที่ได้จากการวิจัย การนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะต่างๆ

3.12 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบนาม-ปี และหน้า (APA Style) ระบุแหล่งอ้างอิงเท่าที่ปรากฏในบทความ

ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน 2564

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

Academy Journal of Northern

ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

888 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000

055-517488 ต่อ 808

E-mail. research.northern@gmail.com